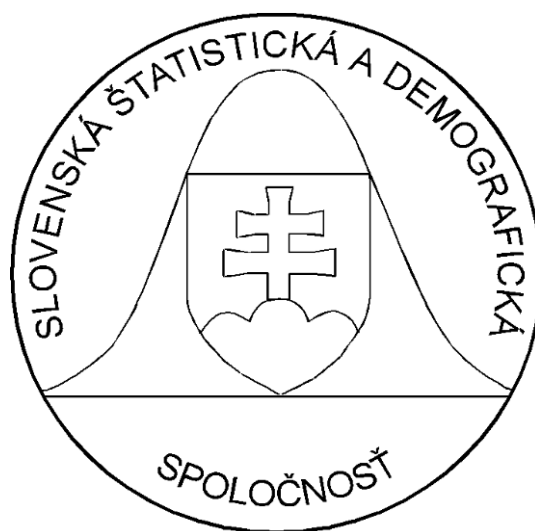

SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

Miletičova 3, 824 67 BRATISLAVA 26

www.ssds.sk

***POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA
2011***

BRATISLAVA

2011

SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

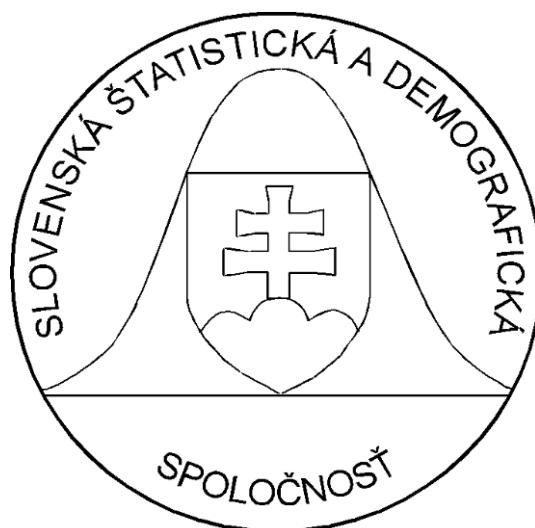
Miletičova 3, 824 67 BRATISLAVA 26

www.ssds.sk

KONFERENCIA

***POHĽADY NA EKONOMIKU
SLOVENSKA 2011***

*pod záštitou
predsedníčky vlády Slovenskej republiky
Ivety Radičovej*

BRATISLAVA

12. 4. 2011

Slovenská štatistická a demografická spoločnosť ďakuje za pomoc pri organizovaní konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska 2011 organizáciám:

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Ekonomická univerzita v Bratislave

Prvá stavebná sporiteľňa, a.s.

SCB-Slovak Credit Bureau, s.r.o

Statis, s.r.o.

ISBN 978 - 80 - 88946 - 56 - 4

© SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

PRVÁ STAVEBNÁ SPORITELŇA

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2011

Vydala SŠDS

Programový a organizačný výbor:

Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda

RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník

RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD.,

Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič,

Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.,

RNDr. Ján Luha, CSc.

Ing. František Bernadič

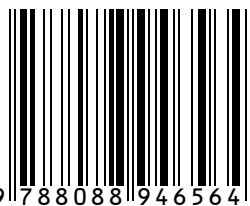
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach,

RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič

Odobzené do tlače: apríl 2010

Vyšlo: apríl 2011

978-80-88946-56-4

9 788088 946564

Konferenciu Pohľady na ekonomiku Slovenska začala organizovať Slovenská štatistická a demografická spoločnosť v roku 2001. Konferencia sa stala súčasťou hlavnej náplne činnosti Spoločnosti.

Tento rok sa koná už 11. ročník konferencie. Predchádzajúce ročníky potvrdili, že konferencia vzbudila záujem u odbornej verejnosti a vytvorila si tradíciu ako významné odborné podujatie. Z pohľadu nášho členstva v Eurozóne sa osobitne žiada vyzdvihnúť tému prvej konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska - už v roku 2001 bola jednou z tém problematika EURA a v roku 2005 sme vcelku úspešne prognózovali dátum nášho vstupu do Eurozóny.

Cieľom konferencie v tomto roku je prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a plnenia tretej priority stratégie EUROPA 2020 – inkluzívneho rastu na Slovensku. Pozvanie na konferenciu prijali predstavitelia významných slovenských pracovísk, ktoré tvoria ekonomické prognózy. Programový a organizačný výbor konferencie je presvedčený, že konferencia bude naďalej vhodnou príležitosťou na podnetnú výmenu odborných názorov.

Programový a organizačný výbor konferencie ďakuje predsedníčke vlády Slovenskej republiky Prof. PhDr. Ivete Radičovej, PhD. za záštitu nad konferenciou, autorom za odborné príspevky, ktoré sú podstatným príspevkom ku kvalite tohoto podujatia. Zároveň vyslovujeme presvedčenie, že konferencia Pohľady na ekonomiku Slovenska 2011 prinesie zaujímavé podnety a tak prispeje k rozvíjaniu nielen vedeckého poslania Slovenskej a štatistickej a demografickej spoločnosti ale aj ekonomického rozvoja celej Slovenskej republiky.

Programový a organizačný výbor
konferencie

Expérné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2010 a oproti roku 2009 a odhad budúceho rastu HDP

Na hodnotenie ekonomiky boli použité názory expertov (účastníkov konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska 2011) na stav a vývoj piatich ukazovateľov charakterizujúcich stav a vývoj ekonomiky SR ako celku.

Boli použité ukazovatele:

- X1 – hrubý domáci produkt na obyvateľa,
- X2 – inflácia,
- X3 – miera nezamestnanosti,
- X4 – saldo štátneho rozpočtu k HDP,
- X5 – saldo zahraničného obchodu k HDP.

Na hodnotenie stavu a vývoja jednotlivých ukazovateľov bola použitá bodová stupnica s hodnotami od -2 (veľmi zle) cez 0 (neutrálny, stredný, priemerný stav alebo vývoj) po +2 (veľmi dobre), s krokom po pol bode. Intenzita počtu bodov sa pridelovala v porovnaní SR so stavom a vývojom v EÚ. Ďalej sa za každého experta určilo celkové hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky SR ako priemer z bodov pridelených jednotlivým ukazovateľom (resp. pojmom).

Na celkové hodnotenie stavu resp. vývoja ekonomiky SR sme použili medián z hodnotení jednotlivých expertov (prostrednú hodnotu).

Tabuľka č. 1: Expérné hodnotenie stavu ekonomiky SR

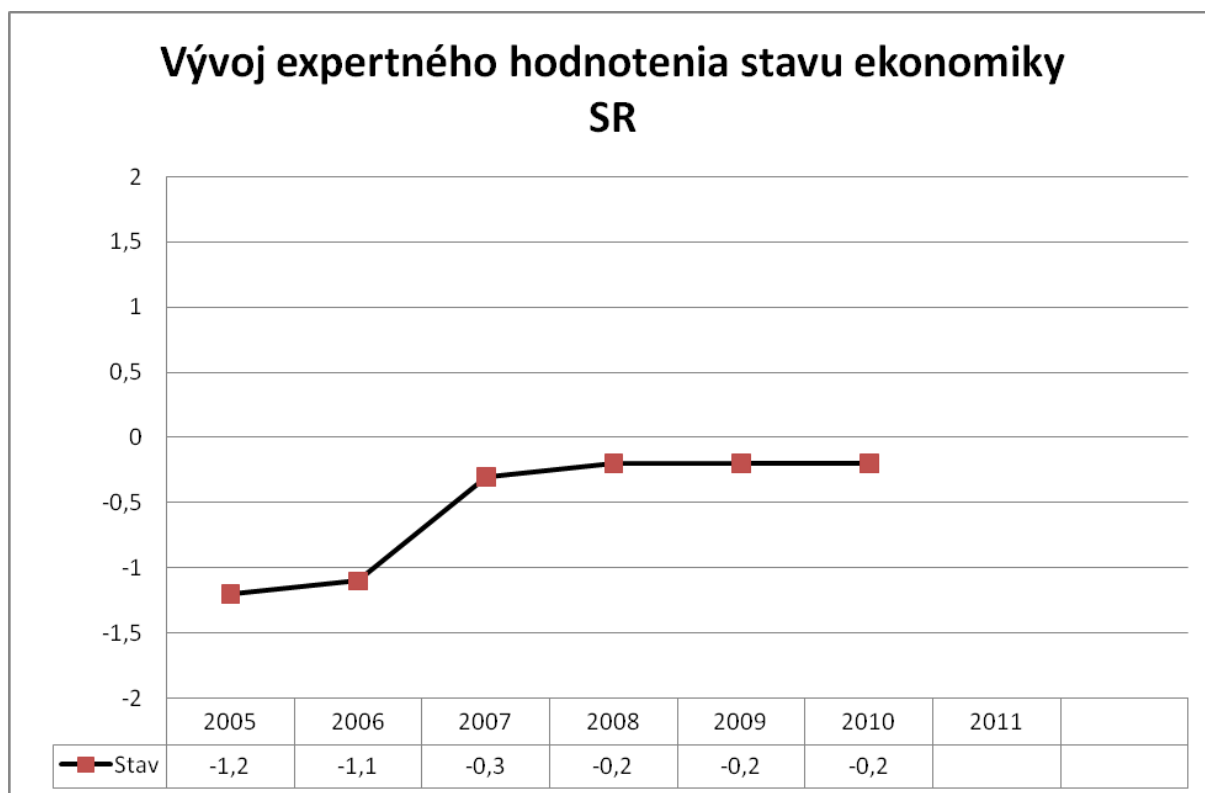
stav 2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	1,5	0,5	-1,5	-1,5	1	0
Dereník	0	0,0	-2	-1	1	-0,4
Haluska	0,5	2,0	-1,5	-2,0	2,0	0,2
chajdiak	-1	1,5	-1,5	-1,5	0,5	-0,4
Radvansky	-1	2	-2	-2	2	-0,2
sivak	1,0	0,5	-1,0	-1,5	-0,5	-0,3
Šrámková	0,5	1,5	-1,5	-1,0	1,0	0,1
Spolu	0,5	1,5	-1,5	-1,5	1	0,0
Medián						-0,2

Stav ekonomiky SR v roku 2010 hodnotia experti priemernými známkami od -0,4 po +0,2 pri výslednej prostrednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov **-0,2**. V riadku Spolu sú pre jednotlivé premenné mediány z expertných hodnotení a v poslednom stĺpci z týchto mediánov vypočítaný priemer rovný 0,0.

V minulých ročníkoch bolo výsledné hodnotenie za rok 2005 **-1,2**, za rok 2006 **-1,1**, za rok 2007 **-0,3**, za rok 2008 **-0,2**, za rok 2009 **-0,2**, za rok 2010 **-0,2**, t.j. stav sa podľa expertov zastavil na hodnote -0.2 (mierne horší stred). Časový rad 2005 až 2010: (-1,2; -1,1; -0,3; -0,2;-0,2;-0,2).

Plastickejšie možno expertné hodnotenie stavu ekonomiky vyjadriť graficky.

Graf č. 1: Expertné hodnotenie stavu ekonomiky SR

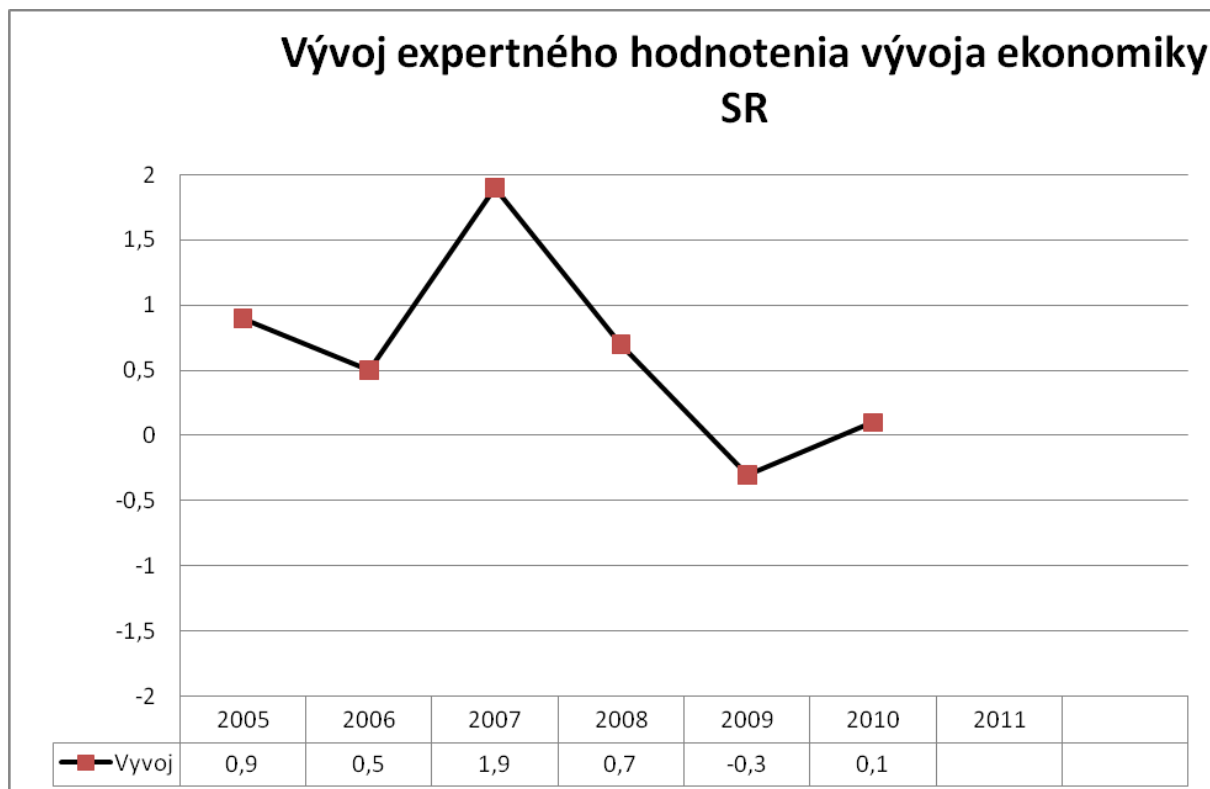
Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vývoj 2010/2009	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	2	0	-1,5	-2	-1	-0,5
Dereník	0,5	0	-2	-2	1	-0,5
Haluska	1,5	2,0	-1,5	-1,5	2,0	0,5
chajdiak	1	1,5	0	-1,5	-0,5	0,1
Radvansky	0	-1	0	1	2	0,4
sivak	1,5	1,0	-0,5	-1,0	-0,5	0,1
Šrámková	2,0	2,0	-2,0	0,0	-0,5	0,3
Spolu	1,5	1	-1,5	-1,5	-0,5	-0,2
Medián						0,1

Vývoj ekonomiky SR v roku 2010 oproti roku 2009 hodnotia experti priemernými známami od -0,5 po +0,5 pri výslednej prostrednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov **+0,1**. V riadku Spolu sú pre jednotlivé premenné mediány z expertných hodnotení a v poslednom stĺpci z týchto mediánov vypočítaný priemer rovný -0,2.

V hodnotení vývoja roku 2005 oproti 2004 bol výsledok **+0,9**, v hodnotení vývoja roku 2006 oproti 2005 bol výsledok **+0,5**, v hodnotení vývoja roku 2007 oproti 2006 bol výsledok **+1,9**, v hodnotení vývoja roku 2008 oproti 2007 bol výsledok **+0,7**, v roku 2009 oproti roku 2008 bol výsledok **-0,3** a v roku 2010 oproti roku 2009 bol výsledok **+0,1** t.j. vcelku zmiešaný vývoj s výrazne pozitívnym vývojom v roku 2007 oproti roku 2006 a následným spomaľovaním vývoja v roku 2008 a v roku 2009 a miernym zlepšením v roku 2010. Časový rad 2005 až 2009: (+0,9; +0,5; +1,9; +0,7; -0,3; +0,1). Sme v mierne lepšom strede. Grafická prezentácia vývoja je na grafe č.2.

Graf č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Celkove za priebeh konferencií Pohľady na ekonomiku Slovenska 2001 až 2011 môžeme pozorovať prechod z neradostného hodnotenia stavu ekonomiky pri vcelku dobrom vývoji ekonomiky do stredových hodnotenáj stavu aj vývoja.

Odhad budúceho vývoja (2011 až 2014) tempa zmeny objemu HDP v stálych cenách

V roku 2008 sme dosiahli rast HDP (v stálych cenách) vo výške +6,4 %. Za týmto rastom v roku 2009 nasledoval pokles -4,8% a v roku 2010 rast +4,0 %. Výsledky modelovania ekonomiky a odhadovania budúceho vývoja na roky 2011 až 2014 jednotlivých pracovísk a prednášateľov sa v tabuľke č. 3 a na grafe č. 03.

Autori sú v svojich prognózach vcelku optimistický, predpokladajú rast od +3,1% (Dereník) po +4,5% (Sivák). Na roky 2011 až 2014 všetci autori predpokladajú rast v jednotlivých rokoch a autoroch od +3,1 po +5,3%.

Tabuľka č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	Beka	Dereník	Haluška	Chajdiak	Radvanský	Sivák	Šrámková
Rok	%	%	%	%	%	%	%
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2011	3,3	3,1	3,3	3,7	3,4	4,5	3,4
2012	4,5	4,5	3,8	3,5	4,1	3,5	4,8
2013	5,2	5,2	4,3	3,4	4,5	4,0	4,8
2014		5,3	5,0	3,3	4,6	4,0	4,8

Beka – NBS

Dereník – UniCreditBank

Haluška – Infostat

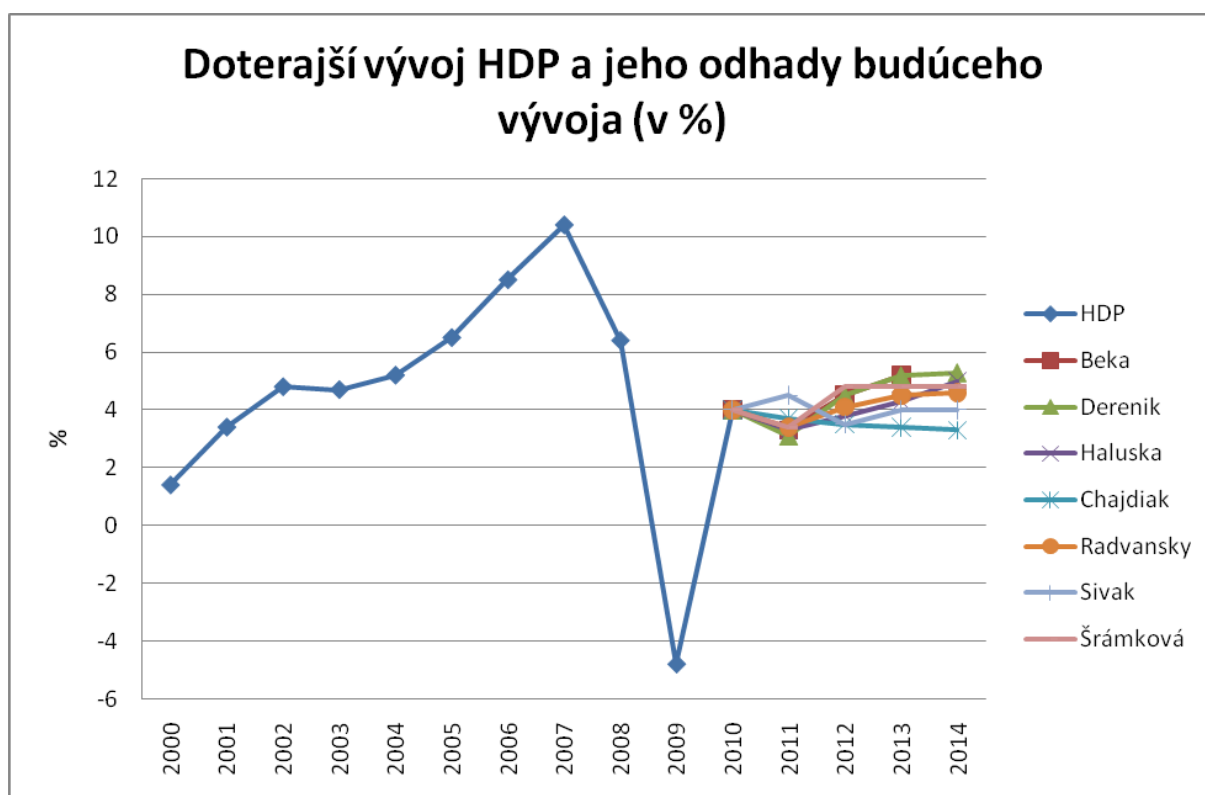
Chajdiak – ÚM STU

Radvanský – EÚ SAV

Sivák – EU

Šramková – IFP MF SR

Graf č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP

Makroekonomický vývoj SR do marca 2011

Jozef Chajdiak

Celkovo možno náš makroekonomický vývoj charakterizovať ako mierne sa zlepšujúci s otázkou, či to je už jednoznačný trend rastu alebo len postupné náročné šplhanie sa zo dna.

Na obr.1 je znázornený vývoj počtu narodených. Zdá sa, že ostatná demografická vlna v roku 2009 dosiahla vrchol v počte narodených (61445) a od roku 2010 (60599 narodených) začína pokles (podľa autorových prognóz sa počet narodených bude znižovať a sú odhady, že aj pod 40000 narodených ročne.

Na obr. 2, 3 a 4 je znázornený rast HDP v stálych cenách 2000. V roku 2008 dosiahol najväčší objem (50,5 mld. €). Vo vývoji HDP v stálych cenách 2000 na obr. 2 môžeme konštatovať štyri etapy: do roku 1998; po roku 1999 do roku 2008; po roku 2007 do roku 2010 a od roku 2010. Úroveň konca druhej etapy (10 percentný rast v roku 2007) prekonal začiatok prvej etapy. Vývoj v tretej etape predstavuje pokles a od konca roku 2009 máme opäť rast.

Na obr. 5 a 6 je vývoj objemu a podielu dlhu (maastrichtský) ústrednej vlády na HDP v percentách. Po dramatickom vývoji v 1. štvrťroku 2001 sa tento podiel znižoval a od 4. štvrťroku 2008 opäť utešenie rastie. Je otázkou či porovnanie s hranicou 60 %, s priemerom eurozóny, či umiestnenie v rebríčku európskych krajín na lichotivých miestach na jednej strane alebo porovnanie sa s hranicou 0 % (bez dlhu) a následne bez úrokov a poplatkov a bez splátok istiny je naša riadiaca sféra vyrovnaná a či chceme čo najskôr dosiahnuť hranicu 60 % alebo sa budeme orientovať na znižovanie alebo aspoň nezvyšovanie dlhu.

Hospodárenie so štátnym rozpočtom je zobrazené na obr. 7 až obr. 14. Po „budovateľských“ heslách o znížení schodku štátneho rozpočtu až prakticky k nule sme reálne jeho veľkosť výrazne posilnili. Štát Slovenská republika žije na dlh! Z toho vyplýva ďalšie zvyšovanie úrokov a poplatkov a niekedy v budúcnosti splácanie istiny, a následne menej potenciálnych prostriedkov na sociálny alebo rozvojový program. Príjem z dane z pridanej hodnoty, po dlhodobom raste výrazne poklesol v predminulom roku, potom sa vrátil na predchádzajúce maximum a stagnuje. Podobne je to pri príjmoch zo spotrebných daní. Zdá sa, že výdavky na úroky a poplatky sa budú zvyšovať.

Vývoj zahraničného obchodu je na obr. 15. V konce obdobia máme etapu zlepšovania salda zahraničného obchodu od bodu znamenajúcom otočenie smeru vývoja na úroveň vyše 1 mld. € prebytku zahraničného obchodu a opätovný mierny pokles.

Na obr. 16 je vývoj medziročnej inflácie. Od roku 1993 môžeme sledovať vývoj vo vlnách, s jednoznačným trendom poklesu. Priblíženie k nule sa tohto roku vytratilo a odborná a aj časť laickej verejnosti opäť stratila záujem o pojem „deflácia“ a prestala sa zamýšľať sa na jej vplyv na vývoj ekonomiky.

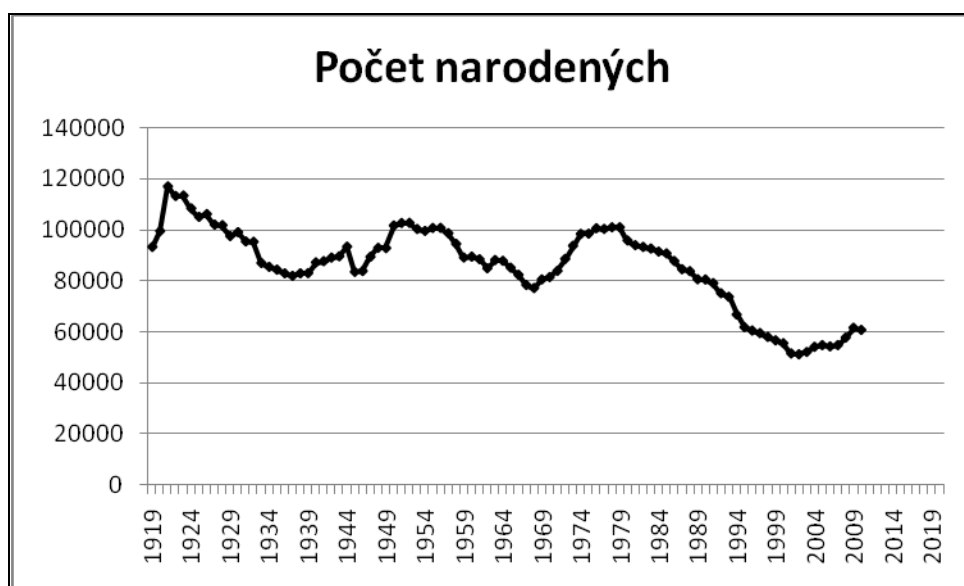
Kurz slovenskej koruny voči euru sa k 31.12.2008 skončil na úrovni 30,126 . Ten signalizuje nepriame spevňovanie SKK voči českej korune (obr. 17) a čakáme na moment rovnosti 1 SKK=1 CZK. Obr. 17 ale od roku 2009 naznačuje spevňovanie českej koruny.

Mzdový vývoj je na obr. 18 a obr. 19. Vidíme, že oproti roku 1989 (s platmi pod 100 € sa v súčasnosti už dostávame na úroveň 800 € (v kladnej sezónnej odchýlke). V reálnej mzde sa už podarilo jasne a trvalo prekročiť mzdovú úroveň roku 1989.

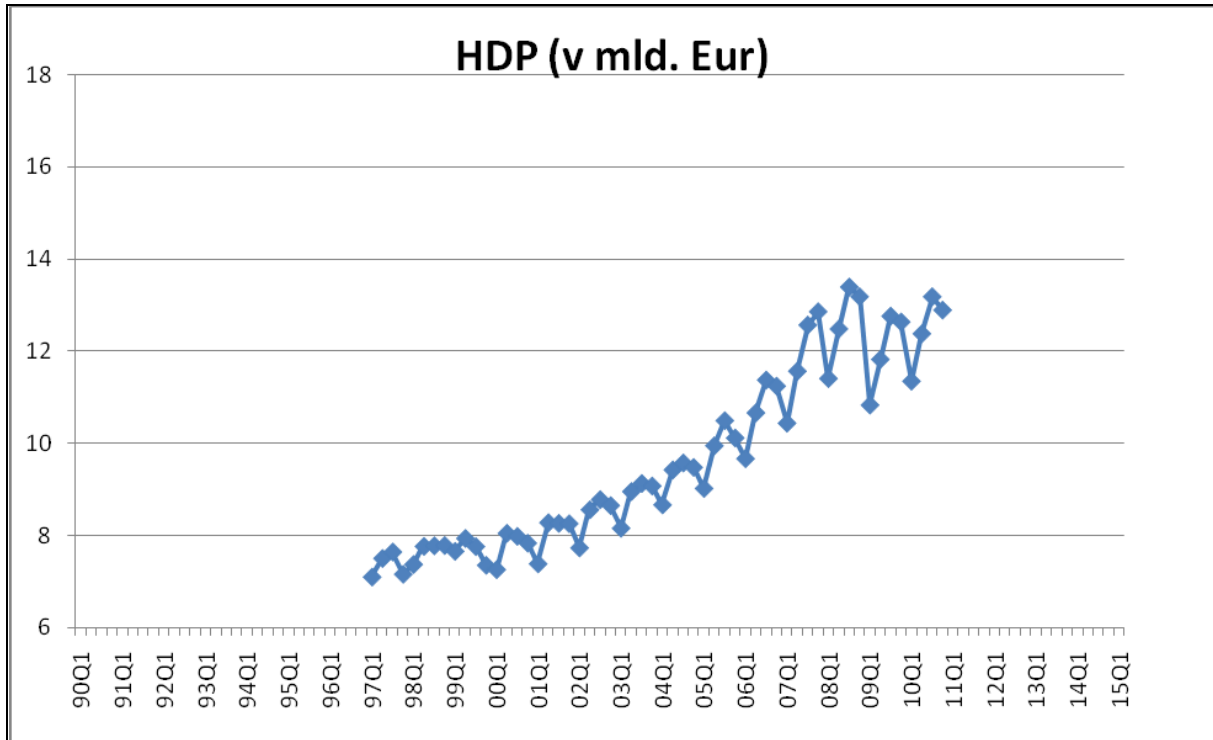
Na obr.20 je znázornený vývoj celkového počtu nezamestnaných. Oproti vrcholom v rokoch 2000 až 2002 ich počet postupne klesal a od roku 2008 začal dynamicky rásť na úroveň 400 tisíc nezamestnaných s náznakom stabilizácie. Znamená to zhruba 15000 osôb zníženia nezamestnanosti ročne v dlhodobom trende, t.j. k doiahnutiu úrovne k roku 2008 potrebujeme ďalších desať rokov.

Na obr.21 je vývoj počtu zamestnaných podľa Výberového zisťovania pracovných síl. Môžeme sledovať rast tohto počtu až po posledný bod, o ktorom nastal trendový pokles. Zdá sa, že od minulého roku počet zamestnaných opäť rastie.

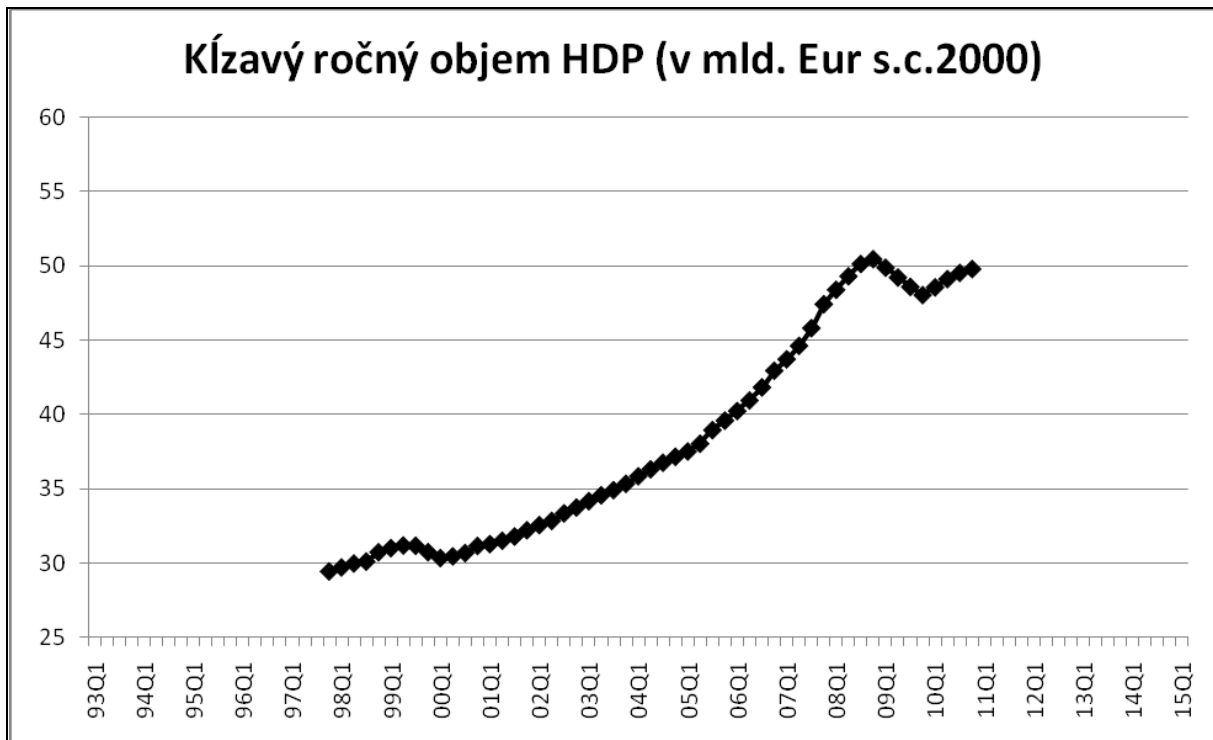
Na obr.22 a 23 je znázornený vývoj výdavkov na výskum a vývoj. Tzv. Lisabonská stratégia odporúča dosiahnuť ich úroveň vo výške 3 % HDP. Zdá sa, že v plnení úlohy 2 % výdavkov na obranu z HDP sme podstatne úspešnejší. Je otázne, ako dlho môže krajina vydržať takúto situáciu, plus fakt, že úroveň účinnosti školského systému sa znižuje (špičkové intelektuálne kádre študujú v zahraničí a často tam aj zostávajú; kvalita pedagogického zboru je úmerná výške plátov a staršie ročníky učiteľov zo socializmu vymierajú prirodzene alebo odchodom do dôchodku).

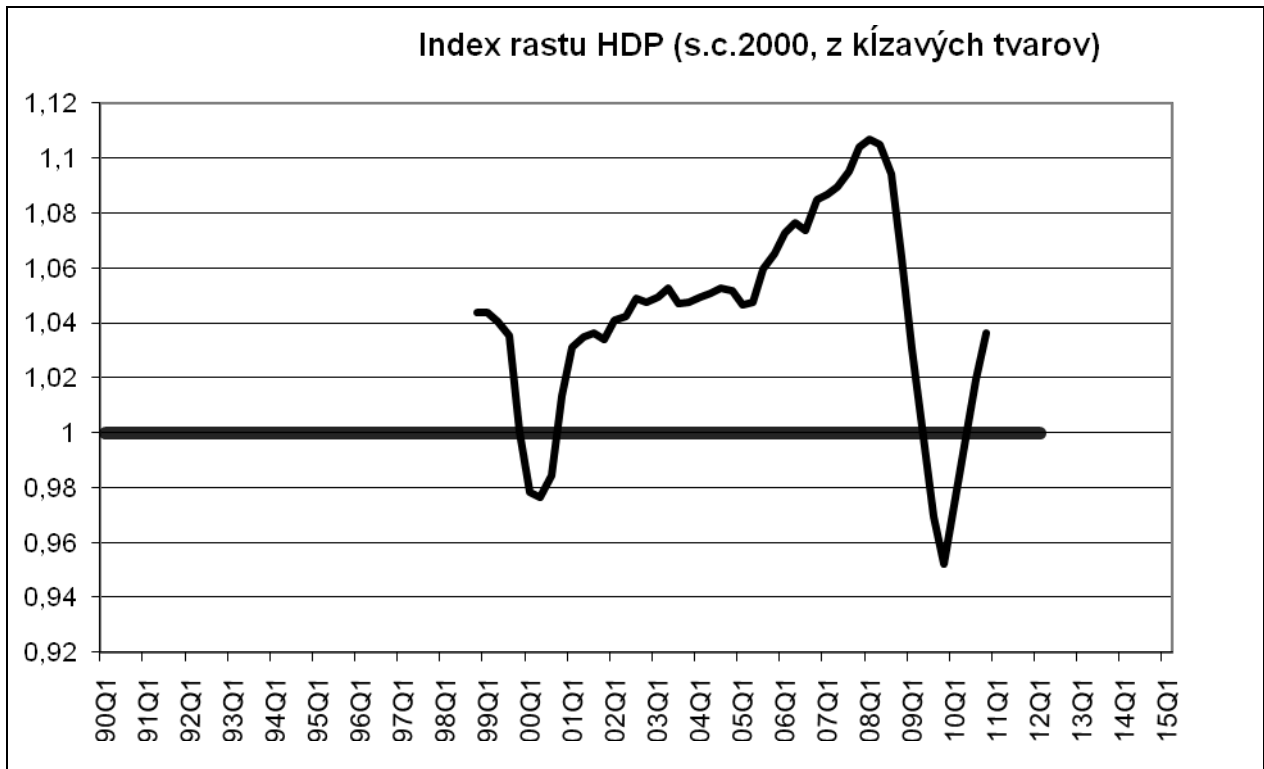
Obr.1 Vývoj počtu narodených

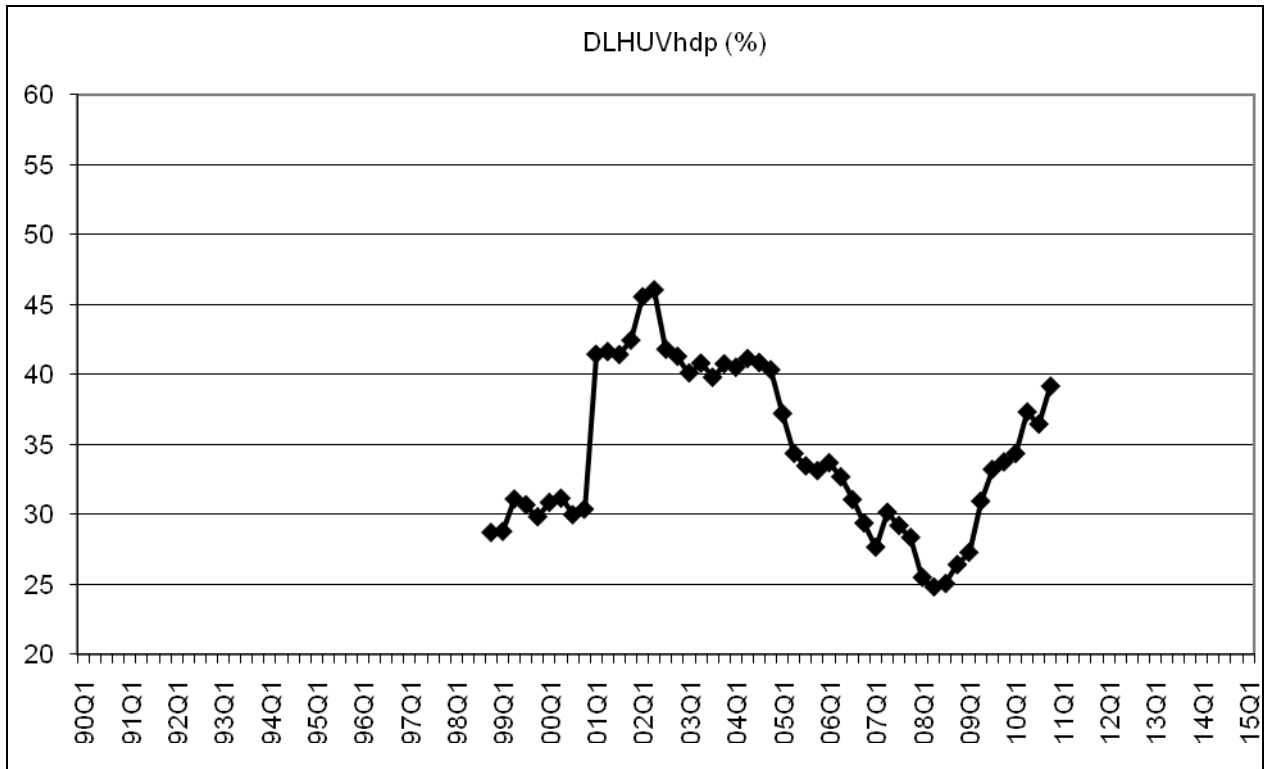
Obr.2 Štvrťročný objemu HDP v stálych cenách 2000

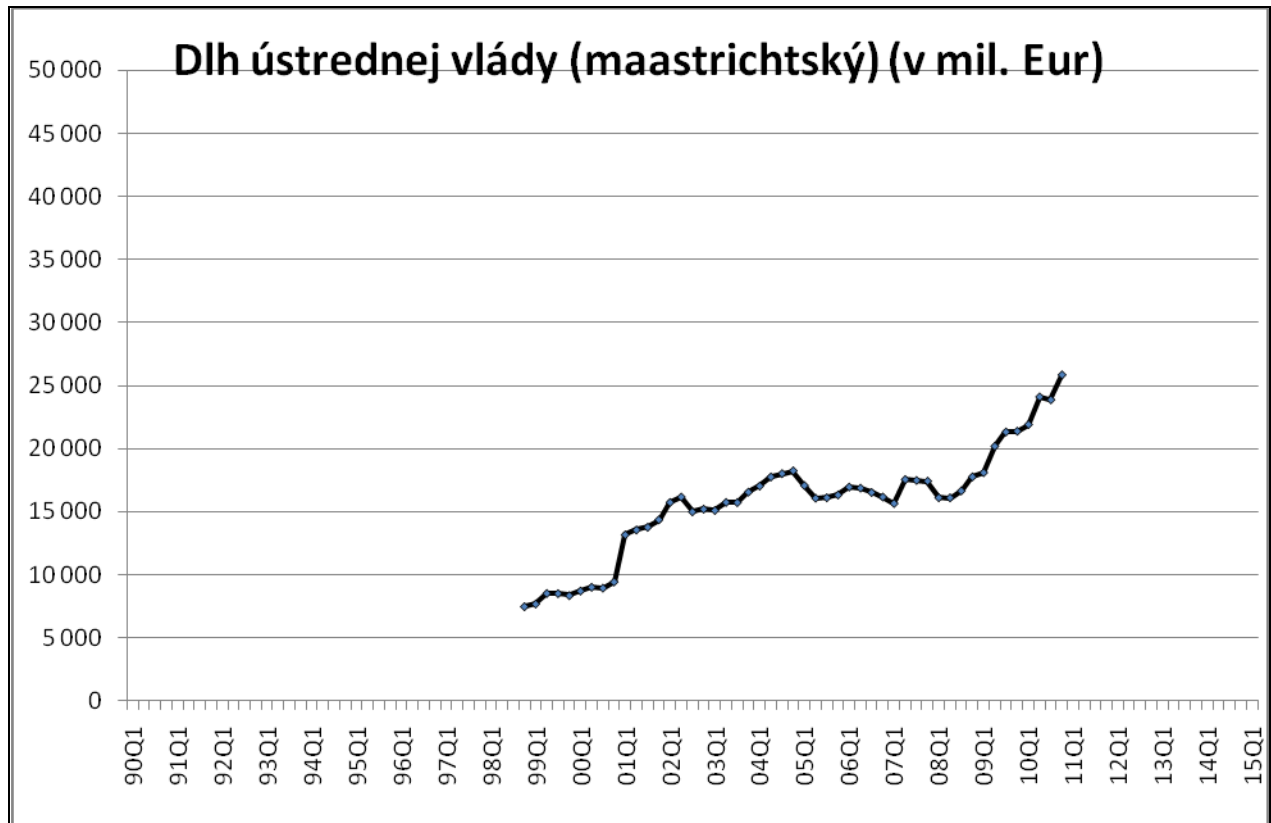
Obr.3 Kľzavý ročný objemu HDP v stálych cenách 2000

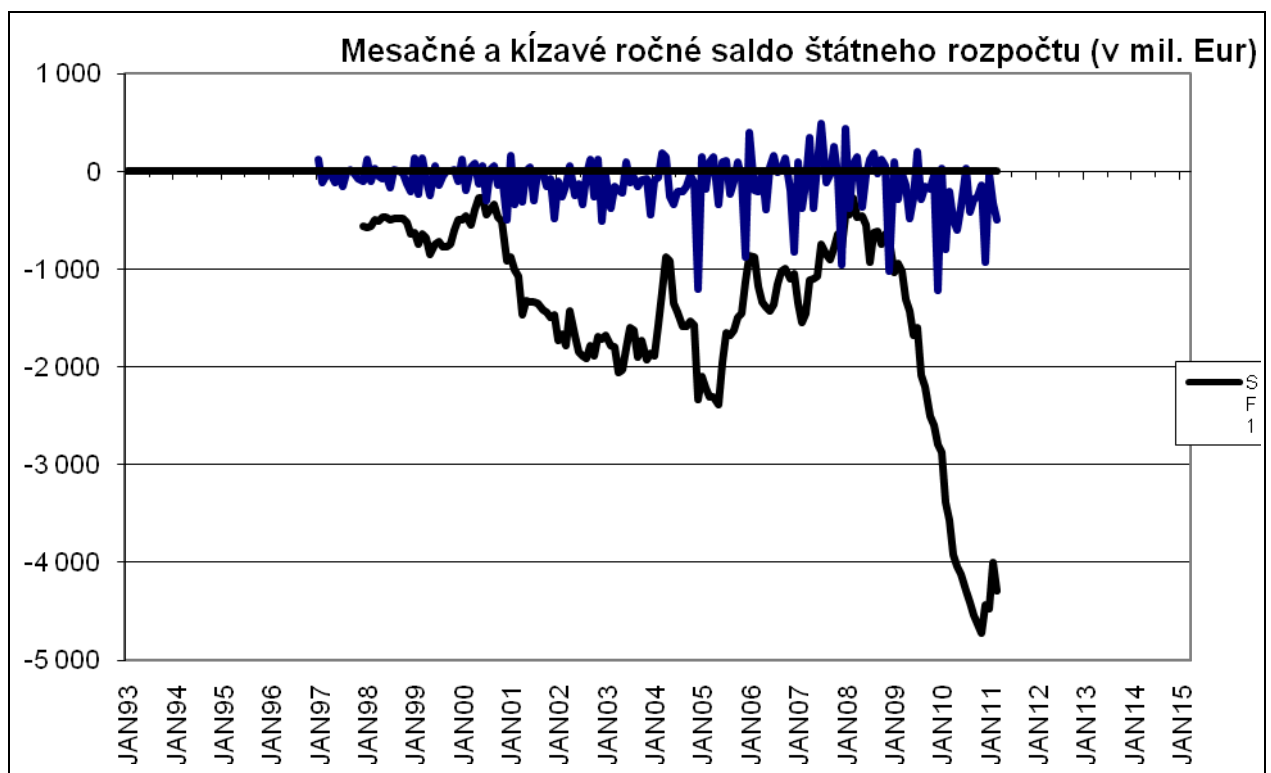
Obr. 4 Medziročný index rastu kĺzavého ročného objemu HDP v s.c. 2000

Obr. 6 Podiel dlhu ústrednej vlády (maastrichtský) na HDP (v %)

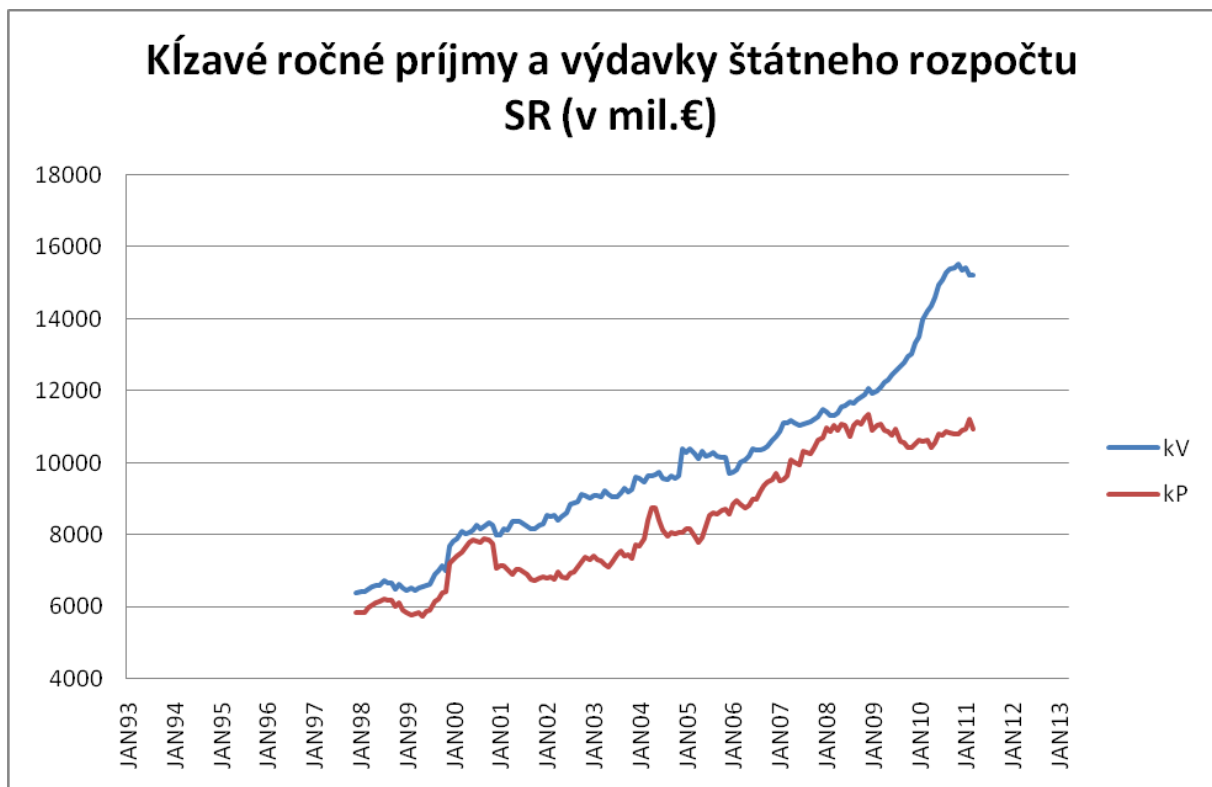
Obr. 7 Dľhu ústrednej vlády (maastrichtských) (v mľd. Eur)

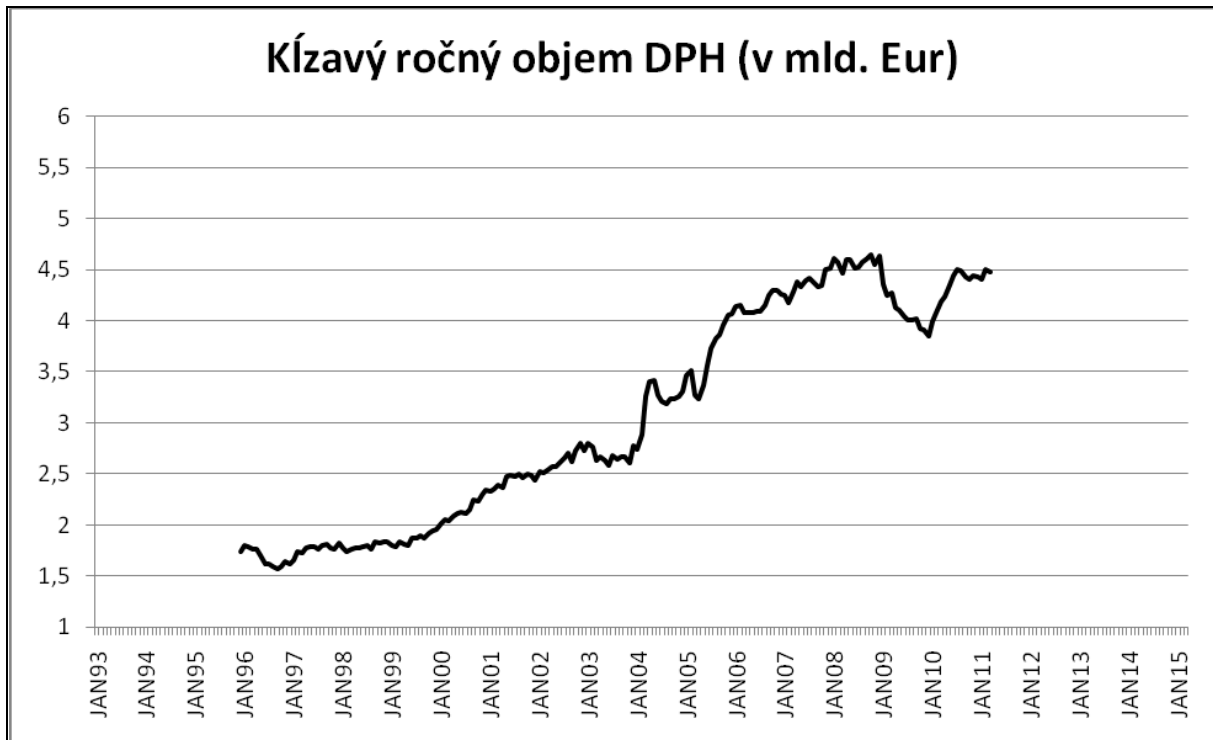
Obr. 8 Mesačné a kľzavé ročné saldo štátneho rozpočtu (v mil. Sk)

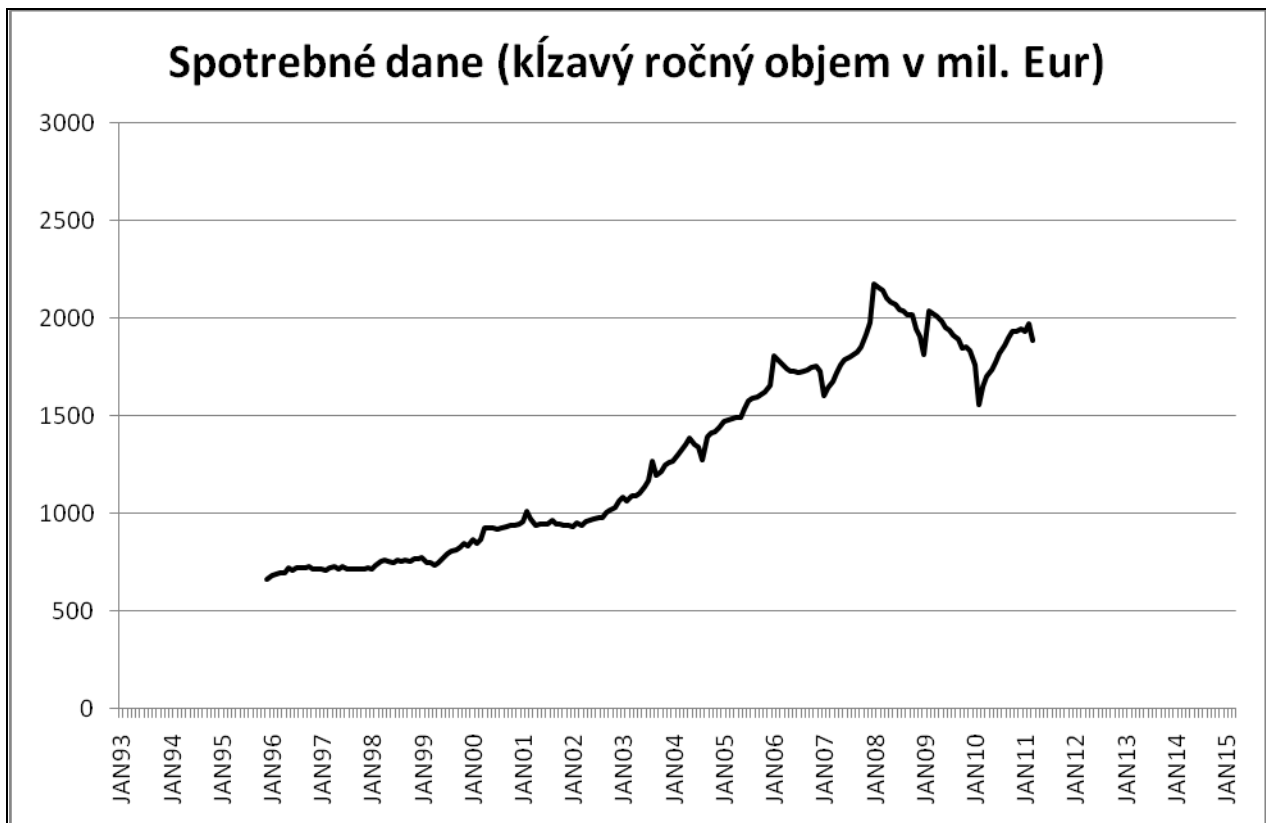
Obr. 9 Podiel kľzavého ročného salda štátneho rozpočtu na HDP (v %)

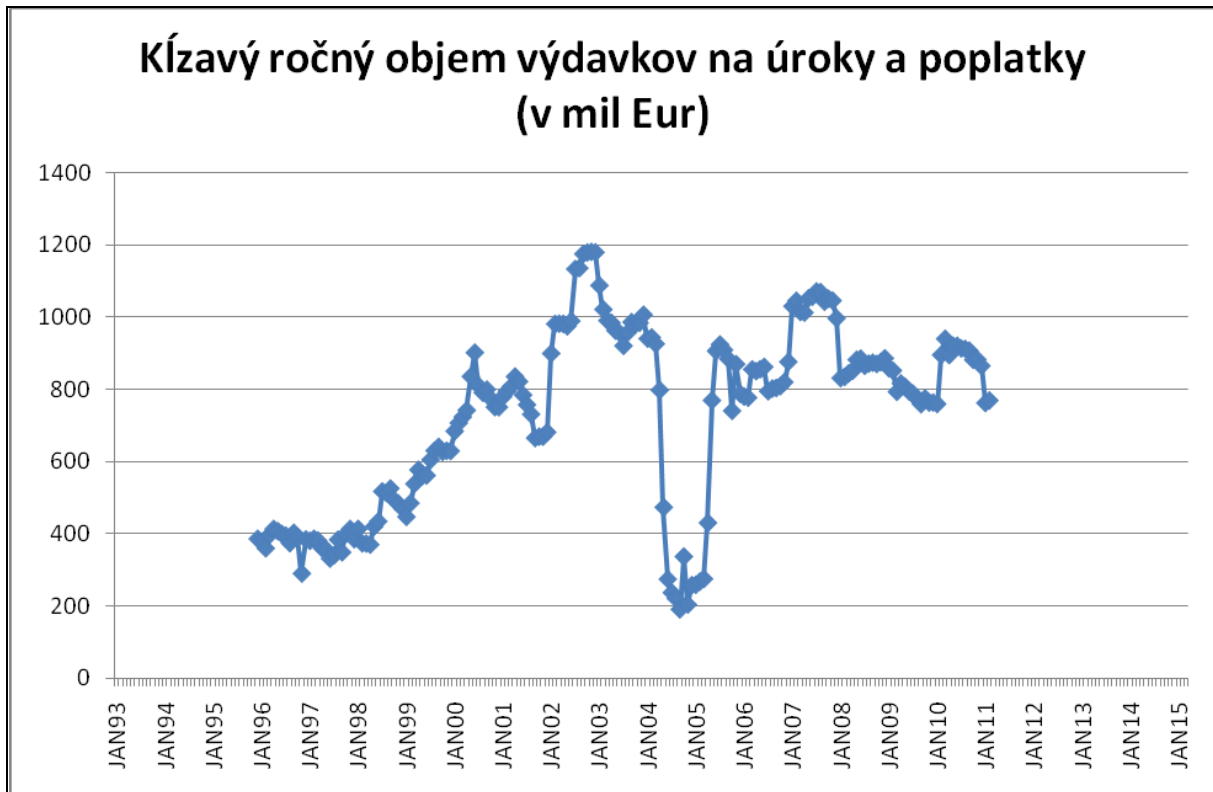
Obr. 10 Kľzavé ročné príjmy a výdavky štátneho rozpočtu (v mil. Eur)

Obr. 11 Kľzavý ročný objem dane z pridanej hodnoty (v mld. €)

Obr. 12 Kľzavý ročný objem spotrebných daní (v mil. Eur)

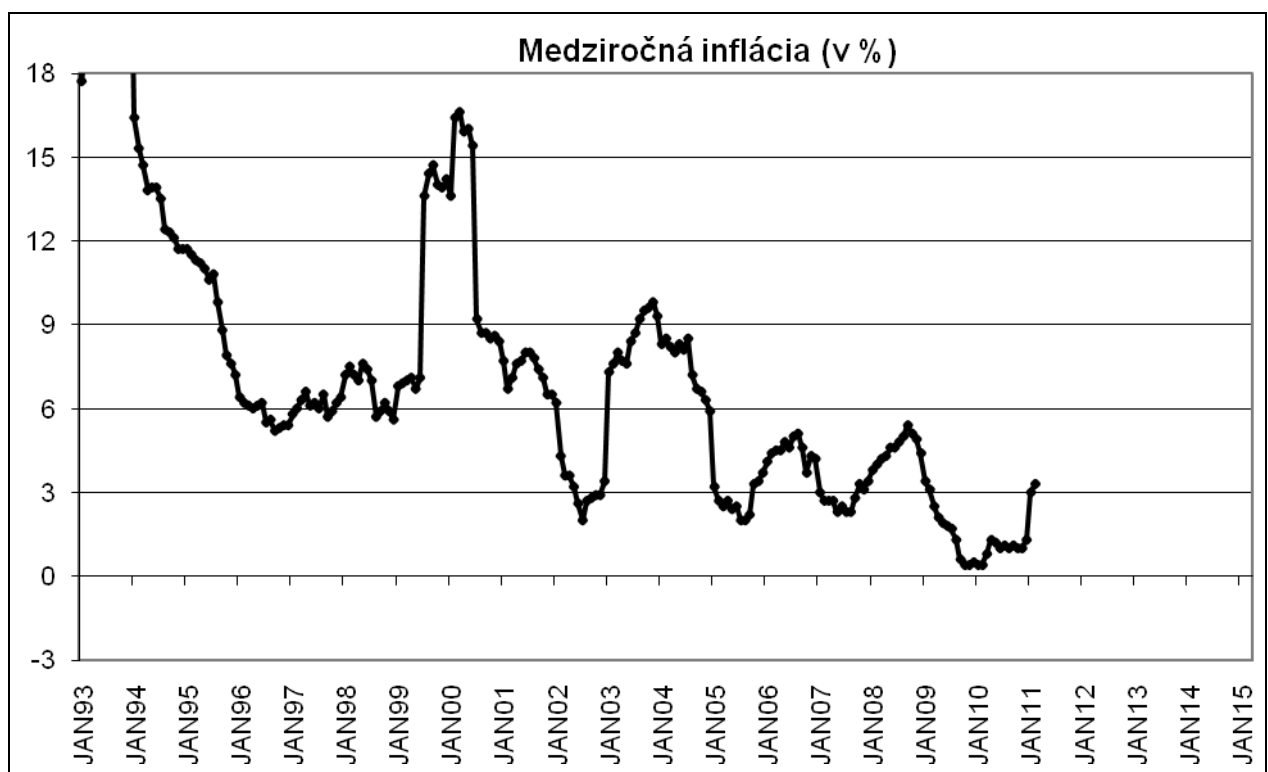
Obr. 13 Kľzavý ročný objem výdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky (v mil. Eur)

Obr. 14 Podiel výdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky na HDP (%)

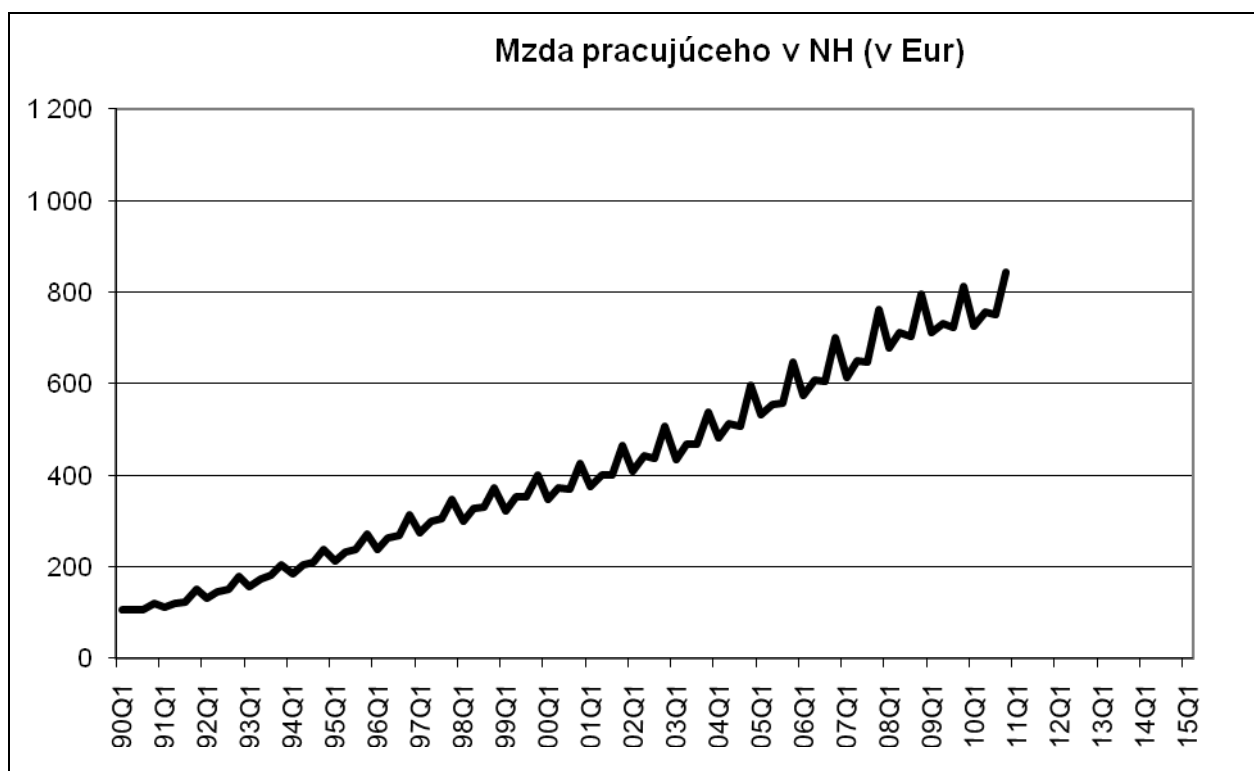
Obr. 15 Mesačné a kĺzavé ročné saldo zahraničného obchodu (v mil. Sk)

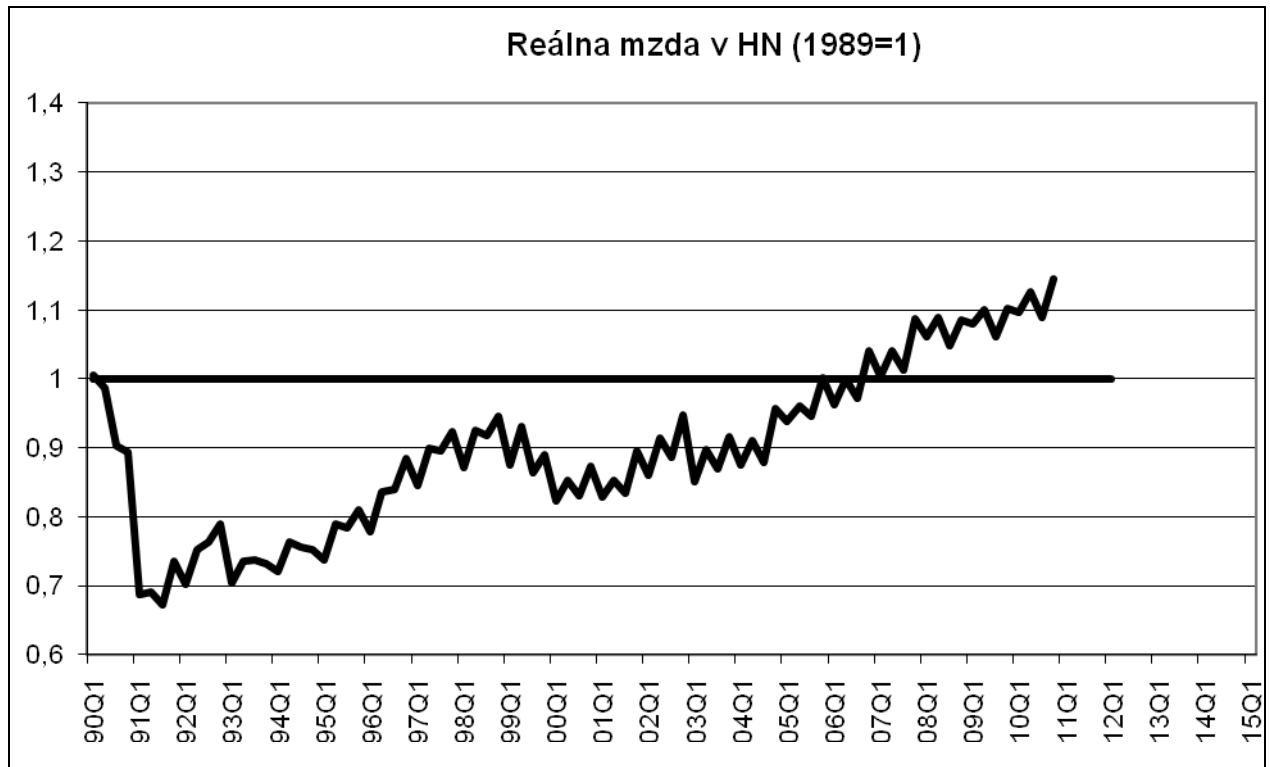
Obr. 16 Medziročná inflácia (v %)

Obr. 17 Kurz českej koruny (od JAN2009 prepočet konverzným kurzom)

Obr. 18 Priemerná mesačná mzda pracujúceho v národnom hospodárstve

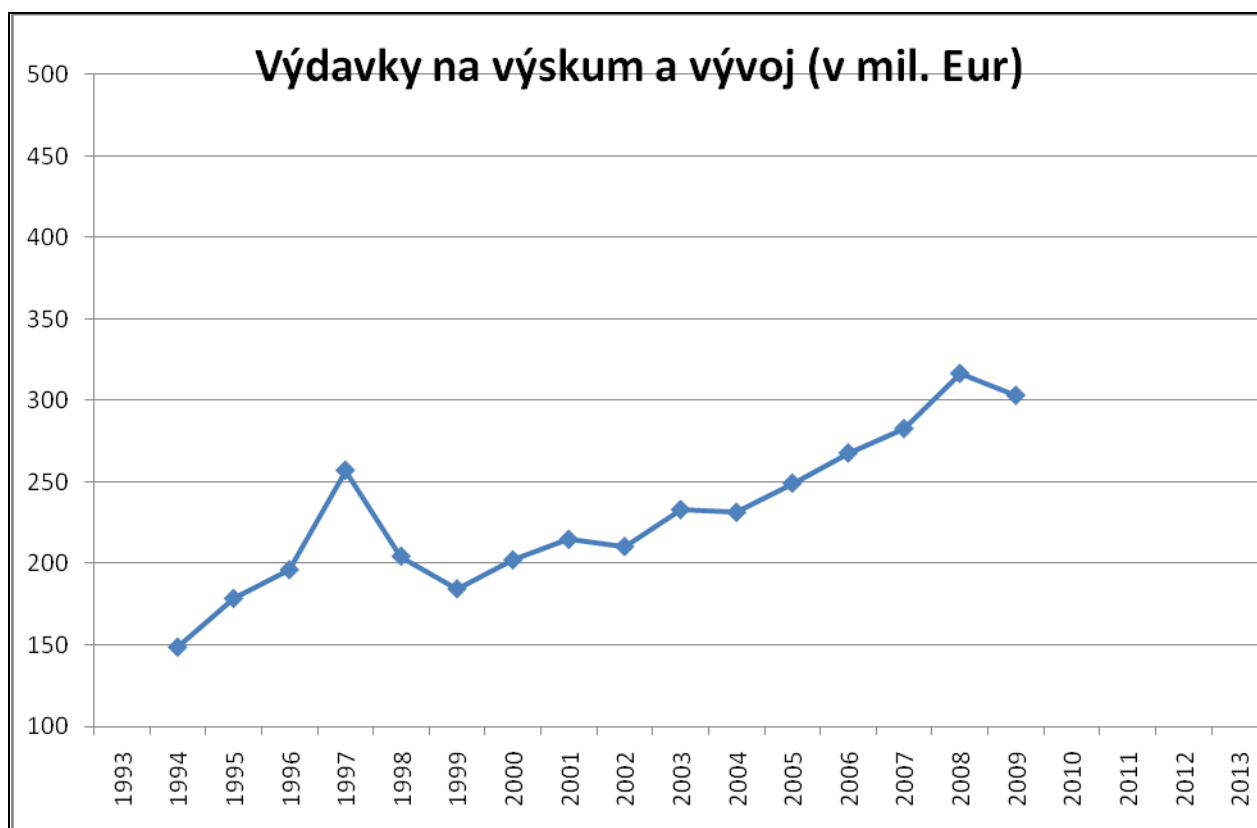
Obr. 19 Bázický index reálnej mzdy pracujúceho v národnom hospodárstve (štvrtroky 1989 sa rovnajú 1)

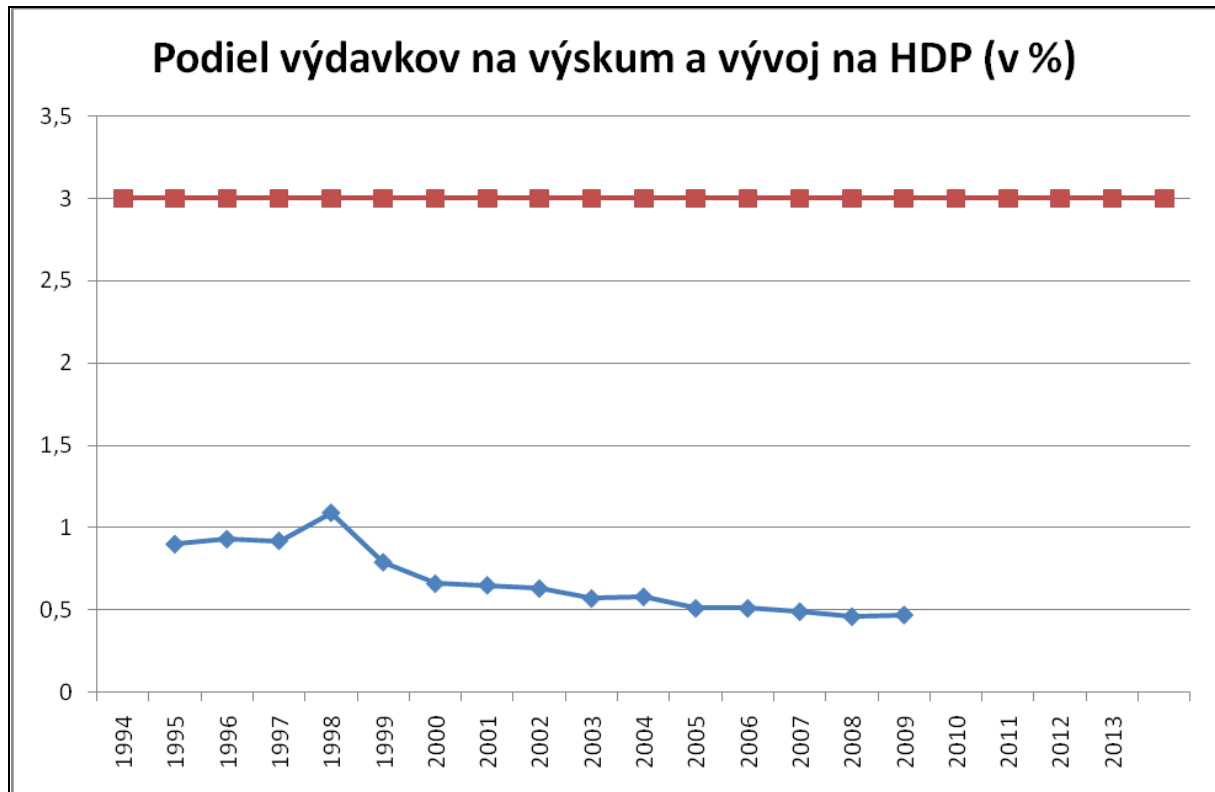
Obr. 20 Celkový počet nezamestnaných

Obr.21 Počet zamestnaných (v tisíc osôb; podľa VZPS)

Obr. 22 Ročné výdavky na výskum a vývoj (v mil. Eur)

Obr. 23 Percentuálny podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP (v %)

Obr. 24 KMV - Koefficient makroekonomického vývoja (v %)

Na záver na obr. 24 je zobrazený mesačný vývoj koeficienta makroekonomického vývoja. Vrchol sme dosiahli v apríli 2007, ďalšie len lokálne maximum v januári 2008 a od toho momentu sa makrovývoj meraný KMV výrazne zhoršuje až do októbra 2009. Nasleduje otočenie vývoja s náznakom zastavenie v súčasnom období.

Zdroj údajov:

EIS Slovensko, Statis, Bratislava

www.statistics.sk

www.nbs.sk

www.finance.gov.sk

www.upsvar.sk

Kontakt na autora: chajdiak@statis.biz

Tento príspevok vznikol vďaka podpore v rámci OP Výskum a vývoj pre projekt Centra excelentnosti: Centrum pre rozvoj sídelnej infraštruktúry znalostnej ekonomiky SPECTRA+ (ITMS 26240120002), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Acknowledgement

This contribution is the result of the project implementation: SPECTRA+ No. 26240120002 "Centre of Excellence for the Development of Settlement Infrastructure of Knowledge Economy" supported by the Research & Development Operational Programme funded by the ERDF.

Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti

Valéria Bezáková

1. Úvod

Spotrebiteľský barometer je prieskumom verejnej mienky, v ktorom sa sledujú spotrebiteľské nálady občanov starších ako 16 rokov. Toto zisťovanie je súčasťou medzinárodného programu, v rámci ktorého sa skúmajú názory investorov, výrobcov, obchodníkov, poskytovateľov služieb a spotrebiteľov. Tie vo svojom súhrne slúžia ako podklad na predpoveď ekonomického vývoja jednotlivých krajín i väčších územných celkov. Do programu je zapojených 27 členských štátov EÚ. Prieskumy sú koordinované a podporované Generálnym riaditeľstvom pre ekonomické a finančné záležitosti Európskej komisie.

Zisťovania u spotrebiteľov začal ŠÚ SR pravidelne uskutočňovať v apríli 1999 najprv so štvrtročnou, neskôr s mesačnou periodicitou. Prostredníctvom 15 indikátorov sa sledujú názory obyvateľov na finančnú situáciu v domácnosti, úmysly investovať, ale aj mienka o súčasnom dianí v ekonomike a očakávania jej ďalšieho vývoja. Počas prvej marcovej dekády 2011 na otázky odpovedalo 1167 občanov SR reprezentujúcich populáciu Slovenska od 16 rokov vyššie v znakoch: pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť bydliska a kraj. V centre pozornosti tejto informácie bude tá časť Spotrebiteľského barometra, v ktorej verejnosť posudzuje zmeny celkovej ekonomickej situácie na Slovensku za posledných 12 mesiacov a odhaduje jej vývoj v nasledujúcom období. Výsledky v grafoch sú uvedené v prepočítanej podobe koeficienta, ktorý nadobúda hodnoty z intervalu od -100 (v prípade, ak sú všetky výroky oslovených osôb maximálne nepriaznivé) do +100 (v opačnom prípade, ak sú všetky výroky maximálne priaznivé).

2. Hodnotenie doterajšej hospodárskej situácie na Slovensku

V percepcii stavu ekonomiky SR pre obyvateľov SR kríza vrcholila v apríli 2009, kedy o zlepšení ekonomickej situácie na Slovensku hovorili 3 % oslovených, nezmenený stav deklarovalo 10 % odpovedajúcich a zhoršenie spomínalo 84 % opýtaných. Indexovým premietnutím výsledku je číslo -57,8. Tento výsledok bol blízky najkritickejšiemu hodnoteniu z októbra 1999, keď zlepšenie ekonomickej situácie na Slovensku uviedlo taktiež 3 % oslovených, nezmenený stav si vybralo ako svoju odpoveď rovnako 10 % respondentov a zhoršením charakterizovalo doterajšiu ekonomickú situáciu o 1 percentuálny bod viac opýtaných (85 %). V druhej polovici roku 2009 a v prvej polovici roku 2010 badať rastúci trend a zlepšovanie situácie, ktoré dosiahlo strop v auguste 2010. Podiel kladných odpovedí vzrástol o 7 percentuálnych bodov na 10 %, neutrálnych o 23 percentuálnych bodov na 33 % a zastúpenie negatívnych kleslo o 30 percentuálnych bodov na 54 %. Tieto názory charakterizovala prepočítaná hodnota -29,2. Po auguste 2010 sa vývoj opäť obrátil a kritických výrokov začalo pribúdať. Aktuálne v marci 2011 hodnotilo doterajší vývoj hospodárskej situácie na Slovensku ako zlepšenie 6 % (oproti augustu 2010 pokles o 4 percentuálne body), neutrálne (bez zmien) 16 % respondentov (pokles o 17 percentuálnych bodov) a ako zhoršenie 76 % (za 7 mesiacov nárast o 22 percentuálnych bodov). Príslušný koeficient mal v marci 2011 hodnotu -49,7. Voči augustu 2010 napätie obyvateľov vzrástlo

o 20,5 bodu, v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka ich nedôvera pri tomto indikátore stúpila o 7,7 bodu. Aktuálne hodnotenie významne zaostáva za dlhodobým priemerom (o 18,2 bodu). Prehľad výsledkov poskytuje graf č. 1.

Graf č. 1: Názory respondentov na vývoj hospodárskej situácie v SR za posledných 12 mesiacov

Celkové rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt za celé sledované obdobie sa oproti minulému roku nezmenilo, je to stále 84,2 bodu (od $-67,0$ do $+17,2$), z hľadiska rozpätia v komparácii s rokom 2009 bol minulý rok stabilizovanejší (v roku 2009 rozpätie 47,7 bodu, v 2010 to bolo 19,3 bodu), mantinely vyskytujúcich sa hodnôt za posledných 12 mesiacov sú trochu širšie 20,5 bodu (od $-49,7$ do $-29,2$). Prehľad priemerných hodnôt za celý rok dokumentuje prepád hodnotení doterajšieho vývoja ekonomiky na Slovensku v roku 2009, zlepšenie v roku 2010 a vývoj v prvých troch mesiacoch roku 2011 naznačuje opäť zhoršenie.

Tabuľka č.1: Charakteristiky indikátora doterajšieho vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

koeficient	Doterajší ekonomický vývoj v SR							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
min	-47,8	-24,8	-22,6	-7,4	-12,7	-57,8	-48,5	-49,7
max	-17,3	-12,9	10,0	17,2	4,3	-10,1	-29,2	-35,2
priemer	-32,6	-17,3	-11,7	7,1	-1,4	-49,6	-37,6	-42,5

* za prvé tri mesiace

Tabuľka č.2: Indikátor doterajšieho vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa vyvíjala hospodárska situácia v štáte v uplynulých 12 mesiacoch							
	marec 2004	marec 2005	marec 2006	marec 2007	marec 2008	marec 2009	marec 2010	marec 2011
Belgicko	-22	-11	-25	-8	-42	-75	-35	-15
Bulharsko	-26	-18	-32	-23	-39	-48	-60	-57
Česko	-29	-7	+3	-2	-9	-51	-47	-32
Dánsko	-4	+19	+26	+23	-3	-54	-24	-5
Nemecko	-43	-39	-24	+14	+6	-57	-44	+29
Estónsko	+9	+12	+26	+30	-17	-68	-55	-3
Írsko	-22	+7	-1	-13	-41	:	:	:
Grécko	-28	-30	-36	-29	-45	-71	-76	-85
Španielsko	-15	-16	-19	-17	-33	-69	-75	-60
Francúzsko	-43	-37	-44	-36	-51	-73	-46	-43
Taliansko	-54	-47	-45	-32	-66	-67	-45	-48
Cyprus	-31	-32	-23	-20	-19	-46	-61	-57
Lotyšsko	-1	-7	-9	-2	-35	-77	-69	-37
Litovsko	-2	+2	+4	+18	-11	-58	-68	-37
Luxembursko	-29	-20	-25	-8	-15	-52	-40	-13
Maďarsko	-39	-22	-14	-51	-56	-78	-59	-38
Malta	-35	-34	-34	-28	+2	-44	-57	-42
Holandsko	-52	-35	-20	+14	-13	-67	-37	-9
Rakúsko	-27	-25	-18	+7	-2	-59	-39	+11
Poľsko	-45	-19	+2	0	+12	-33	-16	-23
Portugalsko	-51	-49	-47	-37	-56	-74	-55	-67
Rumunsko	-16	-12	-20	-9	-20	-44	-61	-64
Slovinsko	-32	-22	-20	-10	-26	-60	-68	-67
<i>Slovensko</i>	<i>-41</i>	<i>-11</i>	<i>-15</i>	<i>+13</i>	<i>+2</i>	<i>-46</i>	<i>-44</i>	<i>-42</i>
Fínsko	+1	+7	0	+8	-6	-59	-11	+20
Švédsko	-14	-4	+5	+11	-3	-65	-1	+29
Veľká Británia	-18	-13	-28	-31	-39	-77	-48	-52
Európska Únia spolu	-35**	-29**	-28**	-15	-30	-67	-46	-27

** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ

: v čase publikovania výsledok nebol k dispozícii

Z tabuľky č. 2 vyplýva, že pri poslednom hodnotení doterajšieho vývoja ekonomiky počas marca 2011 v 22 krajinách, čo poskytli údaje, prevládal pesimizmus nad optimizmom. Rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt sa oproti stavu pred rokom rozšírilo zo 75 bodov na 114 bodov, a to oboma smermi. Kým v marci 2010 tvorili mantinely čísla od -76 do -1, aktuálne to bolo od -85 do +29. Kladné hodnoty sa v marci 2011 vyskytli vo Švédsku (+29), Nemecku (+29), vo Fínsku (+20) a Rakúsku (+11). Doterajší vývoj ekonomiky vo svojej krajine najkritickejšie posudzovali v Grécku (-85). Po usporiadaní do rebríčka podľa klesajúcich hodnôt sa Slovensko (so sezónne očistenou hodnotou -42) ocitlo na 16 mieste. Komparácia aktuálneho výsledku so situáciou pred rokom indikovala zhoršenie v 6 štátoch, v ostatných sa

prejavilo zlepšenie. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka celkový európsky pesimizmus klesol o 19 bodov z -46 na -27.

3. Očakávaný vývoj ekonomiky na Slovensku

Úplné dno pre laické prognózy vývoja hospodárstva v SR znamenali výsledky z februára 2009. Proti 5 % optimistov sa postavilo 79 % pesimistov, ktorí ekonomickú budúcnosť svojej krajiny videli v čiernych farbách. Spolu s 12 % neutrálnych odpovedí išlo o historicky najnepriaznivejšie zistenie, prejavujúce sa indexovo v čísle -55,1. S malým prepadom v novembri 2009 mal indikátor očakávaného vývoja ekonomiky vzostupný trend do apríla 2010. Za štrnásť mesiacov podiel optimisticky zmýšľajúcich stúpol o 18 percentuálnych bodov na 23 %, neutrálne tvrdenia mali o 21 percentuálnych bodov vyššie zastúpenie (t.j. 33 %) a výskyt pesimistických vízií klesol o 42 percentuálnych bodov na 37 %. Indexová hodnota vzrástla za toto obdobie o 42,7 bodov na -12,4. Po apríli 2010 má indikátor opäť klesajúci trend. Aktuálne dve tretiny opýtaných (66 %) predpovedali zhoršovanie ekonomickej situácie v SR, 21 % nezmenený stav a 9 % respondentov očakáva zlepšenie. V marci 2011 koeficient so svojou hodnotou -42,1 významne zaostával za svojím dlhodobým priemerom (o 18,6 bodu) a obyvatelia boli aj pesimistickejšie naladení ako pred rokom (rozdiel 24,5 bodu). Výsledky možno porovnať v grafe č. 2.

Graf č. 2: Očakávania respondentov týkajúce sa vývoja hospodárskej situácie na Slovensku v nasledujúcich 12 mesiacoch

Celkové rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt v SR za celé obdobie sa oproti situácii pred rokom nezmenilo, je to stále 72,4 bodu (od -55,1 do +17,3). Oproti roku 2009 boli v roku 2010 aj v tomto prípade mantinely užšie (rozpätie v roku 2009 bolo 32,7 bodu, v roku 2010 to bolo 25,3 bodu). Očakávania respondentov zohľadnené v celoročnom priemere podobne ako pri hodnoteniach doterajšieho vývoja znamenali prepád v roku 2009, zlepšenie v roku 2010 a prvé tri mesiace roku 2011 naznačujú opäť narastanie pesimizmu.

Tabuľka č.3: Charakteristiky indikátora očakávaného vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

koeficient	Očakávaný ekonomický vývoj v SR							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Min	-38,7	-27,6	-16,4	-9,3	-29,6	-55,1	-37,7	-42,1
Max	-10,0	-2,9	16,2	17,3	-3,1	-22,4	-12,4	-32,9
priemer	-22,8	-10,7	-4,9	5,5	-12,0	-38,3	-22,8	-35,9

- za prvé tri mesiace

Tabuľka č.4: Indikátor očakávaného vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa bude vyvíjať hospodárska situácia v štáte v nasledujúcich 12 mesiacoch							
Obdobie	marec 2004	marec 2005	marec 2006	marec 2007	marec 2008	marec 2009	marec 2010	marec 2011
Belgicko	+5	+2	-8	-3	-15	-24	4	-3
Bulharsko	-10	-1	-20	-12	-25	-37	-29	-26
Česko	-25	+2	+7	+3	-6	-21	-9	-26
Dánsko	+5	+13	+9	+5	-10	-2	+16	+7
Nemecko	-20	-23	-7	+7	-4	-52	-10	+17
Estónsko	-6	+11	+22	+21	-10	-38	0	+16
Írsko	-8	+6	-6	-20	-33	:	:	:
Grécko	-6	-19	-30	-21	-40	-64	-44	-65
Španielsko	-4	-5	-12	-8	-17	-47	-17	-15
Francúzsko	-13	-10	-25	-10	-24	-47	-17	-29
Taliansko	-15	-12	-8	-8	-24	-27	-9	-23
Cyprus	-31	-33	-20	-24	-18	-48	-40	-25
Lotyšsko	-6	+8	+8	+8	-13	-47	-22	-19
Litovsko	0	+8	+2	+16	-8	-52	-28	-9
Luxembursko	-5	-4	-18	+2	-10	-42	-8	+2
Maďarsko	-23	-8	+7	-37	-41	-65	-23	-20
Malta	-23	-26	-26	-21	-3	-29	-22	-36
Holandsko	-9	-4	+6	+10	-20	-51	+7	+2
Rakúsko	+1	-4	0	+10	-7	-38	+1	+13
Poľsko	-33	-7	+6	-1	+9	-30	-5	-20
Portugalsko	-28	-18	-29	-30	-45	-59	-33	-56
Rumunsko	-2	+5	-8	+2	-6	-33	-33	-38
Slovinsko	-17	-4	-9	0	-8	-39	-14	-23
<i>Slovensko</i>	-28	-3	-12	+11	-10	-51	-16	-36
Fínsko	+7	-8	-2	+1	-12	-17	+25	+10
Švédsko	-2	-1	+3	+2	-10	-8	+27	+17
Veľká Británia	-9	-2	-17	-19	-28	-33	+5	-29
Európska Únia spolu	-13**	-10**	-11**	-6	-18	-40	-7	-14

** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ

: v čase publikovania výsledok nebol k dispozícii

Tabuľka č. 4 napovedá, že v 18 štátoch EÚ, ktoré poskytli výsledky, sa na budúcnosť ekonomiky díva viac občanov pesimisticky ako optimisticky. Index očakávaného vývoja ekonomiky bol v 8 krajinách kladný. Vyskytujúce sa hodnoty sa pri ekonomických očakávaniach posunuli smerom k pesimistickejšiemu názoru a rozpätie sa zároveň rozšírilo (pred rokom od -44 po +27, teraz od -65 do +17). Oproti marcu 2010 sa vyhladky do budúcnosti podľa výpovedí občanov zlepšili v 10 štátoch. V 16 krajinách boli laické prognózy vývoja ekonomiky pesimistickejšie než pred rokom. Slovensko v marci 2011 dosiahlo hodnotu (po sezónnom očistení -36), ktorá je o 22 bodov nepriaznivejšia ako priemer EÚ. Spolu s Maltou sa Slovensko umiestnilo na 22.-23. mieste. Pesimistickejšie ekonomické očakávania ako obyvatelia Slovenska mali v marci 2011 už iba v Rumunsku, Portugalsku a Grécku. Európska únia ako celok vykazovala za rok zvýšenie pesimizmu o 7 bodov, keď hodnota príslušného indikátora klesla z -7 na -14.

5. Záver

V percepcii ekonomického diania na Slovensku za posledný rok v marci 2011 u obyvateľov prevažovala nedôvera nad dôverou. Aktuálna hodnota indikátora je nepriaznivejšia ako jeho dlhodobý priemer, oproti stavu pred rokom došlo k miernemu zhoršeniu.

V laických prognózach ďalšieho smerovania ekonomiky na Slovensku v marci 2011 taktiež prevládali pesimistické názory, ktorých bolo viac ako v dlhodobom priemere. Obyvatelia boli v odhadoch ďalšieho vývoja hospodárstva SR významne pesimistickejší ako pred rokom.

Z medzinárodného porovnania vyplýva, že výsledky za Slovensko boli v marci 2011 pri oboch analyzovaných indikátoroch nepriaznivejšie ako priemer za 26 členských štátov EÚ. V prípade vnímania doterajšieho vývoja ekonomiky v krajine došlo oproti marcu 2010 v EÚ k zlepšeniu stavu, pri očakávanom ekonomickom vývoji indikátor za EÚ naznačil nárast pesimizmu. Pri usporiadaní krajín do rebríčka od najvyššej dôvery k najnižšej Slovensko v marci 2011 pri percepcii ekonomického vývoja dosiahlo z 26 krajín (Írsko neposkytlo údaje) 16. miesto a pri ekonomických očakávaniach spolu s Maltou 22.-23. miesto.

6. Literatúra

- [1] ŠÚ SR. 2011. Dotazník, datový súbor a výsledky z prieskumu 5/2011 Spotrebiteľský barometer, marec 2011
- [2] ŠÚ SR, 1997-2011. Vlastný archív výsledkov prieskumu Spotrebiteľský barometer autora.
- [3] European Commission DG ECFIN, March 2011. Business and Consumer survey results.

Adresa autora:

Valéria Bezáková

Miletičova 3

824 67 Bratislava 26

ŠTATISTICKÁ SPRÁVA O ZÁKLADNÝCH VÝVOJOVÝCH TENDENCIÁCH V HOSPODÁRSTVE SR V ROKU 2010 ⁽¹⁾

1. ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ TENDENCIE

1.1 Súhrnné hodnotenie

Hlavnou vývojovou tendenciou slovenskej ekonomiky v roku 2010 bolo spomaľovanie dynamiky ekonomického rastu. Vyplýva to z medziročných prírastkov tvorby reálneho **hrubého domáceho produktu** (HDP) ⁽²⁾, ktoré sa v jednotlivých štvrťrokoch postupne znižovali. Kým v 1. štvrťroku 2010 vzrástol objem HDP v stálych cenách o 4,7 %, v 4. štvrťroku 2010 to bolo o 3,5 %. V absolútnom vyjadrení dosiahol objem HDP 17 019,6 mil. Eur a v bežných cenách medziročne vzrástol o 4,5 %. V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2010 oproti 3. štvrťroku 2010) sa objem HDP po sezónnom očistení zvýšil reálne o 0,9 %. Ekonomika tak pokračovala v medzištvrtročnom raste.

Hrubý domáci produkt v roku 2010 reálne vzrástol medziročne o 4 %.

V priemere za rok 2010 sa vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 65 905,5 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2009 vzrástol v bežných cenách o 4,5 %. V stálych cenách bol vyšší o 4 %. Ekonomický rast v roku 2010 bol ovplyvnený na strane použitia hlavne zvýšením zahraničného dopytu. Objem vývozu výrobkov a služieb medziročne vzrástol o 16,4 %. Vyššia bola aj hodnota dovozu výrobkov a služieb (o 14,9 %). K rastu domáceho dopytu o 2,4 % prispeli s výnimkou konečnej spotreby domácností (pokles o 0,3 %) všetky ostatné zložky. Konečná spotreba verejnej správy sa zvýšila o 0,1 %, konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 2,3 % a tvorba hrubého kapitálu o 12,9 % (pri raste tvorby hrubého fixného kapitálu o 3,6 %).

V roku 2010 sa vytvorila hrubá produkcia za 150 981,2 mil. Eur, v tom medzispotreba za 90 772,7 mil. Eur a pridaná hodnota za 60 208,5 mil. Eur. Čisté dane z produktov dosiahli objem 5 697 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2009 vzrástla medzispotreba o 9,1 %, hrubá produkcia o 7,2 % a pridaná hodnota o 4,5 %. Medziročné zvýšenie pridanej hodnoty ovplyvnil jej rast v skupine finančné sprostredkovanie a nehnuteľnosti o 9,6 %, verejná správa, školstvo, zdravotníctvo a ostatné služby o 8,6 %, obchod, hotely a reštaurácie, doprava o 5,7 % a v priemysle o 1,8 %. Objem pridanej hodnoty vytvorený v pôdohospodárstve, rybolove a chove rýb klesol o 16 % a v stavebníctve o 0,5 %.

Vplyvom rastu hrubého domáceho produktu a poklesu zamestnanosti **produktivity práce** (podľa metodiky národných účtov) oproti roku 2009 vzrástla o 5,5 % (v bežných cenách o 6 %). ⁽³⁾

V roku 2010 dosiahli výdavky na tvorbu **hrubého kapitálu** objem 14 730,1 mil. Eur, z toho na tvorbu hrubého fixného kapitálu 13 390,4 mil. Eur. Zmena stavu zásob bola vo výške 1 339,7 mil. Eur.

Medziročný rast tvorby **hrubého fixného kapitálu** o 3,6 % ovplyvnil najmä vyšší objem nakúpených nových fixných aktív o 0,4 %. Objem nadobudnutého použitého dlhodobého majetku klesol o 0,4 %.

Tvorba hrubého fixného kapitálu medziročne vzrástla o 3,6 %.

Z hľadiska jednotlivých sektorov dominantnú pozíciu mali nefinančné korporácie, ktoré investovali 62,5 % z celkových kapitálových výdavkov. Rast investičnej aktivity vykázali všetky sektory. Vo finančných korporáciách vzrástol objem investícií o 13,7 %, v nefinančných korporáciách o 4,8 %, vo verejnej správe o 1,7 %, v neziskových inštitúciách slúžiacich domácnostiam o 1,6 % a v domácnostiach o 1,3 %.

Najrýchlejšie rástli kapitálové výdavky do ostatných strojov a zariadení (o 8,6 %). Vyšší bol aj objem investícií do dopravných prostriedkov o 5 % a do nehmotných fixných aktív o 3 %. Hodnota investícií do budov na bývanie vzrástla o 1,5 % a do ostatných stavieb o 0,7 %. Viac finančných prostriedkov sa vynaložilo aj na obstaranie kultivovaných aktív (o 0,3 %). ⁽⁴⁾

Stav zásob v ekonomike sa k 31. decembru oproti stavu na začiatku roka 2010 zvýšil o 1 339,7 mil. Eur. Zvýšenie zásob v bežných cenách ovplyvnil najmä rast zásob materiálu o 20,5 %, tovaru o 8,8 % a výrobkov a zvierat o 6 %. Zásoby nedokončenej výroby sa znížili o 5,7 %.

Konečná spotreba domácností vzrástla o 0,6 %.

V roku 2010 dosiahli výdavky domácností na konečnú spotrebu objem 37 928 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2009 boli vyššie v bežných cenách o 0,6 %. K rastu spotrebiteľského dopytu v bežných cenách prispelo najmä zvýšenie výdavkov na zdravie o 5,2 % a na vzdelanie o 4,9 %. Poklesli hlavne výdavky na dopravu o 3 % a na odievanie a obuv o 2,3 %. Objemovo najväčšími položkami boli náklady spojené s bývaním (25,7 %) a výdavky na nákupy potravín a nealkoholických nápojov (18,6 %).

Konečná spotreba verejnej správy sa zvýšila o 86 mil. Eur.

Verejná správa použila v roku 2010 na konečnú spotrebu finančné prostriedky v objeme 12 687,7 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2009 to bolo o 86 mil. Eur viac. Výdavky na medzispotrebu (tvoria ju spotreba materiálu a energie, spotreba služieb) klesli o 7,6 % na 3 125,3 mil. Eur. Výdavky na spotrebu materiálu a energie boli nižšie o 9,3 % a za nakúpené služby o 6,5 %. Naturálne sociálne dávky medziročne vzrástli o 2,6 % a odmeny zamestnancov o 4,8 %.

V celkovej štruktúre konečnej spotreby verejnej správy dosiahli výdavky na odmeny zamestnancov podiel 40,9 %, naturálne sociálne dávky 26,6 % a výdavky na medzispotrebu 24,6 %. Z celkových výdavkov smerovalo na individuálnu spotrebu 47,4 %, zvyšok sa použil na kolektívnu spotrebu.

Saldo zahraničného obchodu s tovarmi bolo v roku 2010 aktívne v objeme 0,2 mld. Eur.

Zahraničný obchod s tovarmi ⁽⁵⁾ v roku 2010 (po medziročnom poklese v roku 2009) opätovne vzrástol. Objem celkového vývozu tovarov sa medziročne zvýšil o 22,5 % na 48 651 mil. Eur a celkového dovozu tovarov o 24,9 % na 48 441,7 mil. Eur. V 1. štvrtroku rástol vývoz rýchlejšie než dovoz, ale v ďalších troch štvrtrokoch došlo k predstihu rastu dovozu pred rastom vývozu.

Saldo zahraničného obchodu bolo aktívne v objeme 209,3 mil. Eur (o 736,8 mil. Eur nižšie ako v roku 2009). Pre jeho vývoj boli charakteristické dva rozdielne výsledky. Kým v 1. polroku 2010 obchodná bilancia dosiahla prebytok v hodnote 640,2 mil. Eur, v 2. polroku 2010 skončila deficitom v objeme 431 mil. Eur.

Bežné príjmy domácností sa nominálne medziročne znížili o 1,2 %.

Bežné príjmy domácností dosiahli v roku 2010 hodnotu 54 084,8 mil. Eur. Oproti roku 2009 sa znížili o 1,2 %. Najväčšiu položku v bežných príjmoch domácností (48,1 %) tvorili odmeny zamestnancov pri medziročnom raste o 1,2 %. Znížili sa dôchodky z majetku a sociálne dávky. Bežné výdavky domácností medziročne klesli o 3,1 % a dosiahli 13 880,2 mil. Eur.

Zisk **nefinančných korporácií** ⁽⁶⁾ vzrástol v porovnaní s rokom 2009 o 30,4 % na 8 590 mil. Eur. Najvýraznejšie k dosiahnutému zisku prispela priemyselná výroba v dôsledku medziročného rastu zisku o 109,8 % na 2 152,5 mil. Eur. Kladný hospodársky výsledok dosiahli takmer všetky odvetvia, predovšetkým obchod, dodávka elektriny a plynu, služby v oblasti nehnuteľností, odborné, vedecké a technické činnosti, informačné a komunikačné činnosti.

Finančné korporácie hospodárili v roku 2010 so ziskom v objeme 554,3 mil. Eur. Zisk vytvorený v poisťovacích korporáciách a penzijných fondoch predstavoval 263,5 mil. Eur, v peňažných finančných inštitúciách 149,9 mil. Eur a u ostatných finančných sprostredkovateľov 140,9 mil. Eur. Na medziročnom znížení ziskovosti finančných korporácií o 27,8 % sa podieľalo predovšetkým finančné hospodárenie vo finančných inštitúciách s poklesom zisku o 65,7 %. Zisk poisťovacích korporácií a penzijných fondov klesol o 0,7 %, zisk ostatných finančných sprostredkovateľov vzrástol 2,2 násobne.

V priemere za rok 2010 dosiahla medziročná miera **inflácie** 1 %. Bola to historicky najnižšia ročná miera inflácie. Oproti roku 2009 bola nižšia o 0,6 p. b. Hodnota jadrovej inflácie sa medziročne zvýšila o 0,7 p. b. na 1,2 % hlavne v dôsledku rastu cien potravín o 1,7 % (vlni bol pokles o 3,6 %). Vplyv cien potravín na vývoj celkovej inflácie bol zredukovaný regulovanými cenami, ktoré medziročne klesli o 0,5 %. Čistá inflácia (bez zmien nepriamych daní) sa v porovnaní s rokom 2009 znížila o 0,5 p. b. a dosiahla hodnotu 0,9 %.

Tempo medziročného rastu spotrebiteľských cien sa zvýšilo z 0,4 % v januári na 1,3 % v decembri. Vývoj ovplyvnilo predovšetkým postupné zrýchľovanie dynamiky rastu cien potravín a nealkoholických nápojov. V decembri vzrástla ich cenová hladina o 6,2 %, čo bol najvyšší medziročný rast od septembra 2008. Od mája začali medziročne rásť úhrnné ceny priemyselných výrobcov v dôsledku zvyšovania cien pre export. Ceny tuzemských priemyselných výrobcov od začiatku roka neustále klesali pri postupnom zmiernení tempa ich poklesu. Ceny poľnohospodárskych výrobkov si od júla udržiavali výraznú medziročnú dynamiku rastu, k čomu prispievali najmä vyššie ceny rastlinných výrobkov. Pokračovala tendencia medziročného rastu cien stavebných prác. Po dlhodobom poklese začali od októbra medziročne rásť aj ceny materiálov spotrebovaných v stavebníctve.

Podľa **demografických** údajov sa v roku 2010 v Slovenskej republike narodilo 60 410 živých detí (o 807 menej ako v roku 2009) a zomrelo 53 445 osôb (o 532 viac ako vlni). Živorodenosť sa znížila o 0,2 bodu na 11,1 promile, úmrtnosť zostala na úrovni 9,8 promile. Uzavretých bolo 25 415 manželstiev (medziročne sa počet sobášov znížil o 941). Rozviedlo sa 12 015 manželských párov. Na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 47 rozvodov. Prirodzený prírastok obyvateľstva sa oproti roku 2009 znížil o 1 339 osôb na 6 965 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 383 osôb (pristáhovalo sa 5 272 a vystáhovalo sa 1 889 osôb). Celkový prírastok obyvateľstva Slovenska bol medziročne nižší o 2 323 osôb a dosiahol 10 348 osôb. K 31. decembru 2010 mala Slovenská republika 5 435 273 obyvateľov (o 10 348 viac než v rovnakom období roka 2009). Podiel žien na celkovej počte obyvateľstva tvoril 51,4 %.

Korporácie nefinančného sektora vytvorili podľa predbežných výsledkov zisk v hodnote 8,6 mld. Eur, korporácie finančného sektora 0,6 mld. Eur

Medziročný rast inflácie sa spomalil na 1 %.

Celkový prírastok obyvateľstva bol nižší ako v roku 2009.

Zamestnanosť v hospodárstve SR sa v 4. štvrťroku stabilizovala.

Situácia na trhu práce sa podľa výberového zisťovania pracovných síl ⁽⁷⁾ v 4. štvrťroku stabilizovala. Počet **pracujúcich** ⁽⁸⁾ v hospodárstve SR sa v porovnaní so 4. štvrťrokom 2009 zvýšil o 9,8 tis. (o 0,4 %) na 2 339,4 tis. osôb. Po sezónnom očistení oproti 3. štvrťroku 2010 vzrástol o 6,4 tis. osôb (o 0,3 %) na 2 325,9 tis. osôb.

Celková zamestnanosť sa v priemere za rok 2010 znížila o 48,3 tis. (o 2 %) na 2 317,5 tis. osôb. Z hľadiska štruktúry pracujúcich bol vývoj celkovej zamestnanosti ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu zamestnancov (o 47,6 tis. na 1 947,1 tis.). K zníženiu počtu podnikateľov o 0,5 tis. na 367 tis. prispel najmä pokles podnikateľov bez zamestnancov o 2,1 tis. osôb. Počet podnikateľov so zamestnancami vzrástol o 1,7 tis. osôb.

Najväčšie medziročné straty v počte pracujúcich zaznamenalo odvetvie priemyslu. V úhrne za celý priemysel sa zamestnanosť znížila o 38,3 tis., z toho v priemyselnej výrobe o 35,2 tis. osôb. V pôdohospodárstve klesla o 9,9 tis. osôb. Prepad zamestnanosti v odvetviach služieb sa zmiernil, počet pracujúcich klesol len o 1,3 tis. osôb (najviac v odborných, vedeckých a technických činnostiach o 6,6 tis. a v obchode o 6,4 tis. osôb).

Počet pracujúcich v **zahraničí** sa v roku 2010 medziročne znížil o 2,3 tis. osôb (o 1,8 %) na 126,7 tis. osôb. Najviac osôb, ktoré si našli prácu v zahraničí, bol z Prešovského a Nitrianskeho kraja. Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Českej republike (41,4 %) a v Rakúsku (18,9 %). Medzi migrantmi prevládali pracujúci v stavebníctve (33,1 %) a v priemyselných odvetviach (26,6 %).

Miera zamestnanosti (vo vekovej skupine 20 - 64 ročných) ⁽⁹⁾ sa v porovnaní s rokom 2009 znížila o 1,7 p. b. na 64,7 %. Miera zamestnanosti mužov klesla o 2,8 p. b. na 71,9 % a žien o 0,7 p. b. na 57,5 %.

Priaznivejší vývoj na trhu práce v 4. štvrťroku sa premietol aj do zmiernenia medziročného poklesu **voľných pracovných miest**. ⁽¹⁰⁾ Ich počet sa oproti 4. štvrťroku 2009 znížil o 205 (o 1,5 %) na 13 895 miest. Najviac klesol vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (o 1 458 miest). Viac pracovných miest vytvorili najmä v obchode (o 1 018) a v priemyselnej výrobe (o 539).

V roku 2010 bolo v hospodárstve SR k dispozícii v priemere 13 424 voľných pracovných miest. Oproti roku 2009 sa ich počet znížil o 3 886 (o 22,4 %). Absolútne najviac klesol vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení (o 3 021 miest). Výraznejší úbytok bol aj v doprave a skladovaní, stavebníctve, ubytovacích a stravovacích službách, vo vzdelávaní, v dodávke elektriny a plynu. Najviac voľných pracovných miest (373) pribudlo v priemyselnej výrobe. Ponuka sa zvýšila aj v činnostiach v oblasti nehnuteľností, dodávke vody, vo finančných a poisťovacích činnostiach, v informačných a komunikačných činnostiach a v administratívnych službách.

Tempo rastu **nezamestnanosti** (podľa výberového zisťovania pracovných síl) ⁽¹¹⁾ sa v jednotlivých štvrťrokoch postupne zmiernovalo. V 4. štvrťroku vzrástol počet nezamestnaných medziročne o 2,7 tis. (o 0,7 %) na 377,3 tis. osôb. Súčasne sa v priebehu roka postupne znižovala aj miera nezamestnanosti. V 4. štvrťroku dosiahla 13,9 % (rovnako ako v 4. štvrťroku 2009). V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2010 oproti 3. štvrťroku 2010) klesla sezónne očistená nezamestnanosť o 3,1 tis. osôb (o 0,8 %) na 383,9 tis. osôb.

V priemere za rok 2010 sa nezamestnanosť zvýšila medziročne o 64,8 tis. (o 20 %) na 389 tis. osôb. Nárast počtu nezamestnaných sa prejavil predovšetkým v mužskej populácii (o 42 tis.), prírastok počtu nezamestnaných žien bol 22,7 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa oproti roku 2009 zvýšila o 2,3 p. b. na 14,4 %, u mužov o 2,8 p. b. na 14,2 % a u žien o 1,7 p. b. na 14,6 %. Najviac vzrástla miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov (o 6,3 p. b. na 33,6 %).

Negatívna bola aj skutočnosť, že počet osôb nezamestnaných dlhšie ako 1 rok sa naďalej zvyšoval. Oproti roku 2009 vzrástol o 65,6 tis. na 230,7 tis. osôb a ich podiel na celkovej nezamestnanosti sa zvýšil o 8,4 p. b. na 59,3 %. V prípade krátkodobej nezamestnanosti bol zaznamenaný najväčší nárast počtu nezamestnaných v kategórii od 6 mesiacov do 1 roku o 19,1 tis. (o 37,1 %). Naopak, klesla nezamestnanosť trvajúca do 1 mesiaca (o 10,8 tis. na 25,9 tis. osôb) a od 1 mesiaca do 3 mesiacov (o 8,1 tis. na 24,9 tis. osôb).

Z hľadiska ekonomickej činnosti posledného zamestnávateľa najviac nezamestnaných osôb pracovalo v priemyselnej výrobe (103,9 tis.). Medziročne sa zvýšil počet nezamestnaných vo všetkých odvetviach okrem dopravy a skladovania, kde bol zaznamenaný pokles. Vývoj najviac ovplyvnil rast počtu osôb naposledy zamestnaných v priemysle, stavebníctve a v obchode.

Priemerná nominálna mesačná **mzda** ⁽¹²⁾ zamestnanca hospodárstva SR v 4. štvrťroku dosiahla 844 Eur. Oproti 4. štvrťroku 2009 nominálne vzrástla o 3,8 %. Reálna mzda bola vyššia o 2,7 %. Medziročný rast sa zrýchlil v nominálnom vyjadrení o 1,7 p. b. a v reálnom vyjadrení o 1,1 p. b. Sezónne očistená nominálna mzda sa v 4. štvrťroku 2010 oproti 3. štvrťroku 2010 zvýšila o 0,9 %.

V priemere za rok 2010 vzrástla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR medziročne o 3,2 % na 769 Eur. Oproti roku 2009 sa tempo rastu v nominálnom vyjadrení zrýchlilo o 0,2 p. b. Dynamika rastu reálnej mzdy sa zrýchlila o 0,8 p. b. na 2,2 %.

Najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci v informačných a komunikačných činnostiach (1 450 Eur), vo finančných a poisťovacích činnostiach (1 425 Eur), v dodávke elektriny a plynu (1 268 Eur). Najnižšiu mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách (503 Eur), stavebníctve (579 Eur), poľnohospodárstve (581 Eur) a v ostatných činnostiach (582 Eur).

Najvyšší rast nominálnej mzdy bol v dodávke elektriny a plynu (o 6,8 %), službách v oblasti nehnuteľností (o 6 %), dodávke vody (o 5,4 %) a v priemyselnej výrobe (o 5,3 %). Mzda sa znížila len v ostatných činnostiach (o 3 %) a v administratívnych službách (o 0,7 %). Rast reálnej mzdy dosiahla väčšina sledovaných odvetví. Reálna mzda klesla v ostatných činnostiach; administratívnych službách; ťažbe a dobývaní; v umení, zábave a rekreácii.

Počet nezamestnaných vzrástol o 20 %, miera nezamestnanosti sa zvýšila na 14,4 %.

Priemerná mesačná mzda v roku 2010 vzrástla reálne o 2,2 %.

Vysvetlivky:

⁽¹⁾ Prípadné odchýlky na poslednom mieste v súčtoch a podieloch vznikajú zaokrúhľovaním údajov. Počet pracovných dní bol v roku 2010 o 1 deň vyšší ako v roku 2009.

⁽²⁾ Údaje o HDP sú podľa metodiky Európskeho systému národných účtov (ESNÚ 95) v znení neskorších úprav podľa nariadení ES. Pre údaje z hľadiska produkcie, spotreby a tvorby dôchodkov pokiaľ nie je uvedené inak, platí, že absolútne hodnoty a štruktúra sú v bežných cenách, údaje o medziročnom vývoji sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2000.

⁽³⁾ Produktivita práce z HDP je vypočítaná ako podiel HDP a počtu zamestnancov v ekonomike podľa domáceho

konceptu ESNÚ 95. Zamestnanosť podľa metodiky ESNÚ 95 - zamestnanosť vyjadrená počtom osôb (zamestnancov a samozamestnávateľov), ktorí sú zapojení do výrobnjej činnosti v zmysle systému národných účtov. Pri konštrukcii ukazovateľov účtov práce sa vychádza z definícií ILO a metodiky ESNÚ 95.

⁽⁴⁾ Na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1 392/2007 a nového členenia tvorby hrubého fixného kapitálu podľa klasifikácie produkcie.

⁽⁵⁾ Údaje sú predbežné v bežných cenách (v hodnote typu FOB) podľa metodiky platnej od roku 2007 (bez nepriamych dovozov a vývozov), vypracované Štatistickým úradom SR na základe údajov Colného riaditeľstva SR získaných v rámci colného konania a z INTRASTAT-SK hlásení poskytnutých príjemcami a odosielateľmi tovaru.

⁽⁶⁾ Podľa podnikovej metódy. Absolútne hodnoty aj indexy sú v bežných cenách. Korporácie sú podniky vo vlastníctve skupiny subjektov. Výsledok hospodárenia je pred zdanením.

⁽⁷⁾ Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami ILO a Eurostatu.

⁽⁸⁾ Pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok a osôb na platených aktivačných prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku.

⁽⁹⁾ V percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 20 - 64 rokov z obyvateľstva v rovnakom veku.

⁽¹⁰⁾ Počet voľných pracovných miest - uvádza sa počet novovytvorených, neobsadených alebo uvoľnených pracovných miest v priemere za obdobie, pri ktorých zamestnávateľ podniká aktívne kroky nájsť vhodného kandidáta mimo podniku a je pripravený podniknúť ďalšie kroky, aby voľné miesto obsadil bezprostredne alebo v priebehu 3 mesiacov. Voľným pracovným miestom je tiež pracovné miesto, ktoré sa uvoľní z dôvodu dlhodobej absencie (materská, rodičovská dovolenka) a dlhodobej práceneschopnosti (viac ako 4 týždne). V prípade rezervovania voľného pracovného miesta pre konkrétneho kandidáta, ktorý nastúpi do zamestnania neskôr, toto pracovné miesto prestane byť voľným pracovným miestom. Podľa štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane odhadu za živnostníkov.

⁽¹¹⁾ Definícia nezamestnanosti je v súlade s Nariadením komisie (ES) č. 1 897/2000.

⁽¹²⁾ Podľa štvrtročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje sú upravené o štatistický odhad neevidovanej mzdy.

p. b. - percentuálny bod

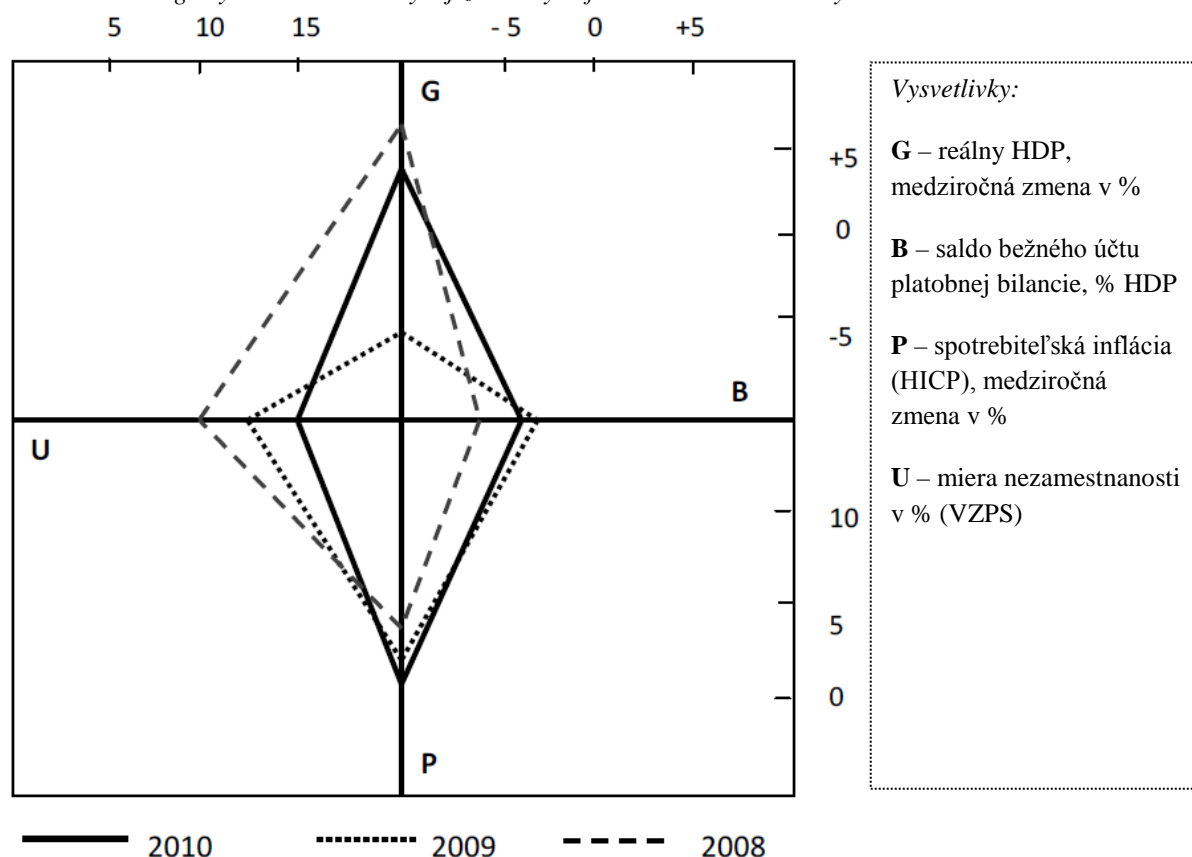
Pohľad na vývoj ekonomiky SR v roku 2010

Rudolf Sivák¹

Na prelome rokov 2008 a 2009 zasiahla ekonomicky vyspelé krajiny systémová kríza finančného sektora, ktorá mala za následok najvýraznejší pokles globálnej ekonomickej aktivity v povojnovom období. Následná stabilizácia podmienok na globálnom finančnom trhu a v reálnych ekonomikách OECD sa v roku 2010 prejavili aj v stabilizácii a miernom raste ekonomickej aktivity v Slovenskej republike (ďalej SR).

Vývoj základných fundamentov ekonomiky SR v rokoch 2008 – 2010 je zobrazený prostredníctvom tzv. magického štvoruholníka na grafe č. 1. Graf dokumentuje, že externý dopytový šok sa v roku 2009 najvýraznejšie prejavil výrazným poklesom reálneho HDP (G) a začatím procesu cyklického rastu miery nezamestnanosti (U). Kým reálny HDP v roku 2010 následne medziročne vzrástol o 4% (t. j. formálne sa ekonomika SR vymanila z recesie), miera nezamestnanosti naďalej rástla a dosiahla v priemere 14,4% (oproti 12,1% v roku 2009, metodika VZPS).

Graf č. 1: Magický štvoruholník – vývoj základných fundamentov ekonomiky SR v rokoch 2008 - 2010

Zdroj: vlastné spracovanie údajov ŠÚ SR, MF SR (B)

¹ **Dr.h.c. prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD.**, rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave
 Národohospodárska fakulta EU v Bratislave, Katedra financií
 Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava
 Tel.: 02/67295364, email: rudolf.sivak@euba.sk

Spotrebiteľská inflácia meraná indexom HICP (P) klesla v rokoch 2009 a 2010 na historicky podpriemerné hodnoty 0,9%, resp. 0,7% (medziročne). Mierny rast cenovej hladiny v roku 2010 je výsledkom protichodného pôsobenia poklesu regulovaných cien (-0,5%) a rastu jadrovej inflácie (1,2%). Koncom roka 2010 sa už v SR začali prejavovať zvýšené inflačné tlaky vychádzajúce najmä z rastu cien potravín, ropy a iných komodít na svetových trhoch. Existuje pomerne široká skupina ekonómov, ktorá pripisuje podstatnú časť rastu cien komodít na svetových trhoch na vrub pretrvávaniu extrémne uvoľnenej menovej politiky hlavných svetových centrálnych bánk (FED, ECB, BoJ, BoE, SNB). Historicky nízke úrokové sadzby na najlikvidnejších svetových menách spolu s ohromnou tvorbou novej likvidity (najmä USD a JPY) vytvárali v roku 2010 priaznivé podmienky pre dlhové financovanie špekulatívneho dopytu po komoditách.

Naopak výpadok zahraničného dopytu a ekonomická recesia v SR viedli k zmierneniu inej dlhodobej nerovnováhy slovenskej ekonomiky, a síce k zmenšeniu záporného salda bežného účtu. K zmierneniu záporného salda bežného účtu došlo v rokoch 2009 a 2010 sčasti vďaka zmenšeniu deficitu zahraničného obchodu. K zníženiu záporného salda bežného účtu výraznou mierou prispel tiež nižší odlev výnosov z investícií, ktorý bol v rokoch 2009 a 2010 v porovnaní s rokom 2008 (-3,2 mld. EUR) približne o 1 mld. EUR nižší. Napriek tomu čistý odlev výnosov z investícií (-2,19 mld. EUR za 11 mesiacov roka 2010) tvoril aj v roku 2010 najvýraznejší príspevok k zápornému saldu bežného účtu SR.

Je evidentné, že *proces prílevu PZI v poslednom desaťročí výrazne ovplyvnil vonkajšiu bilanciu slovenskej ekonomiky. Na jednej strane, prílev PZI prispel k výraznej intenzifikácii zapojenia SR do zahraničnoobchodnej výmeny. Otvorenosť slovenskej ekonomiky² v rokoch 2000 – 2010 vzrástla zo 143,5% HDP na 162,7% HDP³. Kumulatívny rast exportu (142,6% v bežných cenách) bol v porovnaní s importom výrobkov a služieb (137%) výraznejší a bilancia zahraničného obchodu (tovary a služby) postupne smerovala k vyrovnanejším hodnotám. Na druhej strane, v prípade SR sa výrazne prejavilo jedno z potenciálnych negatív prílevu PZI, nakoľko odlev výnosov z investícií do zahraničia postupne prerástol do dominantného činiteľa záporného salda bežného účtu platobnej bilancie.*

Ekonomické oživenie v SR (reprezentované vrcholom „G“ tzv. magického štvoruholníka) malo v roku 2010 svoj pôvod najmä v oživení priemyselnej produkcie SR v nadväznosti na stabilizáciu a rast produkcie priemyslu v globálnom kontexte. V poslednom štvrtroku 2010 už objem priemyselnej produkcie prevýšil predkrízové maximum z konca roka 2007 o takmer 5%. Oživenie priemyselnej produkcie v SR tak bolo počas roka 2010 robustnejšie, než sa vo všeobecnosti očakávalo.

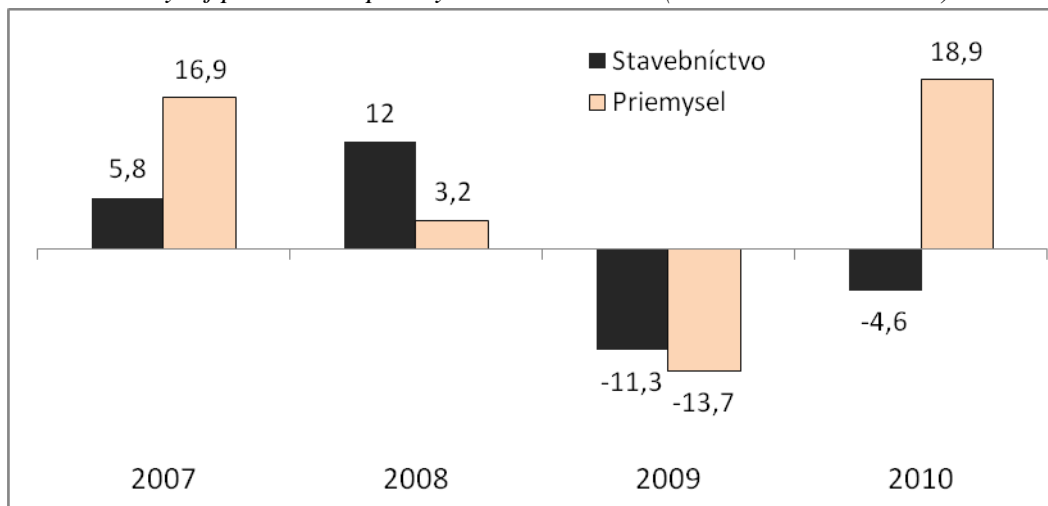
Naproti tomu stavebníctvo ako typické „cyklické“ odvetvie ekonomiky so značnou zotrvačnosťou zostávalo vo výraznom útlme aj počas roka 2010 (pozri graf č. 2). Séria medziročných poklesov stavebnej produkcie sa skončila až v poslednom štvrtroku 2010 (medziročný rast o 1,7%), čo však bolo do značnej miery podmienené aj výrazným prepadom stavebnej produkcie o takmer 18% na konci roka 2009 (t. j. vplyv bázičného efektu). V rámci

² Otvorenosť ekonomiky = [(export + import) / HDP] * 100 (%), v bežných cenách.

³ Pričom otvorenosť ekonomiky SR dosiahla svoj doterajší vrchol v roku 2007 (174,5% HDP).

terciárneho sektora ekonomiky v roku 2010 rástli tržby v doprave a skladovaní (7,1%) a vo veľkoobchode (2,6%), naopak k medziročnému poklesu tržieb došlo v maloobchodných prevádzkach (-2,2%), gastronomických zariadeniach (-9,1%), informačných a komunikačných službách (-8,7%) a v ubytovaní (-4,8%).

Graf č. 2: Vývoj produkcie v priemysle a stavebníctve (medziročná zmena v %)

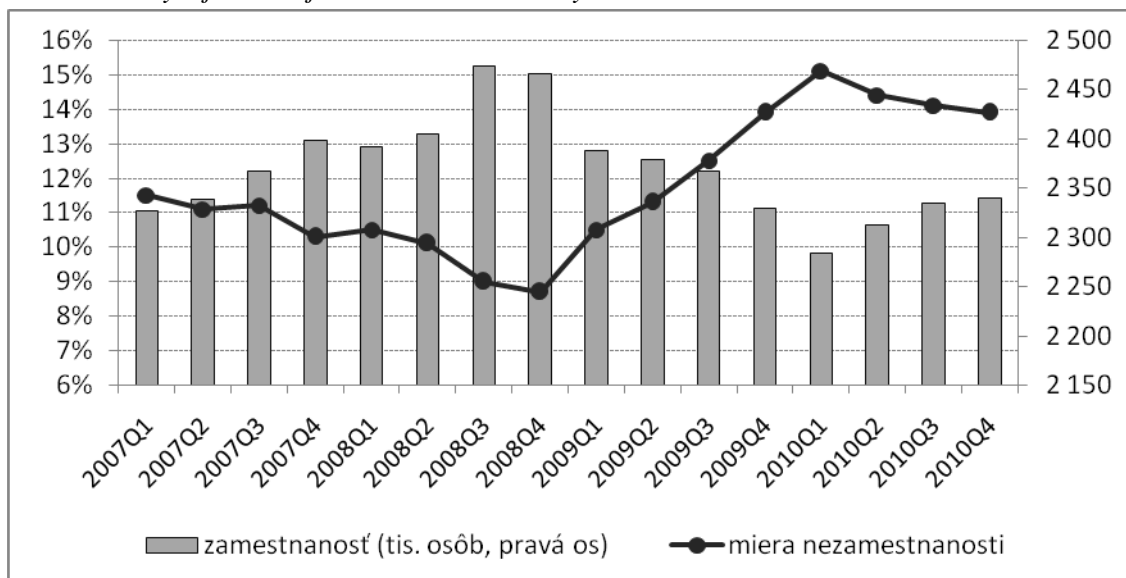
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Medzi jednotlivými vrcholmi tzv. magického štvoruholníka predstavuje dlhodobu najproblematickejší sektor trh práce (reprezentovaný vrcholom „U“), preto mu v nasledujúcom texte budeme venovať zvýšenú pozornosť. Po rapidnom zhoršovaní situácie na trhu práce počas roka 2009 dosiahla celková zamestnanosť (t. j. všetci pracujúci) svoje dno v prvom štvrtroku 2010. Počas roka 2010 došlo k istej stabilizácii hlavných indikátorov trhu práce (zamestnanosť, miera nezamestnanosti). Napriek tomu priemerná miera nezamestnanosti za rok 2010 na úrovni 14,4% znamená najvyššiu úroveň dobrovoľnej nezamestnanosti od roku 2005. Oproti maximálnym predkrízovým hodnotám z konca roka 2008 bola zamestnanosť v slovenskom hospodárstve v poslednom štvrtroku 2010 o 133,5 tis. osôb nižšia, pričom miera nezamestnanosti vzrástla o 5,2%.

Priemerná miera nezamestnanosti 14,4% v roku 2010 potvrdila „tradičné“ postavenie SR v rámci EÚ medzi krajinami s najvyššou mierou nezamestnanosti. Horšie výsledky zaznamenali v roku 2010 už len Pobaltské krajiny a vôbec najvyššia miera nezamestnanosti v EÚ bola v Španielsku (20,1%). Zatiaľ čo miera nezamestnanosti v SR patrí v rámci EÚ medzi najvyššie, v miere zamestnanosti SR za priemerom EÚ naopak dlhodobo zaostáva. Podiel zamestnaných osôb z práceschopného obyvateľstva vo veku 15-64 rokov dosiahol v treťom štvrtroku 2010 59,2%, zatiaľ čo priemer EÚ bol v tomto období 64,6%. Nižší podiel pracovne aktívneho obyvateľstva v SR okrem iného znamená výrazné limity tvorby zdrojov verejných financií z daní a odvodov sociálneho a zdravotného zabezpečenia, resp. predstavuje výrazný obmedzujúci faktor prípadného znižovania daňového a odvodového zaťaženia práce.

V rámci jednotlivých odvetví ekonomiky najväčší úbytok pracovných príležitostí v súvislosti s hospodárskou recesiou v SR zaznamenal priemysel. V poslednom štvrtroku 2010 pracovalo v priemysle takmer 100 tis. menej pracovníkov oproti predkrízovému obdobiu. V medziročnom porovnaní zostal počet pracujúcich v priemyselnej výrobe na približne nezmenenej úrovni (543 tis. osôb). Silný rast priemyselnej výroby sa teda na úrovni zamestnanosti v priemysle počas roka 2010 neprejavil. Ďalšie sektory s výrazným absolútnym úbytkom pracovných miest v posledných dvoch rokoch boli najmä poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo (-21,4 tis.), doprava a skladovanie (-13 tis.) a vodohospodárske činnosti (-12,5 tis. osôb, t. j. viac ako 30%-ný úbytok pracovných príležitostí). Odvetvia, ktoré za uplynulé dva roky zaznamenali najvyšší absolútny prírastok pracovných miest boli verejná správa (26,3 tis.), informácie a komunikácie (13,5 tis.), vzdelávanie (8 tis.) a zdravotníctvo (8 tis.).

Graf č. 3: Vývoj celkovej zamestnanosti a miery nezamestnanosti v SR

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

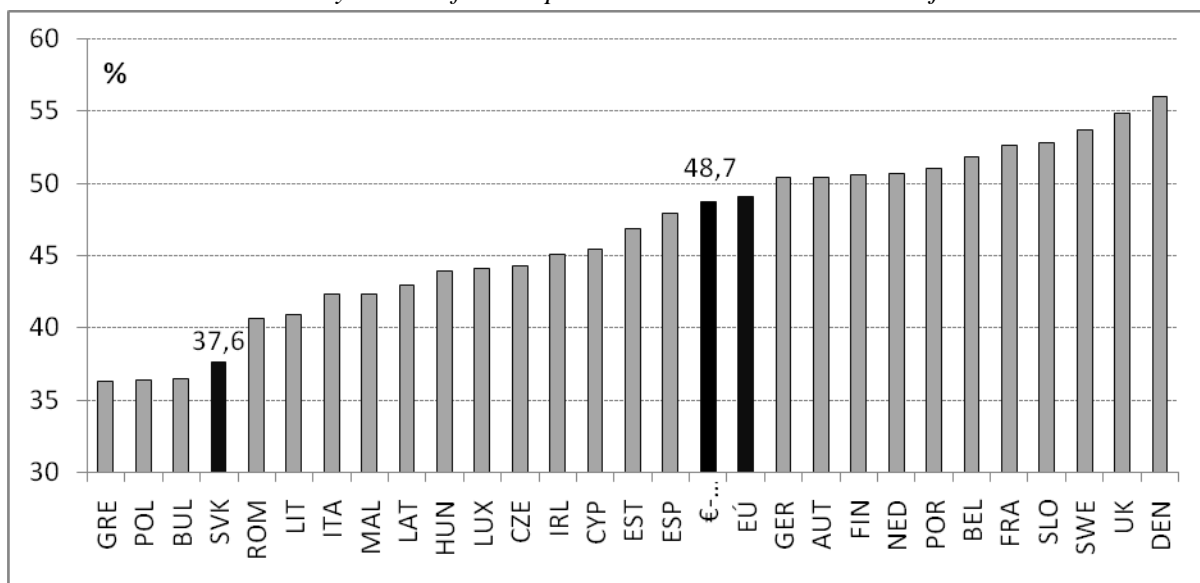
Zaujímavo vyznieva tiež porovnanie vývoja zamestnanosti s ohľadom na veľkostnú štruktúru zamestnávateľov. Oproti priemeru „predkrízového“ roku 2008 v treťom štvrtroku 2010 dosiahol úbytok pracovných miest v sektore malých a stredných podnikov (MaSP) 32 tis. (resp. 3%), pričom v sektore veľkých podnikov to bolo -52 tis. pracovných miest (t. j. 7,6%) a u živnostníkov sa úbytok pracujúcich odhaduje na viac ako 41 tisíc (t. j. 6%). V priebehu ekonomickej recesie v SR sa teda počet pracovných miest v sektore MaSP znižoval oproti ostatným skupinám zamestnávateľov najmenej v absolútnom aj relatívnom vyjadrení.

Oproti rovnakému obdobiu roku 2009 v treťom kvartáli 2010 bola už zamestnanosť v sektore MaSP vyššia o 35 tis. osôb, naproti tomu veľké podniky v tom čase zrušili ďalších takmer 10 tis. pracovných miest. Ak zoberieme do úvahy jednotlivé podskupiny sektora MaSP, mikropodniky (do 10 zamestnancov) v treťom štvrtroku 2010 zamestnávali medziročne o 91,6 tis. viac zamestnancov (medziročný nárast o 91,8%), malé podniky (10 -

49 zamestnancov) zamestnávali medziročne o 56 tis. menej pracovníkov, a v stredných podnikoch (do 250 zamestnancov) zostala zamestnanosť približne nezmenená (-316 osôb). Tieto údaje indikujú, že sektor MaSP zareagoval na krízový vývoj v prvom roku razantným prepúšťaním (do tretieho štvrtroka 2009 úbytok 67 tis. , resp. 7,5% pracovných miest v sektore MaSP) a následne na hospodárske oživenie v SR reagoval sektor MaSP pružnejšie náborm nových pracovníkov.

Zaujímavou charakteristikou trhu práce SR, ako aj celej slovenskej ekonomiky, je v európskom kontexte dlhodobo nízky podiel pracovnej sily na rozdelení celkového dôchodku národného hospodárstva. Kým v krajinách eurozóny sa podiel odmien výrobného faktora práce na HDP pohybuje v poslednom desaťročí tesne pod hranicou 50%, v SR je to dlhodobo približne o 10% menej. V roku 2010 podiel hrubého prevádzkového prebytku a zmiešaných dôchodkov (t. j. najmä zisk podnikateľských subjektov) na HDP dosiahol 54,7%. Zvyšok (7,7%) predstavuje podiel daní. Nižší podiel pracovnej sily na celkovom dôchodku v SR vypovedá o relatívne nižšom ocenení výrobného faktora práce a naopak v priemere vyššiu relatívnu prevádzkovú maržu podnikateľských subjektov.

Graf č. 4: Podiel odmien výrobného faktora práce na HDP v roku 2010 v krajinách EÚ

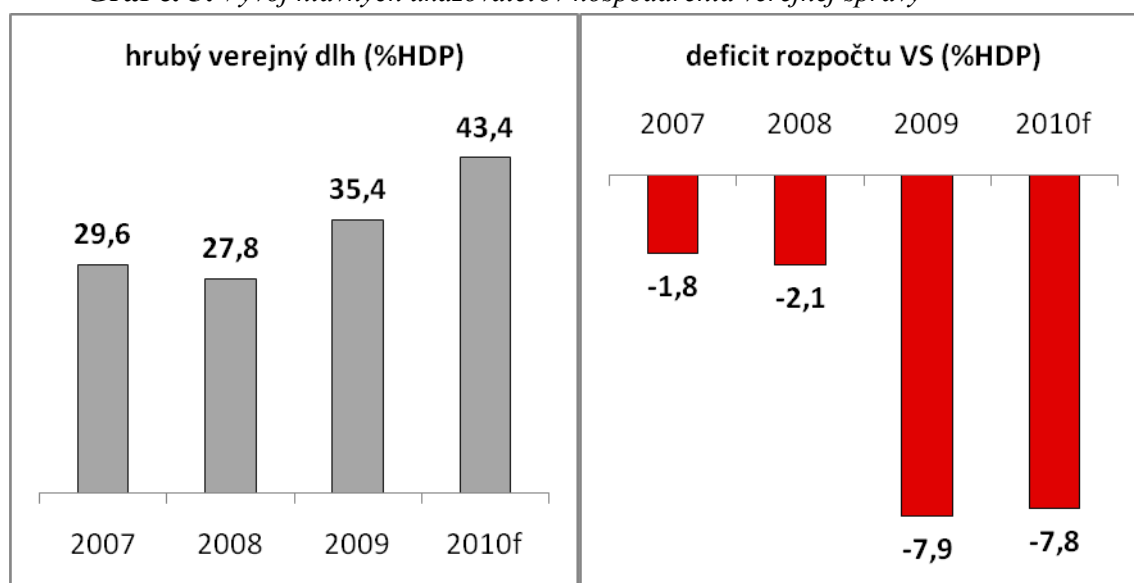

Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Okrem základných makroekonomických fundamentov zachytených v tzv. magickom štvoruholníku veľkú pozornosť v rokoch 2009 a 2010 pútal aj vývoj v oblasti verejných financií. Na grafe č. 5 vidíme, že v uplynulých rokoch došlo k výraznému zhoršeniu vývoja hlavných fiškálnych indikátorov. Za zmienku stojí skutočnosť, že zhoršenie výsledku hospodárenia verejnej správy medzi rokmi 2008 a 2009 na úrovni -5,8% HDP (t. j. prehĺbenie deficitu rozpočtu verejnej správy o 5,8% HDP) patrilo v rámci krajín EÚ medzi tie

výraznejšie⁴. Dominantný vplyv na zhoršenie rozpočtovej pozície verejnej správy v roku 2009 malo predovšetkým zvýšenie výdavkov o takmer 3,6 mld. eur⁵, čo predstavuje 98,4%-ný príspevok k prehĺbeniu rozpočtového deficitu. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ bol 98,4%-ný príspevok rastu výdavkov k zhoršeniu hospodárenia verejnej správy výrazne nadpriemerný. Za EÚ ako celok (t. j. vážený aritmetický priemer EÚ) bol príspevok rastu výdavkov k zhoršeniu výsledku rozpočtu verejnej správy len 24,5%, mediánová hodnota tohto ukazovateľa pre krajiny EÚ v roku 2009 bola 55,9%.

Graf č. 5: Vývoj hlavných ukazovateľov hospodárenia verejnej správy

Zdroj: MF SR, vlastné spracovanie

Takéto medzinárodné porovnanie naznačuje, že aktuálne nastavenie zabudovaných stabilizátorov na strane výdavkov verejných financií SR patrí medzi najviac cyklicky senzitivne v rámci EÚ. Najmä ak vezmeme do úvahy, že takmer 43% z celkového rastu výdavkov verejnej správy v roku 2009 bolo vyvolaných v dôsledku rastu výdavkových sociálnych transferov. Na druhej strane, nezanedbateľný príspevok k rastu výdavkov v roku 2009 dosiahli aj výdavkové skupiny prevažne diskretného charakteru (najmä kapitálové transfery 17,3%, medzispotreba 12,6%, alebo odmeny zamestnancov 10,9%). Počas prvých troch štvrtrokov 2010 došlo k istej stabilizácii rozpočtu verejnej správy aspoň v tom zmysle, že deficit verejných financií sa ďalej neprehlboval. Príjmy verejnej správy v tomto období rástli medziročne o 2,3%, rast výdavkov bol miernejší (0,8%). Celkový výsledok hospodárenia verejných však druhý rok po sebe smeroval k veľmi vysokej hodnote deficitu blízko úrovne 8% HDP.

⁴ Vážený priemer EÚ bol 4,5%.

⁵ Podľa údajov Eurostatu.

Zhrnutie

Po prudkých výkyvoch ekonomickej aktivity v roku 2009 sa rok 2010 niesol v znamení stabilizácie vo väčšine hlavných aspektov výkonnosti slovenskej ekonomiky. Po prudkom zmenšení v roku 2009 sa plocha tzv. magického štvoruholníka pre SR v roku 2010 opätovne mierne zväčšila. Rozhodujúcim činiteľom stabilizácie slovenského hospodárstva bolo nepochybne upokojenie situácie na globálnom finančnom trhu a v rozhodujúcich svetových ekonomikách. Spomedzi jednotlivých dopytových zložiek sa na ekonomickom raste SR približne rovnomerne podieľali domáci a zahraničný dopyt. Hlavnou rastovou zložkou domáceho dopytu v roku 2010 boli predovšetkým investície podnikateľských subjektov, naopak súkromná spotreba sa medziročne mierne znížila.

Spomedzi vrcholov tzv. magického štvoruholníka predstavuje dlhodobo najproblematickejší sektor trh práce. Relatívne dynamický ekonomický rast SR a silné oživenie priemyselnej výroby sa v roku 2010 na trhu práce prejavili len vo veľmi obmedzenej miere. Oproti maximálnym predkrízovým hodnotám z posledného štvrťroka 2008 bolo v slovenskej ekonomike koncom roka 2010 o 133,5 tis. menej pracovných miest. Na oživenie slovenskej ekonomiky počas roka 2010 najpružnejšie zareagoval sektor malých a stredných podnikov, kde v poslednom roku vzniklo 35 tisíc nových pracovných miest. Naopak výpadok zahraničného dopytu a ekonomická recesia v SR viedli k zmierneniu inej dlhodobej nerovnováhy slovenskej ekonomiky, a síce k zmenšeniu záporného salda bežného účtu. K zmierneniu záporného salda bežného účtu došlo v rokoch 2009 a 2010 najmä vďaka kombinácii menšieho deficitu zahraničného obchodu a nižšieho odlevu výnosov z investícií.

INKLUZÍVNY RAST V EURÓPSKEJ ÚNII

Sergej Kozlík, poslanec Európskeho parlamentu

Dnesná európska generácia ešte nezažila hospodársku krízu v takej miere, ako v súčasnosti. Stabilný hospodársky rast a vytváranie pracovných príležitostí, ktorého sme boli svedkami počas uplynulého desaťročia, je minulosťou. V roku 2009 zaznamenalo HDP Európskej únie pokles o 4 %, európska priemyselná výroba sa prepadla na úroveň roku 1990 a 23 miliónov ľudí, t. j. 10 % aktívneho obyvateľstva, je v súčasnosti nezamestnaných. Kríza šokovala milióny občanov a odhalila niektoré zo základných nedostatkov európskeho hospodárstva.

Kríza zároveň skomplikovala snahu o dosiahnutie hospodárskeho rastu v budúcnosti. Nestabilný stav európskeho finančného systému bráni oživeniu hospodárstva, pretože podniky a domácnosti majú ťažkosti s požíčianím, utrácaním a investovaním. Verejné financie Európy boli vážne zasiahnuté, deficity dosiahli v priemere 7 % HDP a úroveň dlhov presiahla 80 % HDP. Dva roky krízy vymazali dvadsať rokov fiškálnej konsolidácie. Potenciál rastu sa počas krízy znížil o polovicu. Hrozí, že mnohé investičné plány, schopnosti a myšlienky budú premárnené kvôli prevládajúcim neistotám, spomalenému dopytu a nedostatku finančných prostriedkov.

Štrukturálne nedostatky Európy boli odhalené

Najaktuálnejšou výzvou je vymaniť sa z krízy, ale najväčšou výzvou je potlačiť reflexívnu snahu obnoviť situáciu, ktorá existovala pred krízou. Aj v období pred krízou mnohé oblasti v Európe zaostávali vo vývoji v porovnaní so zvyškom sveta:

- Priemerná úroveň rastu v Európe bola štrukturálne nižšia ako úroveň rastu našich hlavných hospodárskych partnerov, a to najmä kvôli priepasti v produktivite, ktorá sa v uplynulom desaťročí ešte prehĺbila. Dôvodom sú rozdielne štruktúry podnikov v kombinácii s nižšími úrovňami investícií do výskumu, vývoja a inovácií, nedostatočné využívanie informačných a komunikačných technológií, nechuť prispôbiť sa inováciám v niektorých častiach našej spoločnosti, prekážky vstupu na trh a menej dynamické podnikateľské prostredie.
- Napriek pokroku sú miery zamestnanosti v Európe, dosahujúce v priemere 69% v prípade ľudí vo veku 20-64 rokov, výrazne nižšie ako v iných častiach sveta. V porovnaní so 76% mužov pracuje iba 63% žien. Zamestnaných je len 46 % starších pracovníkov (vo veku 55 až 64 rokov) v porovnaní so 62 % v USA a Japonsku. Okrem toho majú Európania v priemere o 10 % menej odpracovaných hodín ako zamestnanci v USA alebo v Japonsku.
- Starnutie obyvateľstva naberá na obrátkach. S postupným odchodom generácie narodenej v období zvýšenej pôrodnosti („baby-boom“) začne od roku 2013/2014 podiel pracujúceho obyvateľstva v EÚ klesať. Počet obyvateľov vo veku nad 60 rokov rastie v súčasnosti dvakrát rýchlejšie ako v období pred rokom 2007 – približne o dva milióny ročne v porovnaní s jedným miliónom v minulosti. Kombinácia menšieho podielu pracujúceho obyvateľstva a vyššieho podielu ľudí v dôchodkovom veku bude predstavovať ďalšie zaťaženie našich systémov sociálneho zabezpečenia.

Európa čelí obdobiu zmien. Kríza odhalila štrukturálne nedostatky európskeho hospodárstva. Svet sa zároveň rýchlo mení a dlhodobé výzvy, ako sú globalizácia, tlak na zdroje a starnutie obyvateľstva, sa stávajú čoraz naliehavejšími.

Európska únia preto v minulom roku prijala Stratégiu Európa 2020, ktorá predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí.

Základom stratégie sú tri vzájomne previazané priority:

- Inteligentný rast, t.j. vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
- Udržateľný rast, t.j. podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
- Inkluzívny rast:, t.j. podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Dosiahnut sa majú nasledovné ciele:

- miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov sa má zvýšiť zo 69 % na 75 %,
- úroveň investícií do výskumu a vývoja má narásť z 2 % na 3 % HDP EÚ, a to najmä na báze súkromných investícií,
- zníženie emisie skleníkových plynov najmenej o 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 alebo o 30 % za priaznivých podmienok, zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšenie energetickej účinnosti minimálne o 20 %,
- v oblasti vzdelania, ktorého zámerom znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky zo súčasných 15 % na 10 %, a zároveň zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30–34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie, z 31 % na minimálne 40 % v roku 2020,
- podiel Európanov žijúcich pod hranicou chudoby jednotlivých krajín znížiť o 25%, čo by znamenalo, že viac ako 20 miliónov ľudí by sa dostalo nad hranicu chudoby.

Inkluzívny rast – hospodárstvo s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Inkluzívny rast zahŕňa posilnenie úlohy občanov prostredníctvom vysokej miery zamestnanosti, investovania do zručností, boja s chudobou a modernizácie trhov práce, systémov vzdelávania a sociálnej ochrany s cieľom pomôcť ľuďom predvídať a riadiť zmeny a vytvárať súdržnú spoločnosť. Zároveň je potrebné, aby sa výhody hospodárskeho rastu šírili do všetkých častí Únie, aj do jej najvzdialenejších regiónov, a tým posilňovali územnú súdržnosť. Je potrebné zabezpečiť prístup a možnosti pre všetkých v priebehu ich celého života. Európa musí naplno využívať svoj potenciál pracovných síl, aby mohla čeliť výzvam vyplývajúcim zo starnutia obyvateľstva a rastúcej globálnej konkurencie.

Európska únia musí konať v týchto oblastiach:

- Zamestnanosť: V dôsledku demografického vývoja dôjde k úbytku pracovných síl. Iba dve tretiny obyvateľstva Európy v produktívnom veku sú v súčasnosti zamestnané, v porovnaní s viac ako 70 % v USA a Japonsku. Miera zamestnanosti žien a starších pracovníkov je obzvlášť nízka. Kríza tvrdo zasiahla mladých ľudí, miera nezamestnanosti v tejto skupine obyvateľov prekročila 21 %. Hrozí veľké riziko, že ľudia mimo pracovného zaradenia, alebo ľudia so slabou väzbou na pracovný trh, stratia kontakt s trhom práce.
- Zručnosti: Približne 80 miliónov ľudí má nízke alebo základné zručnosti, ale celoživotné vzdelávanie prináša výhody prevažne ľuďom s vyšším vzdelaním. Do roku 2020 bude o 16 miliónov pracovných miest viac vyžadovať vysokú úroveň kvalifikácie, zatiaľ čo dopyt po pracovnej sile s nízkou kvalifikáciou poklesne o 12 miliónov pracovných miest. Dlhší pracovný život si bude zároveň vyžadovať možnosť získavať a rozvíjať nové zručnosti.
- Boj proti chudobe: Pred krízou bolo chudobou ohrozených 80 miliónov ľudí, z toho 19 miliónov detí. 8 % pracujúcich ľudí nezarába dostatočne na to, aby sa dostali nad hranicu chudoby. Obzvlášť ohrození sú nezamestnaní.

Európske opatrenia v rámci týchto priorít si budú vyžadovať modernizáciu a posilnenie politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a odbornej prípravy a tiež systémov sociálnej ochrany zvyšovaním účasti na pracovnom trhu a znižovaním štrukturálnej nezamestnanosti, ako aj zvyšovaním sociálnej zodpovednosti spoločností v rámci podnikateľskej komunity. V tejto súvislosti bude veľmi dôležitý prístup k zariadeniam starostlivosti o deti a iné závislé osoby. Najdôležitejšie bude uplatňovať zásady flexiistoty a umožniť ľuďom, aby získali nové zručnosti potrebné na prispôbenie sa novým podmienkam a možným zmenám v kariére. Bude potrebné sústrediť sa na boj proti chudobe, sociálnemu vylúčeniu a zmenšeniu rozdielov v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti s cieľom zabezpečiť, aby rast priniesol úžitok každému. Rovnako dôležitá bude aj naša schopnosť dosiahnuť cieľ spočívajúci v ďalšom podporovaní zdravého a aktívneho starnúceho obyvateľstva s cieľom vytvoriť podmienky pre sociálnu súdržnosť a vyššiu produktivitu.

Dobrym príkladom pre inkluzívny rast je sféra energetiky. Splnenie európskych cieľov v oblasti energií by mohlo do roku 2020 znížiť výdavky vynaložené na dovoz ropy a zemného plynu o 60 miliárd EUR. Nie je to však dôležité iba z hľadiska finančných úspor, podstatná je energetická nezávislosť. Ďalší pokrok v oblasti integrácie európskeho trhu s energiou by mohol viesť k nárastu HDP o 0,6 % až 0,8 %. Len samotné splnenie cieľa EÚ čerpať 20 % energie z obnoviteľných zdrojov má potenciál vytvoriť v EÚ viac ako 600 000 pracovných miest. Keď k tomu prirátame cieľ spočívajúci vo zvýšení energetickej účinnosti o 20 %, ide o vytvorenie viac ako 1 milióna nových pracovných miest.

V podmienkach Slovenskej republiky za zdroj inkluzívneho rastu treba pokladať aj celú oblasť malého a stredného podnikania, s prioritnou orientáciou na služby. Ide predovšetkým o služby spojené s cestovným ruchom, služby spojené s demografickým vývojom a starnutím obyvateľstva, zdravotnou starostlivosťou, ale i v mnohých ďalších činnostiach. Doposiaľ nerealizované poukazy na podporu a rozvoj domáceho cestovného ruchu na báze domácich turistov sú typickou ukážkou

nedocenenia možnosti inkluzívneho economickeho rastu spojeného s rastom pracovných príležitostí.

Dalsou prioritnou oblasťou pre inkluzívny rast v slovenských podmienkach je oblasť poľnohospodarsko-potravinárskeho komplexu a sféra udrzovania a tvorby krajiny, vrátane preventívnych opatrení proti záplavám, prírodným a ekologickým katastrofám.

Ukazuje sa, že veľké investície v odvetviach automobilového priemyslu a elektroniky síce významne dvíhajú ukazovatele hrubého domáceho produktu, ale nie sú v stave podstatne riešiť otázku zamestnanosti na Slovensku.

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 12 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman

Inkluzívne služby ako možný spôsob vytvárania pracovných návykov rast a aktívna politika na trhu práce na Slovensku¹

Formatted: Centered, Don't adjust space between Latin and Asian text

Formatted

Viliam Páleník, Michal Páleník

Formatted: Centered

1. Úvod

Inkluzívny rast, spolu s inteligentným a udržateľným rastom, tvoria tri navzájom sa dopĺňajúce priority stratégie Európa 2020 [1]. Inkluzívny rast zahŕňa posilnenie úlohy občana a to prostredníctvom vysokej miery zamestnanosti, investovania do zručností a boja proti chudobe. Táto stratégia predpokladá, že vďaka inkluzívnemu rastu sa dosiahne vyššia miera hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Znamená to, že inkluzívny rast vyvolaný dodatočnou zamestnanosťou prispieje k zmierneniu sociálnych, ako aj regionálnych rozdielov.

Snáď najmarkantnejší rozdiel stratégií Lisabonskej a Európa 2020 je opustenie konceptu sociálnej inklúzie prostredníctvom dodatočnej finančnej solidarity a prechod k inkluzívnemu rastu formou dodatočnej zamestnanosti. Inkluzívny rast predstavuje dodatočné zvýšenie hospodárskeho rastu po zapojení čo najvyššieho počtu osôb na trh práce, hlavným ukazovateľom v tejto kategórii je miera zamestnanosti. Európa 2020 má ambíciu líšiť sa od neúspešnej Lisabonskej stratégie, aj napriek stanoveniu celoeurópskych cieľov tentoraz kladie väčší dôraz na plnenie národných cieľov. V prípade miery zamestnanosti kľúčovej vekovej skupiny 20 až 64 rokov je celoeurópsky cieľ dosiahnuť minimálne úroveň 75%, pre Slovensko je však tento cieľ stanovený na úroveň 71% (oproti miere zamestnanosti 64,7% v roku 2010).

Kritickým miestom inkluzívneho rastu je hľadanie takých spôsobov tvorby dodatočnej zamestnanosti a dodatočného produktu, ktoré sú skutočne dodatočné a udržateľné, tzn. aby noví zamestnaní nevytláčali z trhu práce doterajších zamestnaných, ~~tzna teda~~ aby sa uplatnila Sayova teoréma, kde si -dodatočné produkcia si vytvára dodatočný dopyt.

2. Špecifické podmienky na trhu práce na Slovensku

Jednou z hlavných charakteristík slovenského trhu práce je vysoká miera nezamestnanosti. Ešte nepriaznivejšia je štruktúra tejto nezamestnanosti. Slovensko má výrazne vyšší podiel dlhodob

¹ Autori ďakujem za inšpiráciu, cenné podnety, dátovú a výpočtovú podporu a technické spracovanie Michalovi Páleníkovi a Andrejovi Šimovi z Inštitútu zamestnanosti, za cenné rady a pripomienky Marekovi Radvanskému, Karolovi Morvayovi, Tomášovi Domonkosovi, Ivanovi Lichnerovi a Miroslavovi Štefánikovi z Ekonomického ústavu SAV, Ivanovi Jurášovi z UPSVaR, a za cenné rady a vylepšenia Lucii Nicholsonovej, Xaveerovi Gkubášovi, Lucii Pánikovej a Kataríne Lanákovéj z MPSVaR SR ako aj Ivanovi Jurášovi z UPSVaR SR a ďalším nemenovaným spolupracovníkom. Autori privítajú ďalšie kritické pripomienky ktoré nesporne prispievajú k potenciálnej realizovateľnosti predloženého konceptu.

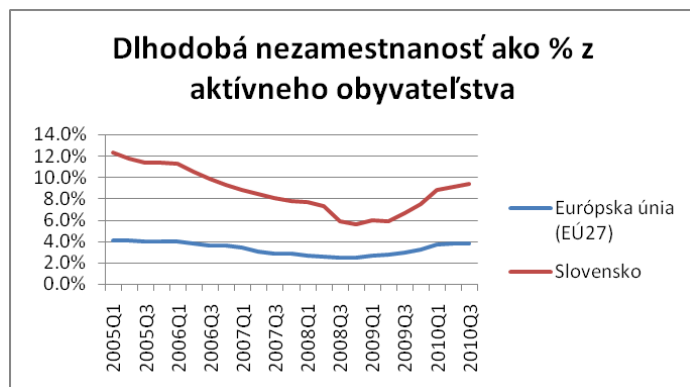
Formatted: Justified

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 12 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman

nezamestnaných² na celkovom počte aktívneho obyvateľstva ako priemer EÚ, čo dokladujeme na nasledujúcom grafe.

Graf 1. Dlhodobá nezamestnanosť ako percento z celkového počtu aktívneho obyvateľstva.

Zdroj: Eurostat

Pomerne veľkú časť dlhodobozamestnaných v krízovom období môžeme zaradiť medzi **nedobrovoľne nezamestnaných**. Ak dotyčná osoba stratí kontakt s pracovným trhom, jej opätovné umiestnenie sa stáva problematickým, keďže daná osoba stratí pracovné návyky. Druhá časť, nezamestnaní ktorým sa **nechce alebo neoplatí pracovať** takisto stratili pracovné návyky, alebo ich žiaľ ani nikdy nenadobudli, pričom aj po prípadnej zmene sociálneho systému v prospech finančnej výhodnosti zamestnania by nenastal priaznivý zlom v ich zamestnanosti. Prioritným cieľom by preto malo byť čo najskoršie zaradenie nedobrovoľne nezamestnaných (z obdobia krízy) na trh práce a následne zaviesť dlhodobý projekt zvyšovania pracovných návykov ostatných dlhodobozamestnaných a časti ekonomicky neaktívnych³. Toto zvyšovanie pracovných návykov súvisí aj s Agendou pre nové zručnosti a pracovné miesta (ako súčasťou stratégie Európa 2020). Táto agenda však s nadobudnutím elementárnych pracovných návykov nepočíta a ak, tak len okrajovo.

Stratégia 2020 nedáva praktický návod na realizáciu inkluzívneho rastu, spôsob ako sa k tejto prioritě postavia jednotlivé členské štáty je otvorený, krajiny majú prihliadať na ich špecifickú situáciu. Tvrdíme, že v rámci Slovenska je najdôležitejšie riešiť problém dlhodobej nezamestnanosti a problém nízkej úrovne zručností dlhodobozamestnaných a ekonomicky neaktívnych. Doterajšie

² Slovensko má pravidelne najvyššiu mieru dlhodobej nezamestnanosti v celej EÚ27.

³ Ide o obyvateľov v produktívnom veku, ktorých možno považovať za potenciálnych účastníkov trhu práce, lebo boli z rôznych dôvodov vyškrtnutí zo zoznamu uchádzačov o zamestnanie alebo sa naň vôbec nedostali (bližšie v [3]).

Formatted: Justified

opatrenia na trhu práce tieto problémy neriešili efektívne (aktivačný príspevok⁴), respektíve cieľovej skupine ponúkali často iba teoretické poznatky, nevyužiteľné bez prvotného impulzu, ktorým by bolo umiestnenie na trhu práce. Táto neefektivita taktiež často súvisí so slabou finančnou motiváciou prechodu na trh práce, ale aj s byrokratickým prístupom úradov práce v kontexte legislatívneho nastavenia. V ďalšej časti príspevku analyzujeme riešenie pomocou zavedenia nového opatrenia na trhu práce - inkluzívnych služieb so súbežným zrušením neefektívnych nástrojov, predovšetkým aktivačných prác.

3. Trh Inkluzívnych služieb

Trh inkluzívnych služieb môžeme definovať ako **paralelný, oddelený trh práce, na ktorom sú umiestňované nezamestnané osoby spolu s časťou ekonomicky neaktívneho obyvateľstva a prostredníctvom inkluzívnych podnikov získavajú pracovné návyky a znalosti na oddelenom trhu inkluzívnych služieb od verejných zadávateľov.**

Táto cieľová skupina je problematická na umiestnenie na trhu práce kvôli nižšej produktivite práce (spôsobenej stratou alebo nenadobudnutím pracovných návykov) oproti zamestnancom, ktorí pracujú už dlhšie. Ak sa zamestnávateľ rozhodne zamestnať osobu s nižšou produktivitou práce, stáva sa nekonkurencieschopný na trhu svojich produktov. Preto sú sociálne podniky v záujme kompenzácie nižšej produktivity práce spravidla dotované, čo je nevyhnutne sprevádzané subjektivismom až korupciou alebo veľmi ľahko zneužitelným objektivismom.

3.1. Inkluzívny zamestnanci

Inkluzívny zamestnanci sú uchádzači o zamestnanie a časť ekonomicky neaktívnych obyvateľov v produktívnom veku, ktorí sú **dlhodobo nezamestnaní** a alternatívne aj všetci ostatní znevýhodnení uchádzači o zamestnanie. Prostredníctvom inkluzívnych podnikov budú zamestnanci na inkluzívnom trhu vykonávať služby, za ktoré obdržia aspoň minimálnu mzdu.

Vstup a **pôsobenie na inkluzívnom trhu** práce je dobrovoľné, avšak finančne motivované. Počas práce platí štandardný pracovnoprávny vzťah, inkluzívna práca bude časovo limitovaná, ukončiteľná postupom na otvorený trh práce s finančnou motiváciou, alebo návratom medzi uchádzačov o zamestnanie so znížením príjmov.

Pracovníci si budú **konkurovať** medzi sebou na strane ponuky pracovnej sily a budú si vyberať medzi dopytom inkluzívnych podnikov po práci. Trh vygeneruje cenu inkluzívnej práce, ktorá bude zdola ohraničená minimálnou mzdou. Primeraný počet inkluzívnych pracovníkov v slovenských podmienkach odhadujeme na 50 000 až 100 000 osôb.

⁴ Prechod účastníkov aktivačných prác na otvorený trh práce je v absolútnych číslach mizivý. Pri porovnaní s primeranou základnou vzorkou dokonca negatívny. Znamená to, že aktivačné práce v súčasnej podobe nielen že neprospievajú trhu práce, ale mu priam škodia (bližšie viď. [2]).

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 12 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman

Štát uzákoní regresívny súbeh podpory v nezamestnanosti resp. dávok v hmotnej núdzi s mzdou pri vstupe na inkluzívny trh a pri postupe na otvorený trh práce tak, aby to bolo pre účastníka motivačné. Štát bude určovať, ktoré skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a ktoré skupiny ekonomicky neaktívnych môžu vstúpiť na inkluzívny trh a ako dlho na ňom jednorázovo či opakovane pôsobiť.

3.2. Inkluzívne podniky

Inkluzívny podnik by bol nový, špeciálny druh podniku (~~alternatívne inkluzívna divízia~~), ktorý by mohol zamestnávať len inkluzívnych zamestnancov a vykonávať iba inkluzívne služby.

Podniky by **dopytovali pracovnú silu** na inkluzívnom trhu práce, tzn. vybrali by si inkluzívnych pracovníkov bez ohľadu na bydlisko, vzdelanie, pracovné skúsenosti, čisto podľa svojho podnikateľského správania.

Podniky by sa uchádzali o **zakázky inkluzívnych služieb** vo verejnom obstarávaní od subjektov verejného sektora, pričom by vysúťažili cenu podľa svojich podnikateľských plánov.

Inkluzívne podniky by si **konkurovali** na trhu inkluzívnych pracovníkov a trhu inkluzívnych služieb. Podniky by vznikali so svojim podnikateľským zámerom a podľa úspešnosti jeho realizácie by rástli alebo zanikali⁵. Orientačný počet inkluzívnych podnikov sú stovky.

Štát by uzákonil novú právnu formu inkluzívneho podniku (resp. podmienky pre vznik inkluzívnej divízie, ktorá by dostatočne garantovala separovanosť inkluzívneho trhu)⁶, vrátane ziskového resp. neziskového charakteru inkluzívneho podniku. Alternatívne by štát priebežne poskytoval nárokovateľné ciele dotovanie pracovnej sily⁷

3.3. Inkluzívne služby

Inkluzívne služby je skupina vybraných služieb, ktoré zaobstarávajú subjekty verejnej správy formou inkluzívneho verejného obstarávania.

⁵ Zriaďovateľmi alebo vlastníkami inkluzívnych podnikov by boli rôzne právnické alebo fyzické osoby. Napríklad obce, ktoré boli intenzívne zapojené do aktívnych prác by založili inkluzívny podnik, ktorý by zamestnal aktivovaných z vlastnej, ale aj cudzej obce a uchádzal by sa o inkluzívne služby rôznych obcí. Podobne by si inkluzívne podniky mohli založiť nevládne organizácie pôsobiace na trhu práce, sociálne podniky, ale ja komerčné personálne agentúry a pod.

⁶ Napríklad analogicky ako register sociálnych podnikov v Zákone č. 5 o službách zamestnanosti.

⁷ Napríklad príspevok na dochádzanie za prácou, ~~príspevok na náklady na~~ rekvifikáciu.

Formatted: Justified

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 12 pt

Formatted: Font: (Default) Times New Roman

Subjektami verejnej správy je široká skupina inštitúcií štátneho a verejného charakteru na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni a subjekty, ktorých je zriaďovateľom, alebo sú na verejný rozpočet výrazne nepochybné.⁸

Inkluzívne obstarávanie bude verejné obstarávanie na inkluzívne služby do ktorého sa budú môcť prihlásiť len inkluzívne podniky. Ostatné náležitosti obstarávania budú štandardné. Teda dotácia tohto projektu v našom prípade nepredstavuje priame dotovanie mzdy účastníka inkluzívnych služieb, ale garantovanie dostatočného objemu verejných obstarávaní, ktorý (keďže tieto predstavujú príjmy inkluzívnych podnikov) by mal pokryť výdavky na mzdy jednotlivých účastníkov a primerané sprievodné náklady. Inkluzívne služby umožňujú trhové určenie cien - inkluzívne podniky sa budú v konkurenčnom prostredí pri najnižšej cene uchádzať o zákazky.

Trhová cena inkluzívnych služieb vznikne v procese obstarávaní, na čo sú potrebné obstarávania rádovo v tisícoch kusov.

Štát zákonnou normou vytvorí pojem inkluzívnych služieb a inkluzívneho obstarávania. Podzákonnou normou každoročne určí objem a štruktúru inkluzívnych obstarávaní, ktorá približne odpovedá objemu a štruktúre inkluzívnej práce. Štát bude financovať inkluzívny trh len sprostredkovane cez financovanie inkluzívnych služieb, a to v cene, ktorú vygeneruje inkluzívny trh.

3.4. Súvislosti a podmienenosť inkluzívnych služieb

-Keďže inkluzívny trh je dočasné zamestnanie, každý účastník by prechádzal prakticky rovnakými fázami. Prvou fázou je výber. Tento výber realizuje konkrétny inkluzívny podnik, ako zamestnávateľ si vyberá potenciálneho zamestnanca podľa kritérií, ktoré zodpovedajú štandardnému trhu práce⁹. Po uzavretí pracovnej zmluvy začína ako zamestnanec pracovať. Zamestnávateľ mu zverí prácu, zaškolí ho, prideli mu pracovné pomôcky, atď. tak aby bol schopný realizovať služby, ktoré má inkluzívny podnik zakontrahované. Samotný druh školenia a zaškolenia, jeho dĺžka a obsah samozrejme závisí od konkrétneho podniku a nebude nijak regulovaný. -Je v záujme inkluzívneho podniku, aby svojich zamestnancov zaškolil dostatočne, aby vedeli vykonávať práce ku ktorým sa získaním inkluzívnej zákazky zaviazal.

Počas trvania pracovného pomeru bude mať účastník inkluzívneho trhu práva a povinnosti štandardného zamestnanca. Z pohľadu práv sa na neho vzťahuje najmä dovolenka, z pohľadu povinností najmä dodržiavanie pracovnej disciplíny. Dá sa očakávať, že prehrešky voči pracovnej disciplíne budú posudzované diferencovanejšie ako u štandardného zamestnávateľa, najmä vzhľadom na povahu a kvalitu potenciálnych zamestnancov. Zamestnávateľ však bude mať právo

⁸ Napríklad krajinotvorba - služby v súčasnosti vykonávané v rámci aktívnych prác pri skrášľovaní obcí, rozbiehajúce sa práce pre štátne lesy, protipovodňové úpravy.

⁹ Alternatívne sa odmietnutie ponuky na zamestnanie v inkluzívnom podniku môže chápať ako nechota pracovať a môže byť dôvodom na vyradenie z evidencie uchádzačov o zamestnanie, čo uchádzač väčšinou finančne pocíti.

Formatted: Justified

rozviazať pracovný pomer podľa ustanovení zákonníka práce. Počas tohto obdobia má účastník získať potrebné pracovné zručnosti a pracovné návyky.

Zamestnanec bude mať právo dať výpoveď s veľmi krátkou výpovednou lehotou, keď si nájde miesto na otvorenom trhu práce. Inkluzívny podnik si potom namiesto neho musí nájsť náhradu. Poslednou fázou inkluzívneho trhu je hľadanie štandardného zamestnania počas posledných mesiacov zamestnaneckého pomeru. Tu musí nastúpiť efektívna politika sprostredkovania práce najmä referencie do otvoreného trhu práce.

Keďže chceme aby toto opatrenie bolo efektívne a prinieslo výsledky už v strednodobom, horizonte (5 rokov), objem účastníkov musí byť dostatočne veľký. Odhadli sme, že na trh inkluzívnych služieb môže potenciálne vstúpiť 360 000 osôb (dlhodobo nezamestnaní, znevýhodnení alebo neaktívni). Keďže chceme, aby inkluzívne služby boli čiastočne založené na princípe konkurencie – to znamená, že v prvej fáze sa na inkluzívny trh dostanú schopnejší pracujúci, nemôžeme zamestnať celú cieľovú skupinu. Takisto netreba zabudnúť, že cieľom inkluzívnych služieb je štandardná práca, ktorá je intenzívnejšia ako v prípade aktivačného príspevku, teda musíme nájsť prácu pre ľudí zaradených do inkluzívnych služieb – čím získame horný odhad objemu inkluzívnych služieb – a to na úrovni 100 000 osôb ročne. Zdola môžeme tento počet ohraničiť počtom poberateľov aktivačného príspevku – približne 50 000, čo predstavuje cca 15% z cieľovej skupiny.

Doterajšie opatrenia na trhu práce boli málo efektívne kvôli nízkemu objemu zapojených účastníkov a to hlavne z dôvodu nízkej motivácie. Mzda ako odmena zúčastnenia sa inkluzívnych služieb bude slúžiť ako pozitívna motivácia. Jej výška musí byť dostatočne veľká aby motivovala k zúčastneniu sa inkluzívnych služieb a zároveň nemôže byť privysoká, aby neprekážala prechodu na riadny pracovný trh a nediskriminovala nízko zarábajúcich na regulárnom trhu práce¹⁰.

4. Národohospodársky dopad zavedenia inkluzívnych služieb

Nastavenie dostatočnej motivácie prechodu na regulárny trh práce je kľúčové pre kvantifikovanie makroekonomického dopadu zavedenia inkluzívnych služieb. Hlavným prínosom inkluzívnych služieb je zníženie dlhodobej nezamestnanosti a zvýšenie zamestnanosti. Ak bude pobyt na inkluzívnom trhu pre účastníkov veľmi výhodný, zaznamenáme nižšiu pravdepodobnosť prechodu na riadny trh práce. Pravdepodobnosť prechodu takisto závisí od času (je klesajúcou funkciou času) keďže na začiatku pracujeme so schopnejšími uchádzačmi, ktorí sa ľahšie uplatnia na trhu práce.

¹⁰ Tieto dve protichodné obmedzenia môžeme alternatívne splniť napríklad čiastočným súbehom sociálnych dávok a mzdy, odmietnutie inkluzívnej práce ako dôvod na vyškrtnutie zo zoznamu uchádzačov o prácu, prípadne dočasným znížením mzdy formou povinného sporenia (a následného uvoľnenia našetrovaných prostriedkov po udržaní sa na trhu práce určitú dobu)

S pribúdajúcim časom bude prevládať "ťažko zamestnateľná skupina". Keďže vplyvom demografie medzi nezamestnaných (a dlhodobo nezamestnaných) budú prichádzať noví kandidáti na inkluzívne služby, tento pokles bude pozvoľný. Ak P je pravdepodobnostná funkcia, tak bude klesajúca a konvexná. Formálne:

$$\frac{dp}{dt} < 0, \frac{d^2p}{dt^2} > 0$$

V našom modeli sme počítali s 2 variantami vývoja pravdepodobnosti prechodu, ktorých hodnoty v diskretnom čase (10 rokov) uvádzame v nasledovnej tabuľke:

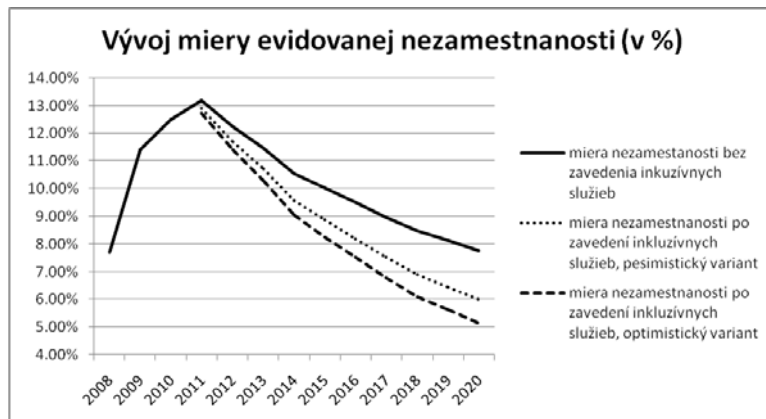
Tabuľka 1. Pravdepodobnosti prechodu na riadny trh práce.

Pravdepodobnosti prechodu na riadny trh práce v jednotlivých rokoch, počet osôb, ktoré si nájdu prácu vďaka inkluzívnym službám											
optimistický variant	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
pravdepodobnosť prechodu na riadny trh práce	34.86%	31.43%	28.12%	24.94%	21.89%	18.97%	16.20%	13.58%	11.11%	8.82%	
počet osôb, ktoré sa zamestnajú vďaka inkluzívnym službám	17 428	15 715	14 062	12 471	10 945	9 487	8 100	6 788	5 556	4 409	
kumulatívny počet osôb	17 428	33 143	47 205	59 676	70 621	80 107	88 207	94 996	100 552	104 961	
kumulatívny počet + súčasní zamestnanci na inkluzívnom trhu	67 428	83 143	97 205	109 676	120 621	130 107	138 207	144 996	150 552	154 961	
pesimistický variant	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
pravdepodobnosť prechodu na riadny trh práce	22.20%	20.25%	18.34%	16.48%	14.68%	12.93%	11.23%	9.60%	8.03%	6.54%	
počet osôb, ktoré sa zamestnajú vďaka inkluzívnym službám	11 098	10 123	9 170	8 242	7 339	6 463	5 616	4 800	4 017	3 271	
kumulatívny počet osôb	11 098	21 221	30 391	38 633	45 972	52 435	58 051	62 851	66 869	70 139	
kumulatívny počet + súčasní zamestnanci na inkluzívnom trhu	61 098	71 221	80 391	88 633	95 972	102 435	108 051	112 851	116 869	120 139	

Zdroj: vlastný model autorov

Ak poznáme pravdepodobnosti prechodu na riadny trh práce, pri rozsahu trhu inkluzívnych služieb v objeme 50 000 účastníkov, vieme vypočítať počet osôb, ktoré sa umiestnili na trhu práce vďaka inkluzívnym službám. Na základe tohto môžeme v nasledovnom grafe zobraziť vývoj miery evidovanej nezamestnanosti po zavedení inkluzívnych služieb (a nezmenení ostatných premenných).

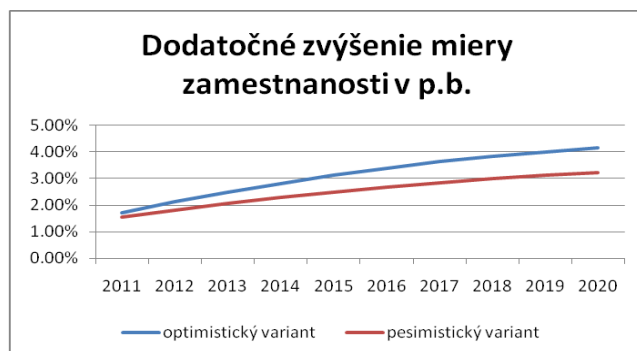
Graf 2. Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v percentách celkového počtu aktívneho obyvateľstva.

Zdroj: Radvanský, Marek a kol. : *Makroekonomická prognóza vývoja slovenskej ekonomiky so zameraním sa na vývoj dopytu po práci*, Ekonomický ústav SAV, Bratislava 2010 + vlastný model autora

Súbežne so znižovaním miery nezamestnanosti sa bude zvyšovať miera zamestnanosti. Jej vývoj znázorňujeme v nasledovnom grafe.

Graf 3. Dodatočné zvýšenie miery zamestnanosti v percentuálnych bodoch.

Zdroj: Radvanský, Marek a kol. : *Makroekonomická prognóza vývoja slovenskej ekonomiky so zameraním sa na vývoj dopytu po práci*, Ekonomický ústav SAV, Bratislava 2010 + vlastný model autora

Z hľadiska verejného rozpočtu by investícia do takéhoto modelu inkluzívnych služieb bola návratná v strednodobom horizonte niekoľkých rokov, kedy by sa z poberateľov sociálnych dávok stali štandardní prispievatelia do daňovo-odvodového systému. Z makroekonomického hľadiska by stúpil potenciálny produkt našej krajiny.

5. Záver

Trh inkluzívnych služieb je v práci definovaný ako paralelný, oddelený trh práce, na ktorom sú umiestňované nezamestnané osoby spolu s časťou ekonomicky neaktívneho obyvateľstva a prostredníctvom inkluzívnych podnikov získavajú pracovné návyky a znalosti na oddelenom trhu inkluzívnych služieb od verejných zadávateľov. Predložený koncept inkluzívnych služieb má podľa názoru autorov v slovenských podmienkach potenciál prispieť k implementácii zámerov stratégie Európa 2020 v inkluzívnom raste. Podľa odhadov autorov by sa v horizonte 10 rokov pomocou inkluzívnych služieb dalo dosiahnuť zníženie miery nezamestnanosti (hlavne dlhodobej) o 2 až 3 p.b. a zvýšenie miery zamestnanosti o 3-4 p.b. Z hľadiska verejného rozpočtu by investícia do takéhoto modelu mohla byť návratná v strednodobom horizonte niekoľkých rokov. Z makroekonomického hľadiska by stúpol potenciálny produkt našej krajiny a dlhodobo by sa zvýšila životná úroveň cieľovej skupiny. Keďže vysoká nezamestnanosť sa týka predovšetkým chudobnejších a odľahlejších regiónov, pomocou uvedeného projektu by sa mohla dosiahnuť väčšia teritoriálnu súdržnosť cez odmeny vo forme mzdy, ktorá by mala byť väčšia ako príjmy so sociálnych dávok. Čo je však možno ešte dôležitejšie, stúpol by počet občanov, ktorí sa osobnostne obohatia tým, že aktívnou prácou prispievajú k blahu svojmu, ako aj spoločnosti ako celku.

Literatúra

- [1] Európska Komisia: EURÓPA 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Oznámenie Komisie, KOM(2010) 2020 v konečnom znení, Brusel 3.3.2010, 36 str.
- [2] Harvan, Peter: Hodnotenie efektívnosti a účinnosti výdavkov na aktívne politiky trhu práce na Slovensku. IFP MF SR, Ekonomická analýza 22, Bratislava, 2011, 23 s.
- [3] Páleník, Viliam a kol: Analýza zavedenia inkluzívnych služieb – draft, Bratislava 31.3.2011, 28 str.
- [4] Radvanský, Marek a kol. : Makroekonomická prognóza vývoja slovenskej ekonomiky so zameraním sa na vývoj dopytu po práci, Ekonomický ústav SAV, Bratislava 2010, 107 str.

Adresa autorov:

Viliam Páleník, h. doc. RNDr., PhD.	<u>Michal Páleník, Mgr. Ing., PhD.</u>
<u>samostatný vedecký pracovník</u>	<u>riaditeľ</u>
<u>Ekonomický ústav SAV</u>	
<u>Šancová 56</u>	
<u>811 01, Bratislava</u>	
<u>Ekonomický ústav SAV</u>	<u>Inštitút zamestnanosti</u>
<u>Šancová 56</u>	<u>Povraznícka 11,</u>
<u>811 01, Bratislava</u>	<u>811 05 Bratislava</u>
<u>viliam.palenik@savba.sk</u>	<u>michal.palenik@iz.sk</u>

Formatted: Font: (Default) Times
New Roman, 12 pt

Formatted: Font: (Default) Times
New Roman

prezident

Inštitút zamestnanosti~~Inštitút zamestnanosti~~

Povraznícka 11, 811 05 Bratislava

viliam.palenik@savba.sk, viliam.palenik@iz.sk

Michal Páleník, Mgr., Ing., Phd

Inštitút zamestnanosti

Povraznícka 11, 811 05 Bratislava

michal.palenik@iz.sk

Dĺžka pracovného času – faktor inkluzívneho rastu

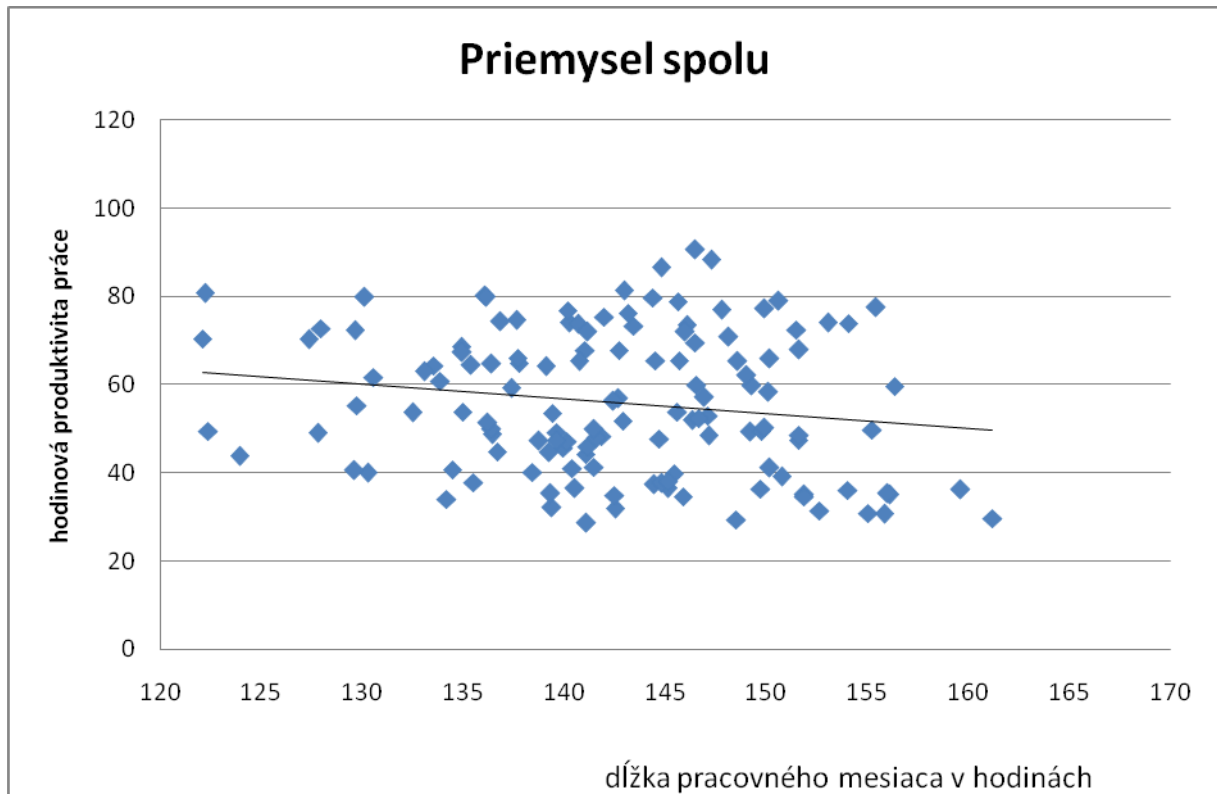
Jozef Chajdiak

Dĺžka pracovného času je nesporne dôležitým parametrom produkčných procesov, je jedným z praktických vyjadrení výrobného faktora – práce. Tradičný pohľad hovorí – viac práce znamená viac produkcie. Tento tradičný pohľad zodpovedá extenzitnému pohľadu na produkčný proces a viac menej nevyvoláva pochybnosti. To asi viedlo k tomu, že v roku 2011 na MF SR a MV SR sa denná pracovná doba predĺžila o pol hodiny, že na STU sa skrátila riadna dovolenka o 5 dní za rok. A zrejme sú aj ďalšie príklady

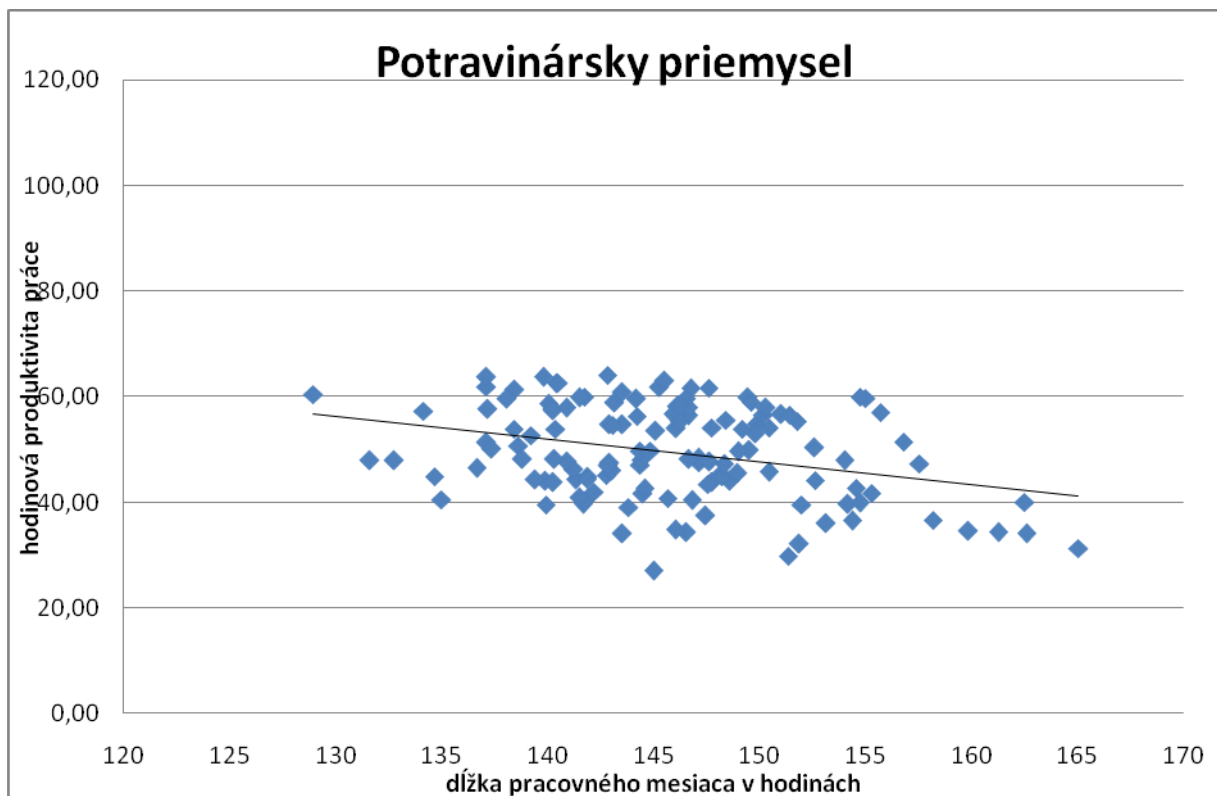
Každý produkčný proces prebieha v konkrétnych historických podmienkach, ktoré v určitej miere predurčujú veľkosť vstupných výrobných faktorov a následne aj objem výstupu príslušného produkčného procesu. Z tohto pohľadu je dôležité, že deň má 24 hodín, týždeň má 7 dní, nepriestupný rok 365 dní. Je zřejmé, že hraničné využitie pracovného času predstavuje 24 hodín denne 365 krát v roku. V súčasných konkrétno-historických podmienkach je konkrétne využitie okolo 8 hodín denne, 5 krát v týždni a okolo 220 resp. 240 krát v roku.

Keď pozrieme na priebeh pracovného výkonu v priebehu pracovnej doby sa zdá, že produktivita práce v chode pracovného času klesá (únava pracovnej sily). Ďalej, ak sú rezervy v pracovnom čase z hľadiska tradičného výstupu produkčného procesu, časť pracovnej doby sa neproduktívne „premrhá“. Z tohto intenzitného pohľadu môžeme sformulovať faktor inkluzívneho rastu – **skrátene pracovnej doby!**

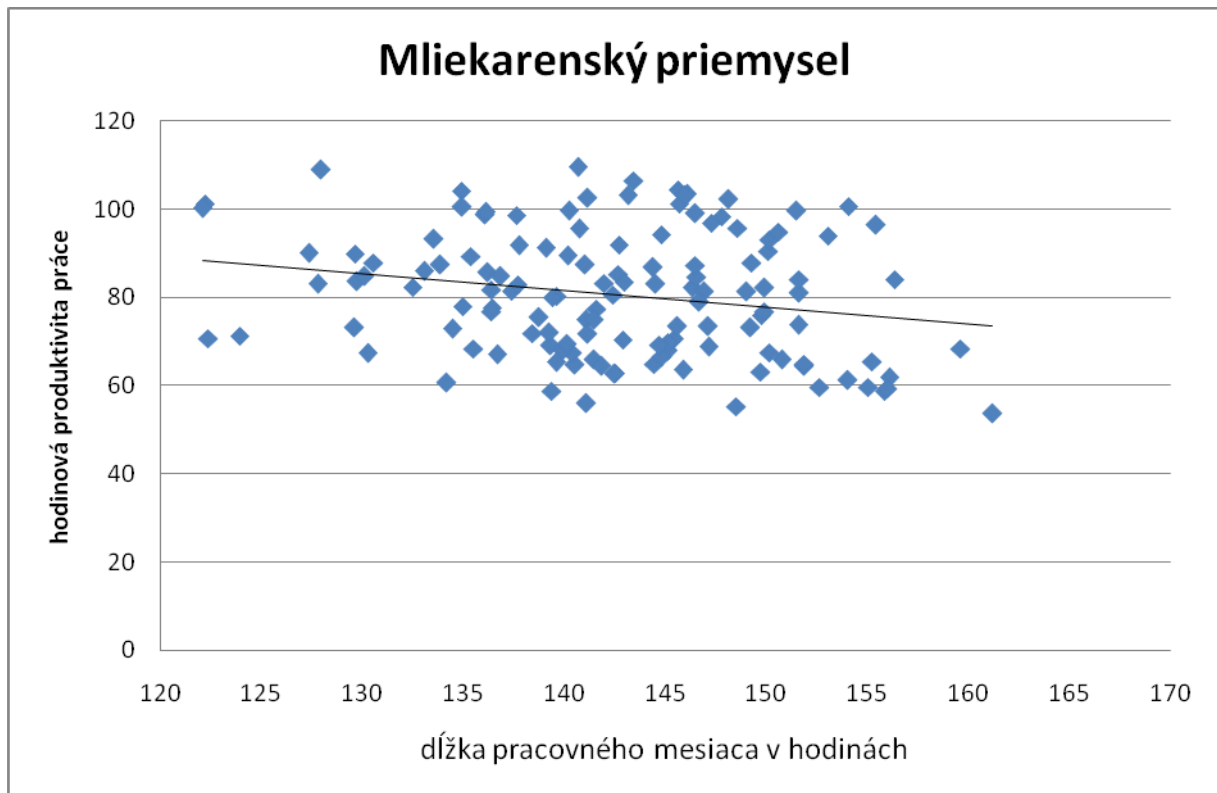
Na základe údajov zo Štatistického úradu za priemysel spolu, potravinársky priemysel a mliekarenský priemysel, za mesiace od januára 2000 môžeme zostrojiť bodové grafy, pričom bod predstavuje mesiac, x-ovú súradnicu dĺžka pracovného mesiaca v hodinách (vypočítaná ako podiel počtu odpracovaných hodín k priemernému evidenčnému počtu zamestancov) a y-ovú súradnicu hodinová produktivita práce (vypočítaná ako podiel tržieb k počtu odpracovaných hodín). Cez bodové grafy sú preložené regresné priamky charakterizujúce lineárnu závislosť hodinovej produktivity práce od dĺžky pracovného mesiaca v hodinách. Grafy sú na obr.1 (priemysel), obr.2 (potravinársky priemysel) a obr.3 (mliekařský priemysel).

Obr.1

Obr.2

Obr.3

Dĺžka pracovného mesiaca sa pohybuje v intervale od 120 po 170 hodín. Hodinová produktivita práce sa pohybuje od 20 po 120 eur tržieb.

Záver

1. Na všetkých troch grafoch vidíme, že rastom dĺžky pracovného mesiaca klesá hodinová produktivita práce. Ak dlhšie pracujeme znamená to, že menej vyprodukuje z jednu hodinu. Keďže ide o oficiálne reálne mesačné údaje za 11 rokov možno vysloviť hypotézu, že skrátenie dĺžky pracovného času predstavuje faktor inkluzívneho rastu ekonomiky.

2. Demografický vývoj, konkrétne stárnutie obyvateľstva, vedie k potrebe posunúť vek odchodu do dôchodku na neskôr. Tento posun veku odchodu do dôchodku by mal byť kopenzovaný postupným skrátením dĺžky pracovného dňa napríklad na 6 hodín za deň a tiež znížením dĺžky pracovného mesiaca či roka.

Akademická otázka na záver

Ekonomika je tu na to, aby produkovala zisk alebo na to, aby produkovala produkciu na uspokojovanie potrieb spoločnosti ľudí?

Vypracované v rámci riešenia úlohy VEGA č.1/0536/10 „Inovácia ako strategický základ zvyšovania konkurenčnej schopnosti SR“

Vývoj ekonomiky SR v roku 2010 a strednodobá predikcia NBS P1Q-2011

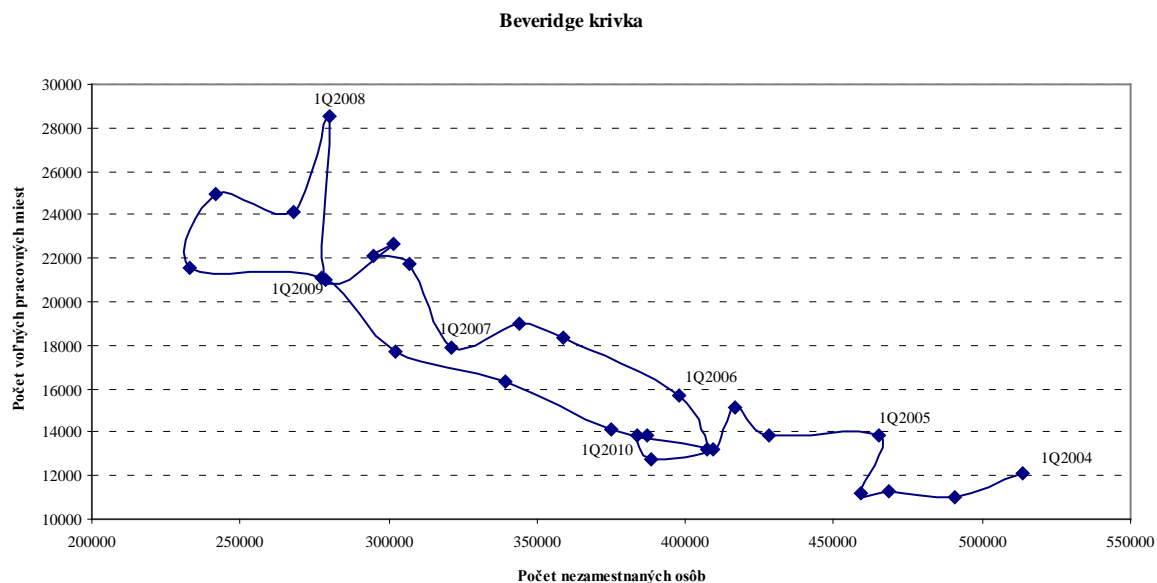
Ján Beka

Makroekonomický vývoj na Slovensku bol v roku 2010 ovplyvnený odznievaním dopadov svetovej finančnej a hospodárskej krízy, postupnou stabilizáciou a obnovou globálnej ekonomickej aktivity. V porovnaní s rokom 2009, kedy bol vývoj ekonomických fundamentov poznačený hospodárskou recesiou, sa ekonomické oživenie na Slovensku prejavilo v roku 2010 relatívne silným obnovením hospodárskeho rastu ovplyvneného predovšetkým pozitívnym vývojom zahraničného dopytu, čo v priebehu roka prispelo k postupnej stabilizácii na trhu práce. Zrýchľovanie inflácie v dôsledku rastu svetových cien komodít bolo čiastočne tlmené stagnujúcim domácim dopytom.

Slovenská ekonomika vzrástla medziročne o 4,0 % v stálych cenách, pričom jej výkon sa zvyšoval rovnomerne počas jednotlivých štvrtí rokov. Najvýraznejšie sa na tom podieľal rast zahraničného dopytu, ktorý sa prejavil zvýšením vývozu o 16,4 %. Domáci dopyt zaznamenal kladný príspevok k rastu ekonomiky, keď sa zvýšili investície a akumulovali sa zásoby. Investičný dopyt bol podporený rastom zahraničného dopytu a financovaný bol do veľkej miery internými zdrojmi najmä exportujúcich podnikov v priemyselnej výrobe. Ich hospodárenie sa výrazne zlepšilo, čo vytvorilo predpoklady na ďalší rast investícií. Podobne k rastu investícií prispelo aj správanie bánk, ktoré mierne uvoľnili úverové štandardy, čo následne zvýšilo v druhom polroku záujem podnikov aj o externé financovanie. Ostatné podnikateľské subjekty okrem exportne orientovaných podnikov (najmä služby) sa ani v roku 2010 nedočkali pozitívnejších impulzov z domácej ekonomiky. Dokumentuje to vývoj indexu ekonomického sentimentu, v ktorom predovšetkým sektory služieb a stavebníctva pociťovali nedostatok dopytu. Spotreba domácností, ako aj verejnej správy viac-menej stagnovala. Výrazný pokles v roku 2009 a následná stagnácia spotrebiteľskej dôvery vyplýval z pomerne negatívneho vývoja na trhu práce.

Celková zamestnanosť poklesla, i keď v druhom polroku sa začali prejavovať aj priaznivé tendencie rastu zamestnanosti, keď boli zaznamenané medzikvartálne rasty zamestnanosti. Na tento vývoj vplýval najmä zvyšujúci sa počet objednávok priemysle s následnou tvorbou nových pracovných miest. Miera nezamestnanosti sa dostala na vysoké úrovne a v dôsledku nárastu počtu ľudí v produktívnom veku sa aj pri miernom raste zamestnanosti v druhom polroku udržiavala na vysokej úrovni.

Graf č.1

Zdroj: Eurostat

Napriek výraznejšiemu rastu ekonomickej aktivity sa trh práce výraznejšie neoživil, čo nám ilustruje Beveridge krivka. Pri vysokom počte nezamestnaných osôb nepribúda dostatok pracovných príležitostí ani pri rýchлом raste ekonomiky. Poukazuje to na zotavenie ekonomiky bez dostatočnej tvorby nových pracovných miest (tzv. „jobless recovery“). Tvorba HDP bola sprevádzaná rastom odpracovaných hodín a nie zvyšovaním počtu zamestnancov. V oblasti mzdového vývoja došlo v pokrízovom roku k miernemu rastu kompenzácií na zamestnanca. Vzhľadom na rast produktivity práce sa vytvoril priestor pre rast kompenzácií. Na výraznejší rast kompenzácií tlmiačo pôsobil opatrný prístup podnikov pri krehkom oživení, pretrvávajúca relatívne vysoká miera nezamestnanosti a nízky rast cien.

Inflácia bola v priebehu roka tlmená nízkym spotrebiteľským dopytom. V druhej polovici roka bol rast cien ovplyvnený globálnym oživením ekonomickej aktivity a následnou miernou akceleráciou inflácie. Postupné zrýchľovanie inflácie bolo ovplyvnené vývojom najmä vonkajších faktorov. Prorastovo na cenovú hladinu pôsobili svetové ceny ropy a poľnohospodárskych komodít, ktoré sa prejavili takmer okamžite v raste cien potravín a pohonných hmôt. Ceny výrobcov (ceny priemyselnej výroby bez výrobných cien energií) reagovali na oživenie v zahraničnom dopyte a zaznamenali v priebehu roka rastúci trend. Pozitívny vývoj v oblasti konkurencieschopnosti našej ekonomiky dokumentuje vývoj jednotkových nákladov práce (ULC) ako cenového indikátora. Nepriaznivý vývoj v roku 2009 bol len dočasný, tak ako sa predpokladalo vzhľadom na to, že neprišlo k úplnému očisteniu na trhu práce (najmä pri zamestnanosti). Využívali sa rôzne flexibilnejšie schémy a formy zamestnaneckých pomerov (napr. flexikonto) s cieľom udržať si skúsených zamestnancov. ULC v roku 2010 poklesli, keďže produktivita práce rástla výrazne rýchlejšie ako kompenzácie zamestnancom.

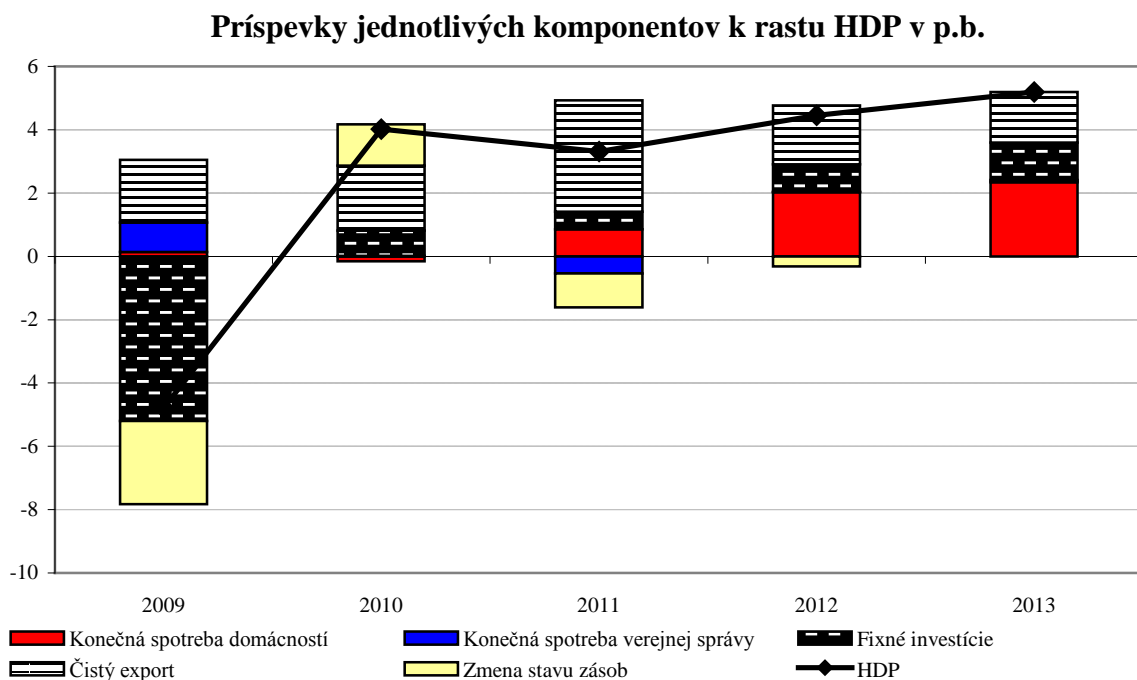
Strednodobá predikcia NBS PIQ-2011

Strednodobá predikcia NBS je založená na predpokladoch Európskej centrálnej banky o externom prostredí pre Slovensko (zahraničný dopyt a ceny) a technických predpokladoch

(nastavenie úrokových sadzieb, ceny komodít a výmenný kurz) a vychádza tiež z posledných zverejnených údajov o aktuálnom vývoji našej ekonomiky. V predikcii sa zohľadnili konsolidačné opatrenia vlády pre rok 2011 (zníženie deficitu verejných financií o 1,7 mld. €).

Na strednodobom horizonte prevládajú dve protichodné tendencie. Na jednej strane by to mal byť pomerne rýchlo rastúci zahraničný dopyt, ktorý by mal najvýraznejšie prispievať k rastu hospodárstva v roku 2011 s postupne sa zmiernujúcim príspevkom v ďalších rokoch. Na druhej strane by mala negatívne vplyvať na výkonnosť ekonomiky konsolidácia verejných financií s najväčším dopadom v roku 2011. Preto sa očakáva v tomto roku výraznejšie spomalenie rastu ekonomiky oproti roku 2010. V ďalších rokoch by však mal prevážiť pozitívny vplyv zahraničného dopytu s následným prorastovým efektom aj na zrýchlenie rastu domáceho dopytu. Priamy dopad konsolidácie verejných financií v roku 2011 sa predpokladá prostredníctvom poklesu konečnej spotreby verejnej správy a nižších vládnych investícií. Konsolidačné opatrenia by mali v roku 2011 ovplyvniť aj reálne príjmy domácností prostredníctvom rastu cien a vyšších odvodov (rozšírenie vymeriavacích základov pre sociálne a zdravotné odvody) a znížením kompenzácií vo verejnej správe. Tieto faktory spolu so stagnujúcou spotrebiteľskou dôverou, ktorú indikuje vývoj maloobchodných tržieb, by mali negatívne ovplyvniť rast konečnej spotreby domácností. Na horizonte predikcie by mal však spotrebiteľský dopyt akcelerovať v dôsledku rastúceho reálneho disponibilného príjmu. Investičný dopyt by mal tiež zrýchľovať svoju dynamiku v strednodobom horizonte pri predpokladanom pokračovaní investícií do infraštruktúry a realizácií odložených investícií (komerčných a rezidenčných nehnuteľností, rozširovanie produkčných kapacít). Aktuálne krátkodobé indikátory zo stavebníctva (ako vydané stavebné povolenia, objednávky v stavebníctve) zatiaľ indikujú pre rok 2011 stagnujúce tendencie v oblasti tvorby nových investícií na realitnom trhu.

Graf č.2

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

Príspevok čistého exportu k rastu ekonomiky by sa mal na horizonte predikcie mierne znižovať pri relatívne vysokých rastoch vývozu. Tie by sa mali mierne spomalovať, pretože

sa predpokladá jednorazový prorastový impulz koncom roka 2011 spojený s nábehom produkcie nových investícií. Znižovanie príspevku čistého exportu k rastu hospodárstva by malo byť spôsobené akceleráciou dovozov, ktorá bude odzrkadľovať predovšetkým postupne rastúci domáci dopyt.

Zrýchľujúci sa rast ekonomiky na horizonte predikcie vytvára dobré predpoklady na zlepšovanie situácie na trhu práce. Na základe Okunovho zákona sa predpokladá, že výrazný rast ekonomiky by mohol vytvárať nové pracovné príležitosti, čo by sa malo prejavíť v rastúcej zamestnanosti s akceleráciou v roku 2013. Mierne tlmiačo by mali pôsobiť opatrenia na ozdravovanie verejných financií a štátnych podnikov, pri ktorých sa očakáva pokles počtu zamestnancov. Napriek vyššie spomenutom predpoklade o štrukturálnej zmene v našej ekonomike (nižší počet zamestnancov vyprodukuje rovnaký objem tovarov a služieb) možno očakávať, že ak budú rásť príjmy domácností prognózovaným tempom v súvislosti s naakumulovanou produktivitou práce, odrazí sa to v rastúcom trende spotreby s dopadom na väčšie využívanie služieb. Vyšší dopyt po službách by sa mal začať vytvárať predpoklady na tvorbu nových pracovných miest. Napriek očakávanému priaznivému vývoju zamestnanosti sa nepredpokladá významnejšie zníženie miery nezamestnanosti do roku 2013 (v porovnaní s rokom 2010 by mala klesnúť o 1,5 percentuálneho bodu). Výraznejšiemu poklesu by mal brániť negatívny demografický vývoj.

Ceny by mali podstatne zrýchliť rast v roku 2011, keď sa očakáva akcelerácia cien energií a potravín. Konsolidačné opatrenia (zvýšenie cien energií, rast DPH a zavedenie nových poplatkov v cenách energií) sa už materializovali v inflácii za prvé mesiace 2011 a relatívne vysoká dynamika bude pretrvávať počas celého roka. Rastúce ceny komodít (energetické suroviny a agrokodity) by mali pôsobiť tiež proinflačne v roku 2011. Ostatné zložky inflácie, ktoré sú determinované predovšetkým spotrebiteľským dopytom (priemyselné tovary a služby), by mali zostať zatiaľ ukotvené na nízkych úrovniach. V ďalších rokoch po odznení efektov zvýšenia nepriamych daní a ponukového šoku komodít sa očakáva inflácia na mierne nižších úrovniach ako v roku 2011. K nárastu cenovej hladiny v rokoch 2012 a 2013 by malo prispievať zrýchľovanie rastu cien služieb a priemyselných tovarov v dôsledku pozitívneho vývoja na trhu práce a rastúceho spotrebiteľského dopytu. V cenách energií je zakomponovaný na roky 2012 a 2013 rast vyplývajúci z technických predpokladov o vývoji cien komodít na základe futures kontraktov a snaha regulátora o efektivitu regulovaných subjektov.

V strednodobej predikcii prevládajú pozitívne riziká v oblasti reálnej ekonomiky a negatívne v cenovom vývoji. Smerom k vyšším úrovňam rastu ekonomiky by mohla prispieť iná ako predpokladaná štruktúra a dopad konsolidácie verejných financií v roku 2011, realizácia odložených investícií vo väčšej miere, ako sa uvažuje v predikcii a taktiež ďalšie investície do infraštruktúry v súvislosti s možným vyšším čerpaním prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Rýchlejší rast ekonomiky by mohol generovať viac pracovných miest s pozitívnym dopadom na trh práce. Pripravovaná novela Zákonníka práce a s ním spojená možná vyššia flexibilita trhu práce by tiež mohli prispieť k vytvoreniu priestoru pre rast zamestnanosti. Na druhej strane by však v novele uvažované zvýšenie limitov nadčasovej práce mohlo mať tlmiači vplyv na jej rast hlavne z krátkodobého hľadiska. Z dlhodobejšieho pohľadu by pokračujúci rast produkcie pravdepodobne nedokázal byť krytý iba rastom nadčasov, v dôsledku čoho by spružnenie trhu práce malo pozitívny vplyv na vývoj zamestnanosti. Negatívne riziko pre vývoj ekonomiky predstavuje prípadná potreba zavedenia ďalších konsolidačných opatrení vlády a rýchlejší rast cien komodít. Rizikom smerom k nižším úrovňam rastu ekonomiky možno tiež zaradiť dopad zvyšovania úrokových sadzieb na

investičnú aktivitu a spotrebiteľský dopyt v SR a u našich hlavných obchodných partnerov. Konsolidácia verejných financií a dlhová kríza v jednotlivých krajinách eurozóny by mohli ohroziť oživenie v eurozóne a pôsobiť tak negatívne aj na ekonomickú výkonnosť Slovenska. Rizikom smerom k vyššej inflácii je najmä vývoj cien komodít, vyšší spotrebiteľský dopyt a zahraničné ceny.

Tabuľka 1:

Strednodobá predikcia (P1Q-2011) základných makroekonomických ukazovateľov				
Ukazovateľ (medziročná dynamika v %, ak nie je uvedené inak)	2010	2011	2012	2013
	Skutočnosť	Predikcia P1Q-2011		
Ceny				
Inflácia meraná HICP (priemer)	0,7	3,8	2,9	2,9
Inflácia meraná CPI (priemer)	1,0	3,7	2,8	2,9
ULC ¹ (kompen. na zamestnanca v b.c./prod. práce ESA 95 v s.c.)	-2,7	1,5	2,5	2,3
Produktivita práce ESA 95 (HDP s.c./zamestnanosť ESA 95)	5,5	2,7	3,9	4,0
Kompen. na zamestnanca v b.c.	2,7	4,3	6,5	6,4
Ekonomická aktivita				
HDP reálny	4,0	3,3	4,5	5,2
Konečná spotreba domácností	-0,3	1,6	3,8	4,5
Konečná spotreba verejnej správy	0,1	-3,0	0,1	0,4
Tvorba hrubého fixného kapitálu	3,6	2,6	4,0	5,5
Vývoz tovarov a služieb	16,4	10,3	9,5	9,3
Dovoz tovarov a služieb	14,9	7,1	8,5	8,8
Hrubý disponib. dôchodok domácností reálny	-1,4	0,2	3,8	4,6
Output gap (% z potenciálneho produktu)	-2,2	-1,8	-1,3	-0,2
Trh práce				
Zamestnanosť podľa ESA 95	-1,4	0,6	0,5	1,1
Miera nezamestnanosti podľa VZPS ² (%)	14,4	14,1	13,8	12,9
Platobná bilancia				
Otvorenosť ekonomiky (% HDP)	162,3	172,9	179,3	185,3
Obchodná bilancia (% HDP)	0,2	1,6	2,4	2,8
Bilancia služieb (% HDP)	-1,1	-1,0	-0,8	-0,7
Bežný účet (% HDP)	-3,5	-1,5	-0,3	0,2
Bežný a kapitálový účet (% HDP)	-1,9	0,3	1,5	2,0

Zdroj: NBS.

Poznámka: 1) ULC - jednotkové náklady práce.
2) VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl.

Makroekonomická výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2010 a odhad jej vývoja v roku 2011

*Ján Haluška a kolektív
INFOSTAT Bratislava*

V príspevku je analyzovaný vývoj vybraných makroekonomických ukazovateľov reálneho sektora slovenskej ekonomiky v roku 2010. Popri stručnej analýze ich vývoja je v ňom prezentovaný a interpretovaný aj odhad výkonnosti hospodárstva SR (meranej tvorbou reálneho HDP) v roku 2011. Prezentovaný odhad zohľadňuje skutočný vývoj základných makroekonomických proporcií slovenskej ekonomiky v roku 2010 a prihliada aj na aktuálne prognózy vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí¹.

Vývoj v reálnom sektore slovenskej ekonomiky v roku 2010

Po znížení výkonnosti hospodárstva v roku 2009, ktoré bolo spôsobené globálnou hospodárskou krízou, sa rast jeho výkonnosti v roku 2010 obnovil. Vyplýva to z tvorby HDP, ktorá sa oproti roku 2009 zvýšila reálne o 4.0%, nominálne o 4.5%². Rozhodujúcim faktorom zvýšenia výkonnosti hospodárstva bolo obnovenie rastu produktivity práce. Výkonnosť hospodárstva však nedosiahla predkrízovú úroveň z roku 2008, pretože prírastok tvorby reálneho HDP v roku 2010 bol v absolútnom i relatívnom vyjadrení menší ako úbytok jeho tvorby v roku 2009.

K obnoveniu rastu výkonnosti hospodárstva došlo zásluhou oživenia agregátneho dopytu, ktorý oproti roku 2009 stúpol o 9.1%. Rast agregátneho dopytu však pramenil predovšetkým z oživenia vonkajšieho dopytu, ktoré bolo podstatne väčšie ako v prípade domáceho dopytu. Objem celkového vývozu totiž medziročne vzrástol o 16.4%, zatiaľ čo objem domáceho dopytu bol vyšší o 2.7%. Vplyvom rastu agregátneho dopytu sa objem celkovej produkcie hospodárstva zvýšil na medziročnej báze o 7.2%.

Nízky rast domáceho dopytu súvisel so skutočnosťou, že bol založený len na investičnom dopyte. Spotrebiteľský dopyt totiž zaznamenal v minulom roku mierny pokles a konečná spotreba verejnej správy zostala na úrovni roku 2009, čiže stagnovala. Investičný dopyt, ktorý sa v roku 2009 prepadol takmer o 20%, bol v roku 2010 vyšší o 3.6%. Na medziročnej báze sa začal zvyšovať od 2. štvrtroka 2010, teda takmer po dvoch rokoch sústavného poklesu. Treba dodať, že rast domáceho dopytu bol vlani do značnej miery ovplyvnený veľkým prírastkom stavu zásob v hospodárstve. Ak by sa vplyv zmeny stavu zásob vylúčil, prírastok tzv. domáceho

¹ Podľa najnovšej verzie prognózy EECF (*Eastern Europe Consensus Forecast*) z marca 2011 by mala tvorba reálneho HDP v krajinách západnej Európy tohto roku vzrásť o 1.8%, čo je o 0.1 percentuálneho bodu menej ako v roku 2010. Z prognózy konzorcia EUREN z januára 2011 vyplýva, že v euro zóne by sa mala dynamika rastu reálneho HDP spomaliť z 1.7% v roku 2010 na 1.5% v roku 2011.

² V 2. štvrtroku 2010, teda s oneskorením troch mesiacov oproti oživeniu rastu výkonnosti hospodárstva, sa obnovil aj rast úhrnnej cenovej hladiny, meranej deflátorom HDP. Úhrnná cenová hladina síce stúpila, ale zostala pod úrovňou z roku 2008, pretože v krízovom roku 2009 bol jej pokles hlbší (o 1.2%) ako jej nárast o 0.5% v roku 2010.

efektívneho dopytu oproti roku 2009 by bol podstatne nižší, pretože by predstavoval by len 0.7%.

V priebehu minulého roka sa dynamika rastu výkonnosti hospodárstva postupne spomaľovala. Dôvodom bol klesajúci príspevok čistého exportu k rastu HDP, pričom brzdiaci vplyv tohto poklesu na rast objemu HDP bol silnejší ako vplyv oživujúceho investičného dopytu a v závere roka aj spotrebiteľského dopytu. Primárne to súvisí so zhoršením vývoja obchodnej bilancie, pretože jej prebytok v 1. polroku 2010 sa zmenil na deficit 2. polroku 2010. Celoročne dosiahla obchodná bilancia aj vlani prebytok (cca 0.3% HDP v bežných cenách), ale podstatne nižší ako v roku 2009 (cca 1.5% HDP v bežných cenách). Jej prebytok v roku 2009 však vznikol v podmienkach reálneho poklesu výkonnosti slovenskej ekonomiky, zatiaľ čo v minulom roku v podmienkach reálneho rastu jej výkonnosti.

Napriek tomu, že slovenská ekonomika zaznamenala v minulom roku relatívne vysoký rast, dynamika zvyšovania cien na spotrebiteľskom trhu bola historicky najnižšia. Medziročná miera celkovej inflácie dosiahla v priemere len 1.0%, čo je v porovnaní s jej predchádzajúcim historickým minimom z roku 2009 menej o 0.6 percentuálneho bodu. Ešte väčšiemu poklesu celkovej inflácie "zabránil" rast cien potravín a nealkoholických nápojov, ktorý sa obnovil v apríli 2010, keď predtým ceny týchto komodít na medziročnej báze viac ako rok nepretržite klesali.

V širšom kontexte možno pokles celkovej inflácie na nové historické minimum v roku 2010 vnímať aj ako dôsledok takmer dva roky trvajúceho poklesu cien priemyselných výrobcov (pre tuzemsko). Ich pokles začal v apríli 2009 a primárne bol vyvolaný globálnou hospodárskou a finančnou krízou. V minulom roku sa zopakoval, a to dokonca s mierne vyššou intenzitou ako v roku 2009. Slabnúcí tlak na rast úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien nesúvisel len s chýbajúcimi výraznejšími impulzmi zo strany nákladových faktorov, ale aj od faktorov dopytového charakteru. V tejto súvislosti je kľúčovým faktorom kúpna sila obyvateľstva, ktorá je oslabená predovšetkým vysokou mierou nezamestnanosti.

Hoci bol rast výkonnosti ekonomiky v minulom roku relatívne vysoký, nestačil na to, aby na trhu práce zvrátil alebo aspoň zastavil prehlbovanie nerovnováhy, ktoré vyvolala kríza v roku 2009. Avšak obnovenie rastu agregátneho dopytu a výkonnosti hospodárstva malo pozitívny účinok aj na tento trh. Oproti krízovému roku 2009 sa totiž pribzdila dynamika medziročného poklesu zamestnanosti, a preto aj prírastok počtu nezamestnaných osôb bol nižší ako v roku 2009. Celková zamestnanosť sa medziročne znížila o 1.1% (v metodike štatistického výkazníctva), resp. o 2.0% (v metodike VZPS). Priemerná miera nezamestnanosti v dôsledku toho stúpla z 12.1% v roku 2009 na 14.4% v roku 2010.

Odhad výkonnosti hospodárstva v roku 2011

Odhad výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2011 je založený na predpoklade, že rast agregátneho dopytu bude pokračovať, ale jeho prírastok bude nižší ako v roku 2010. Jeho rast by mal byť opäť dominantne podporovaný vonkajším dopytom, zatiaľ čo rast domáceho dopytu by mal zostať aj v tomto roku pod úrovňou jeho dlhodobého priemeru, ktorý za obdobie rokov 1997 až 2010 predstavuje 2.9%. K rastu domáceho dopytu by síce mohol okrem investičného dopytu čiastočne prispieť aj spotrebiteľský dopyt, ktorého pokles na medziročnej báze sa vo 4. štvrtroku 2010 zastavil. Otázne však je, či vzhľadom na vyššiu infláciu ako vlani, nebude mať toto zastavenie len prechodný charakter. Konečná spotreba verejnej

správy bude kvôli úsporným opatreniam vlády takmer určite klesať a tým rast domáceho dopytu a HDP znižovať, podobne ako vo 4. štvrťroku 2010.

Rast agregátneho dopytu vytvorí predpoklady pre zvýšenie výkonnosti hospodárstva, ale prírastok tvorby reálneho HDP by mal byť menší ako vlani. Dôvodom je nielen očakávaný vývoj domáceho dopytu, ale najmä príspevok čistého vývozu k rastu reálneho HDP, ktorý by mal byť nižší ako v minulom roku. Odhadujeme, že tvorba HDP vzrastie v roku 2011 reálne o 3.3%, nominálne o 5.0%, z čoho vyplýva, že úhrnná cenová hladina by mala medziročne vzrásť o 1.7%, čiže výraznejšie ako v roku 2010³. Zároveň to znamená, že reálna výkonnosť slovenskej ekonomiky by mala byť v roku 2011 už vyššia ako v roku 2008, teda v období bezprostredne pred krízou.

Literatúra:

Ekonomický monitor stavu hospodárstva Slovenskej republiky č. 2/2011. ŠÚ SR, marec 2011.

Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2010. ŠÚ SR, marec 2011.

³ Tlak na rast úhrnnej cenovej hladiny bude tohto roku väčší ako vlani. Bude totiž prameniť nielen z rastu cien na spotrebiteľskom trhu, ale už aj z rastu cien priemyselných výrobcov pre tuzemsko, ktorý sa v januári tohto roka obnovil. Pokiaľ ide o celkovú infláciu, vplyvom rastu cien na svetových trhoch a v dôsledku úprav regulovaných cien, resp. opatrení vlády na konsolidáciu verejných financií (zvýšenie DPH z 19% na 20%), ktoré vstúpili do platnosti od začiatku tohto roka, stúpila medziročná miera celkovej inflácie v januári 2011 na 3.0%, resp. na 3.3% vo februári tohto roka. Odhadujeme, že priemerná miera celkovej inflácie dosiahne tohto roku 3.6%.

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2011 – 2015

Midterm forecast of Slovak economy for the period 2011 - 2015¹

Marek Radvanský, Soňa Slobodníková²

Abstract: Paper present actual macroeconomic forecast of Institute of Economic Research at Slovak Academy of Sciences for the Slovak economy. Forecast is based on econometric model IER_ECM_10q, which has been developed at Institute for almost last two decades. Paper provides information about last mid-term forecast to years 2011-2015 from March 2011.

Key words: Macroeconomic forecast, Slovak Republic, GDP growth

Kľúčové slová: Makroekonomická prognóza, Slovenská Republika, rast HDP

Úvod

Rok 2010 sa niesol v duchu oživovania svetovej ekonomiky. Napriek relatívne rýchlej obnove ekonomických procesov je na finančných trhoch stále badateľná značná miera neistoty, ktorá súvisí jednak z ozdravovacími procesmi, ale aj možnými rizikami súvisiacim s ozdravovaním verejných financií v krajinách eurozóny a možnou dlhovou krízou. Finančné a hospodárke politiky v tomto období hľadali cestu, ako sa vysporiadať s individuálnymi problémami sprevádzajúcimi obdobie po recesii a hľadaním prostriedkov na zamedzenie jej prípadného návratu. Pre ekonomické a finančné subjekty to predstavovalo hlavne štrukturálne zmeny prostredníctvom nástrojov fiškálnej politiky v rámci konsolidácie verejných financií.

V súvislosti s aplikovaním ekonometrických prístupov pre modelovanie budúceho vývoja priniesol posledný vývoj značnú výzvu, keďže predpoklady o nastavení vnútorného a vonkajšieho prostredia sa v pravidelných intervaloch výrazne menili. Ako príklad môžeme uviesť publikáciu Eastern Europe Consensus Forecasts (EECF), ktorá každý mesiac prináša prehľad upravovaných prognóz na rok pre krajiny strednej a východnej Európy – Graf 1³. Tu môžeme vidieť, že prognóza rok 2010 bola pravidelne upravovaná smerom nahor ešte v posledných mesiacoch prognózovaného roku, a bola výrazne vyššia, ako sa predpokladalo koncom krízového obdobia.

Pretrvávajúca nestabilita vonkajších aj vnútorných faktorov podmieňujúcich budúci vývoj v strednodobom horizonte môže vytvárať vyššie riziká pri prognózovaní budúceho vývoja. Predkladaná

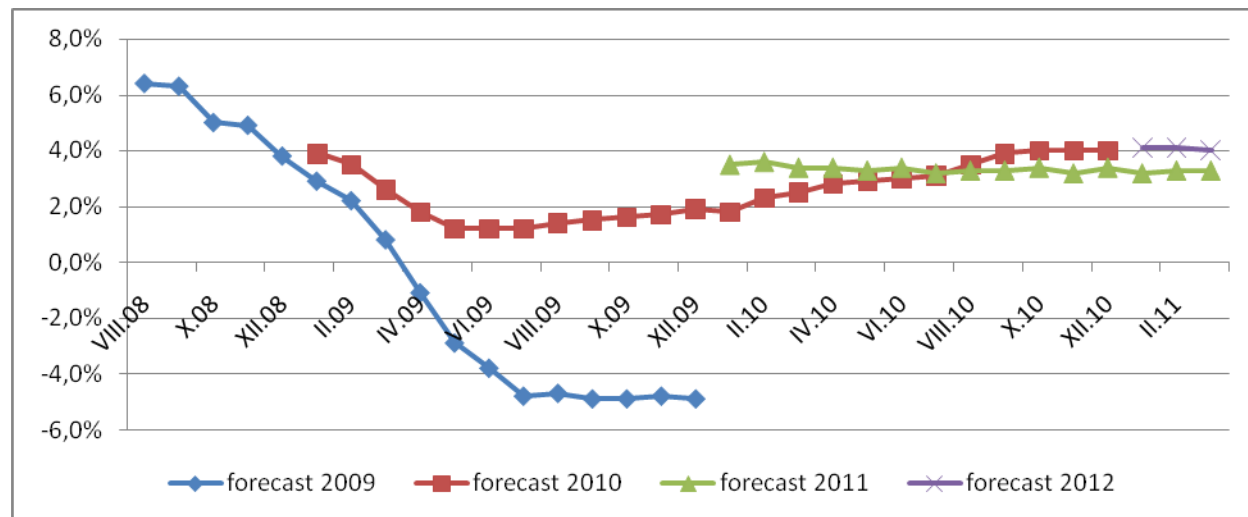
¹ Príspevok bol vypracovaný v rámci projektu VEGA č.2/0082/09

² Ing. Marek Radvanský, Marek.Radvansky@savba.sk, Bc. Soňa Slobodníková, Sona.Slobodnikova@savba.sk
Ekonomický Ústav SAV, Šancová 56, Bratislava

³ Na konsenzuálnej prognóze EECF pre Slovensko sa podieľa 9 nezávislých prognostických pracovísk. Eviduje aj 6 prognóz vládnych a medzinárodných inštitúcií.

prognóza zobrazuje najpravdepodobnejší vývoj ekonomiky SR vychádzajúci z predpokladov o vývoji vnútorného a vonkajšieho prostredia v marci 2010.

Graf 1 - Historický vývoj prognózy HDP Slovenska v jednotlivých mesiacoch tvorby prognózy

Zdroj: Eastern Europe Consensus Forecast

Použitá metodológia (Model B_IER_ECM_09q4)

Predložená prognóza vznikla využitím makroekonomického ekonometrického modelu Slovenska, ktorý bol vytvorený na Ekonomickom ústave SAV (ekonometrický model SAS IER_ECM_10q4) vytvoreného v marci 2011. Je založený na štvrťročných dátach od prvého kvartálu 1995 po posledný kvartál roku 2010, teda 64 pozorovaní. Prognóza je strednodobá s výhľadom do roku 2015. Zdrojmi údajov sú Štatistický úrad SR, Národná banka Slovenska, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvo financií SR. Model má makroekonomické základy, je dopytovo orientovaný, rozdelený na 5 blokov (blok trhu práce, blok štátneho rozpočtu, blok cien, blok zahraničného obchodu a blok HDP). Bloky sú primárne zostavené v nominálnych hodnotách a jednotlivé zložky HDP sú následne deflované cez cenové indexy okrem bloku zahraničného obchodu. Model obsahuje 56 rovníc, z toho je 33 stochastických a 23 identít. Stochastické rovnice sú tvaru ECM (error-correction). V jednotlivých rovniciach sú použité integrované časové rady rovnakého rádu na základe testu na jednotkové korene (unit-root) a dlhodobá rovnováha je v rovniciach vyjadrená pomocou kointegračných vzťahov. Viac informácií o modeli je napr. v práci (Radvanský, Pálení, 2010).

Vývoj v roku 2010 a predpoklady prognózy - vonkajšie prostredie

Vývoj v roku 2010 okrem postupného oživovania z recesie so sebou priniesol niekoľko kľúčových faktorov, ktoré budú ovplyvňovať ekonomiku Slovenska v najbližšom období. Pod faktormi vonkajšieho prostredia rozumieme tie, ktoré sa nedajú výrazne ovplyvniť domácou hospodárskou politikou a domácou hospodárskou činnosťou.

Jeden z dôležitých faktorov, ktorý výrazne ovplyvňoval hospodársky rast v Eurozóne, je konsolidácia verejných financií a s tým spojená možnosť dlhovej krízy, hlavne v krajinách PIGS, prípadne Taliansku. Zachranné balíčky v podobe Eurovalu, zavedenie Európskeho semestra, mierne reštriktívna menová politika ECB a ďalšie opatrenia majú zabezpečiť stabilitu Eura, ktoré bolo v poslednom období pod silným tlakom. Finálna podoba Eurovalu a potreba zloženia hotovostných záruk jednotlivých zúčastnených krajín môže pôsobiť negatívne na proces konsolidácie aj na Slovensku. Kríza Eura je nateraz pravdepodobne zažehnaná, ale aj to bude jeden z rizikových vonkajších faktorov pôsobiacich na Slovenskú ekonomiku.

Ďalším z faktorov ovplyvňujúcim proces ekonomického oživovania je postupné zvyšovanie nestability v arabských krajinách. Nepokoje v Egypte, Jemene a hlavne konflikt v Líbii prispel k nestabilite krajín severnej Afriky a Stredného východu, pričom priamym dôsledkom bol výraznejší rast ceny ropy a plynu. Dlhodobý rast cien ropy bude vytvárať silné proinflačné tlaky v celej únii. Cena týchto komodít je sa preto stáva predmetom špekulácií a prípadné prenesenie protiviládnych nálad na ďalšie krajiny, hlavne Saudskú Arábiu môže mať výrazne negatívny vplyv na svetovú ekonomiku. Pri prognóze očakávame pokles ceny ropy počas roku 2011 na úroveň okolo 90 dolárov za barel s očakávaním prekročenia priemernej ceny 100 dolárov k horizontu prognózy.

Zahraničný obchod, či už jeho dovozná alebo vývozná strana po prepade v roku 2009 zaznamenáva rast, pričom export v poslednom štvrtroku dokonca zaznamenal historicky najvyššie hodnoty, čo odráža oživovanie slovenského priemyslu. Značný vplyv má výrazné pozitívnejšie oživenie nášho najväčšieho obchodného partnera oproti pôvodným očakávaniam, Nemecka a tento trend by podľa konjunkturálnych prieskumov mal byť zachovaný aj v najbližšom období. Import je najviac determinovaný dovoznými požiadavkami exportne zameraného priemyslu, stagnácia domáceho dopytu a hlavne nízky dopyt domácností v roku 2010 znižuje dovoznú náročnosť ekonomiky. Import teda zaznamenáva nižší rast importu tovarov a služieb, ako export. Výsledkom je, že Slovensko sa už siedmy štvrtrok po sebe teší kladnému čistému exportu (v bežných cenách).

Vzhľadom na oživovanie vyspelých ekonomík a vyššiu dostupnosť kapitálu pri stále pomerne expanzívnej fiškálnej politike očakávame postupný oživenie rastov PZI do regiónov po silnom poklese v roku 2009 a stagnácií v roku 2010.

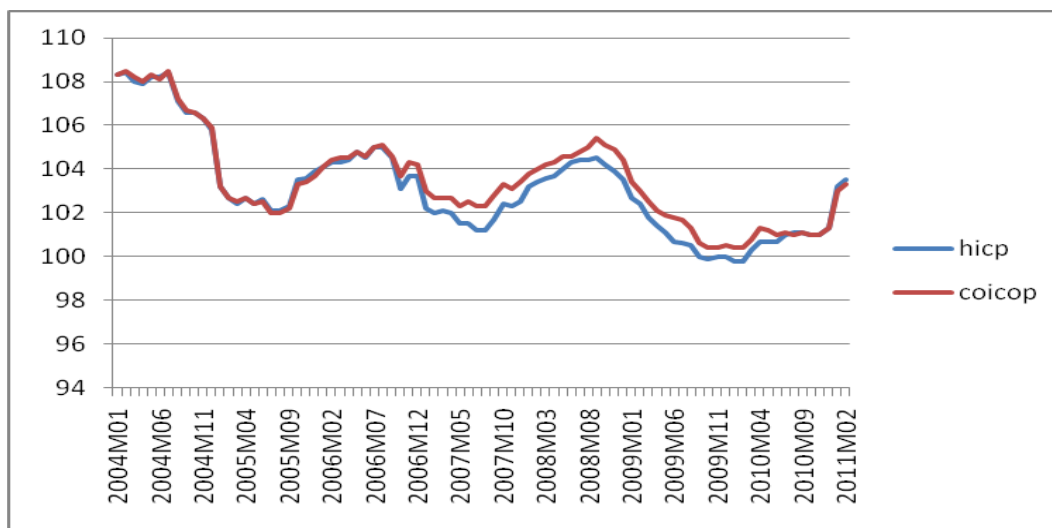
Výrazným vonkajším zdrojom financovania sú aj prostriedky z podporných fondov EU, konkrétne Národného strategického referenčného rámca. V roku 2010 došlo k miernemu zlepšeniu objemu alokovaných prostriedkov. Na druhej strane je však stále otáznou absorpčná schopnosť ekonomiky a reálne čerpanie týchto zdrojov v ekonomike SR. SR stále patrí ku krajinám s najmenším objemom čerpania NSRR. Slovensko je stále nedostatočne pripravené na čerpanie prostriedkov NSRR v dostatočnom objeme. Z analýz vyplýva, že len oneskorenie čerpania týchto prostriedkov vedie k výrazným stratám v efektívnosti ich využitia (Radvanský, Frank, 2010). Tento fakt zároveň môže výrazne negatívne ovplyvniť pozíciu Slovenska v príprave na rozpočtové a programové obdobie 2013-17.

Vývoj v roku 2010 a predpoklady prognózy - vnútorné prostredie

V roku 2010 sme boli svedkami pretrvávania negatívnych efektov z obdobia krízy. Ekonomika bola významne ťahaná rastami priemyselnej produkcie, ale významný rast miery nezamestnanosti kulminoval práve v tomto období a za následok mal reálny pokles konečnej spotreby domácností. Do budúcnosti môžeme očakávať opäť mierne rastovú tendenciu, avšak pri pomalšom raste zamestnanosti a reštriktívnej fiškálnej politike môžeme očakávať len pomalú obnovu domáceho dopytu.

Opatrné správanie domácností vo vzťahu ku spotrebe bude podporované aj predpokladaným zvyšovaním cien komodít. Pre nepriaznivé počasie v roku 2010 celosvetovo narástli ceny potravín a obmedzil sa medzinárodný obchod v tejto oblasti. Neúroda a nárazové zrážky sa značne dotkli aj Slovenska a preto bude nutné tento rok doviezť viac potravín zo zahraničia. Spolu s rastom cien ropy, regulovaných cien a cenovému dobiehaniu krajín EÚ 15 môžeme v najbližších rokoch očakávať rast cien (infláciu) na úrovniach okolo 3 %.

Graf 2 - Vývoj harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP) a CPI v rokoch 2004-2010 (romr)

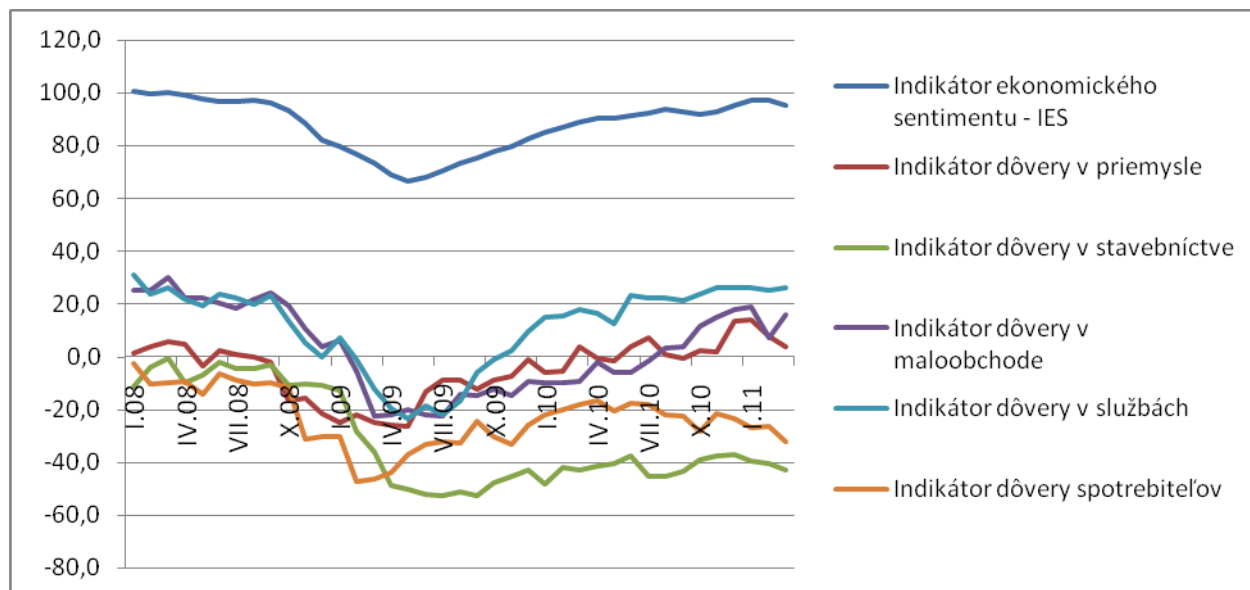

Zdroj: Štatistický úrad SR

Spotrebiteľské a podnikateľské správanie vykazuje podobnosť, v rokoch 2009, 2010 podniky významne znižovali objem investícií s dlhšou dobou návratnosti a odkladali obnovovacie investície. V najbližších rokoch teda môžeme opätovne očakávať mierne vyšší rast investícií.

Rasty objemu úverov v roku 2010 prestali vykazovať klesajúcu tendenciu a očakávame ich pozitívny vývoj aj v ďalších rokoch, pričom objem úverom domácnostiam sa pri stále relatívne nesaturovanom trhu bude zvyšovať tempami výrazne presahujúcimi 10 %. Objem úverov podnikom bude rásť miernejším tempom, v najbližšom období očakávame rasty na úrovni 6 % s ich postupným zrýchľovaním o cca. 2 % ročne.

Graf 3 – Indikátor ekonomického sentimentu a jeho zložiek (2005=100)

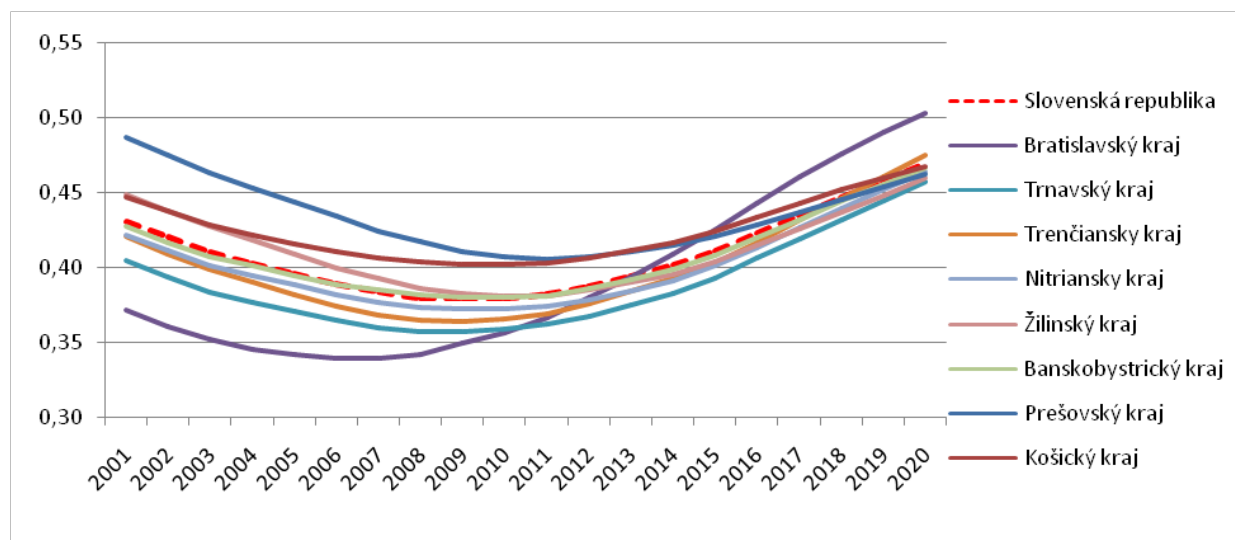

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na grafe 3 môžeme vidieť vývoj indikátoru ekonomického sentimentu a jeho zložiek na Slovensku. V roku 2010 sme mohli vidieť smerovanie súhrnného indikátora smerom k predkrízovým obdobiam. Z jeho zložiek najvýraznejšie rástol indikátor dôvery v priemysle, ktorý sa dostal nad predkrízové hodnoty z roku 2008 a na takmer rovnaké hodnoty sa dostal indikátor dôvery v službách. Výrazne nízky je stále indikátor dôvery v stavebníctve, ktoré bolo krízou značne postihnuté. Indikátor dôvery spotrebiteľov dosahuje stále výrazne nižšie hodnoty ako pred krízou, a to hlavne vplyvom predpokladanej nezamestnanosti, vývoja finančnej situácie a stavu úspor.

Prognóza ekonomicky aktívneho obyvateľstva vychádza z predpokladov stabilného demografického vývoja podľa stredného variantu prognózy Výskumného demografického centra (Vaňo) a z mierneho rastu miery participácie obyvateľstva. V horizonte prognózy nepredpokladáme zásadné zvýšenie objemu alebo efektívnosti vynakladania prostriedkov na aktívnu politiku trhu práce čo vzhľadom na pokles dopytu po práci u najvýznamnejších zamestnávateľov (najmä regionálneho významu) dáva predpoklad k stagnácii celkovej zamestnanosti. Výrazným faktorom, ktorý bude ovplyvňovať budúci vývoj ekonomiky z demografického hľadiska bude starnutie obyvateľstva a zvýšenie tlaku na dôchodkový systém spolu s poklesom počtu obyvateľov v predproduktívnom veku s najvýznamnejším vplyvom v Bratislavskom kraji.

Graf 4 - Index ekonomického zaťaženia v rokoch 2001-2020

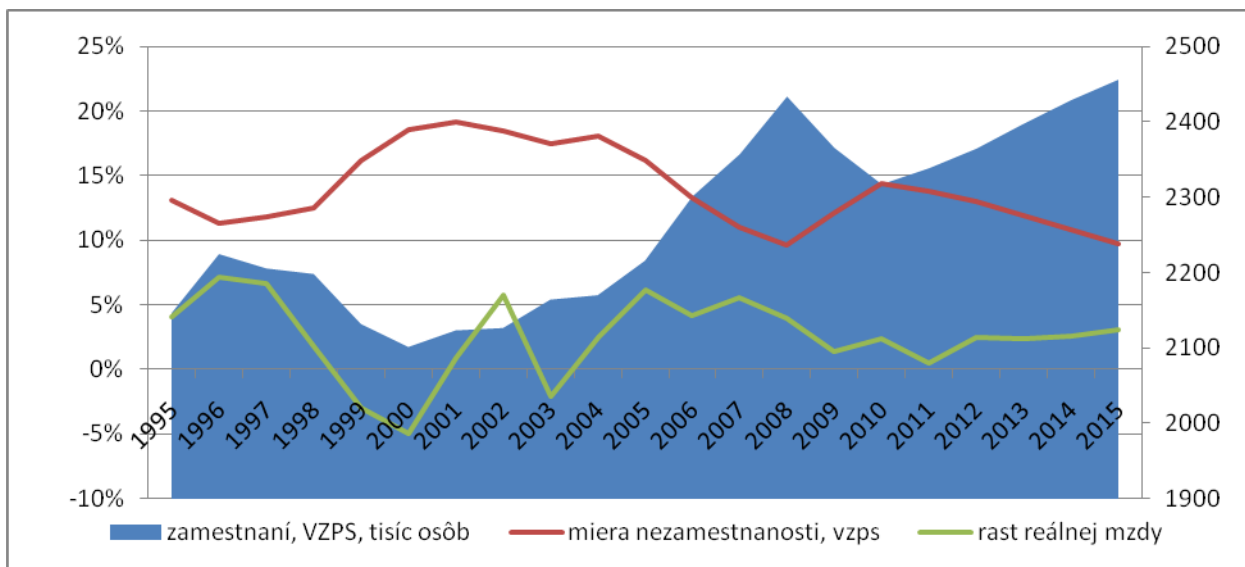
Zdroj: ŠÚSR, VDC a prognózy EÚ SAV

Makroekonomická prognóza na roky 2011-2015

Makroekonomický vývoj v najbližších rokoch bude výrazne závislý od vývoja na trhu práce, vývoja verejných financií, kapitálovom trhu a vývoji zahraničného obchodu. Významný rast miery nezamestnanosti v roku 2010 kulminoval a aj napriek relatívne pozitívnemu vývoju ekonomického prostredia. Znížená kúpyschopnosť obyvateľstva, ktorá mala vplyv na postupné znižovanie výkonov jednotlivých druhov služieb a ďalší pokles zamestnanosti dosiahla svoje minimum v roku 2010 pri reálnom poklese konečnej spotreby domácností o 0,3%. Významné oneskorenie reakcie zamestnanosti na pozitívny vývoj v ekonomike a konsolidačné úsilie bude mať za následok výrazne pomalší rast zamestnanosti. Podľa prognózy dosiahne zamestnanosť úroveň roku 2008 zhruba ku koncu roku 2014 (Graf 5).

Tento predpokladaný vývoj bude „konfrontovaný“ s predpokladaným vývojom ekonomicky aktívneho obyvateľstva, ktorý bude pokračovať v súlade s demografickým trendom. Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva bude mierne rastúca miera participácie zo 68,6 % v roku 2008 na 70 % v roku 2013 a strednodobo poklesom počtu obyvateľstva v produktívnom veku. Výraznejšie sa tento trend začne prejavovať po roku 2011 (do roku 2020 je predpokladaný pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku zhruba o 200 tisíc ľudí na 3,72 milióna). Vychádzajúc z týchto predpokladov bude v najbližších rokoch počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva mierne rásť s predpokladaným začiatkom mierneho klesajúceho trendu v strednodobom výhľade (rok 2013).

Graf 5 - Vývoj základných ukazovateľov trhu práce

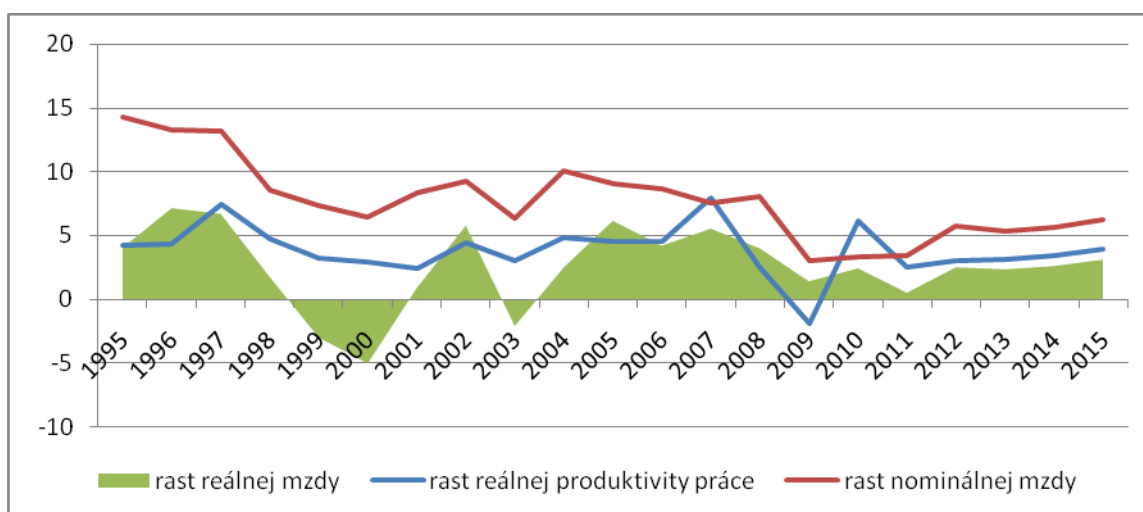

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Na základe predloženej prognózy by tak priemerná zamestnanosť podľa Výberového zisťovania pracovných síl mala v roku 2011 po poklese o viac ako 48 tisíc zamestnancov v roku 2010 mierne vzrásť (o 20 tisíc zamestnaných v roku 2011). Pri predpokladoch o stabilnej miere rastu ekonomicky aktívneho obyvateľstva ako aj pri predpoklade návratu občanov SR pracujúcich v zahraničí by sa miera nezamestnanosti mala v roku 2011 zvýšiť na 13,8% (graf 5). Najvyšší počet nezamestnaných bol dosiahnutý v 1 kvartáli 2010 (407 tisíc osôb, miera nezamestnanosti 15,1 %), čo výrazne znižuje predpoklady o rýchlejšom poklese nezamestnanosti v najbližších rokoch. Otázne je využitie a efekty navrhovaných opatrení trhu práce, ako je napr. inkluzívna zamestnanosť (Páleník, Páleník, 2011).

Ďalšie zníženie počtu zamestnaných v roku 2010 pri reálnom raste ekonomiky cez 4 % umožnilo dosiahnuť relatívne vysoký rast produktivity práce cez 6 %. Pozvoľný rast zamestnanosti a predpokladané vytvorenie, resp. opätovné otvorenie 20-25 tisíc nových pracovných miest ročne nedáva dostatočné predpoklady na výrazné zvyšovanie produktivity práce v ďalších obdobiach (graf 5). Vzhľadom na produktivitu práce sa bude vyvíjať aj predpokladaný rast nominálnej a reálnej mzdy. V roku 2011 vzhľadom na očakávanú vyššiu mieru inflácie, opätovné zamestnávanie pracovníkov pri nižších očakávaných nominálnych mzdách očakávame reálny rast miezd na úrovni okolo 0,5 %. V ďalších rokoch bude rast reálnej mzdy kopírovať vývoj produktivity práce.

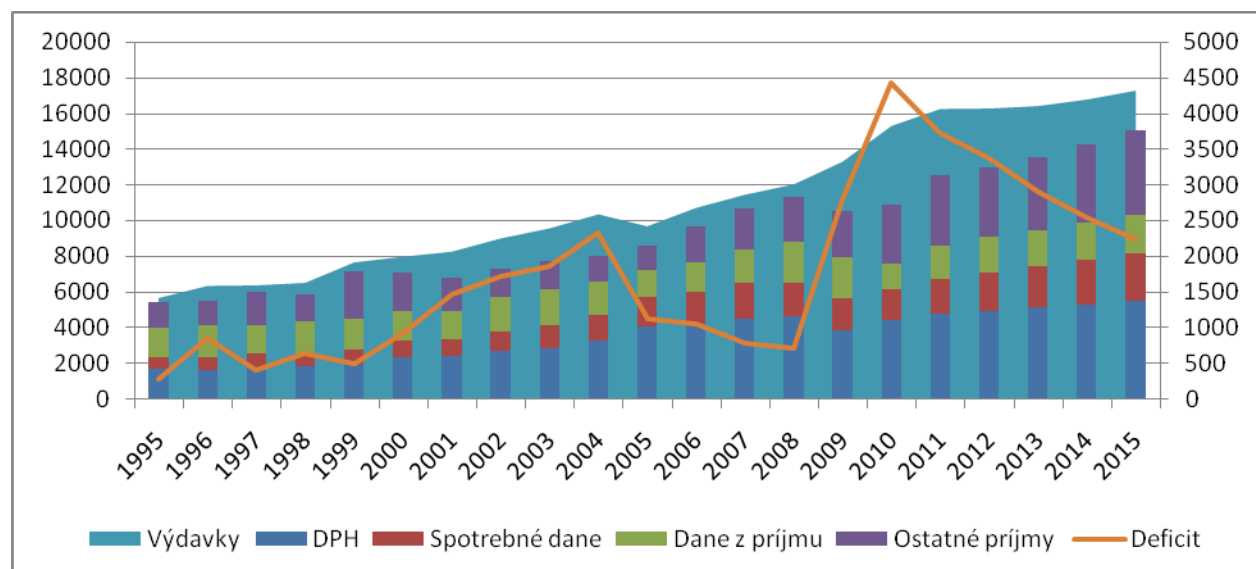
Graf 6 - Vývoj vzťahu mzdy a produktivity práce, VZPS

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Otázka konsolidácie verejných výdavkov bola zahrnutá aj v predpokladoch o príjmoch a výdavkoch štátneho rozpočtu (ŠR). Ako jedno z rizík je nesplnenie predpokladov o príjmoch ŠR, prípadne zvýšenie výdavkov. Predpokladané príjmy štátneho rozpočtu oproti plánu na základe prepočtov predpokladáme zhruba o 0,5 mld. nižšie. Časť tejto položky je tvorená nižším očakávaným výnosom zo spotrebnej dane a časť možným nevyčerpaním všetkých transferových položiek. Konsolidáciu verejných financií a dosiahnutie 3%-ného deficitu verejných financií očakávame až v roku 2014, čo bude zvyšovať nároky na dlhovú službu. Do modelu však nie sú zahrnuté všetky konsolidačné opatrenia vlády.

Graf 7 - Vývoj príjmov, výdavkov (ľavá os) a deficitu štátneho rozpočtu (pravá os), mld. Eur

Prameň: Ministerstvo financií SR a modelové prepočty autorov

Z hľadiska vývoja jednotlivých zložiek HDP sme už spomínali ich prognózovaný vývoj. Konečná spotreba domácností by po reálnom poklese v roku 2010 o 0,3 % mala v roku 2011 mierne rásť

o približne 1,6 %. Tento nízky rast je spôsobený pretrváváním problémov na trhu práce ohľadne vývoja zamestnanosti a spomínaným nízkym rastom reálnej mzdy. V ďalších obdobiach očakávame dynamiku rastu konečnej spotreby domácností na úrovniach cez 4 % ročne.

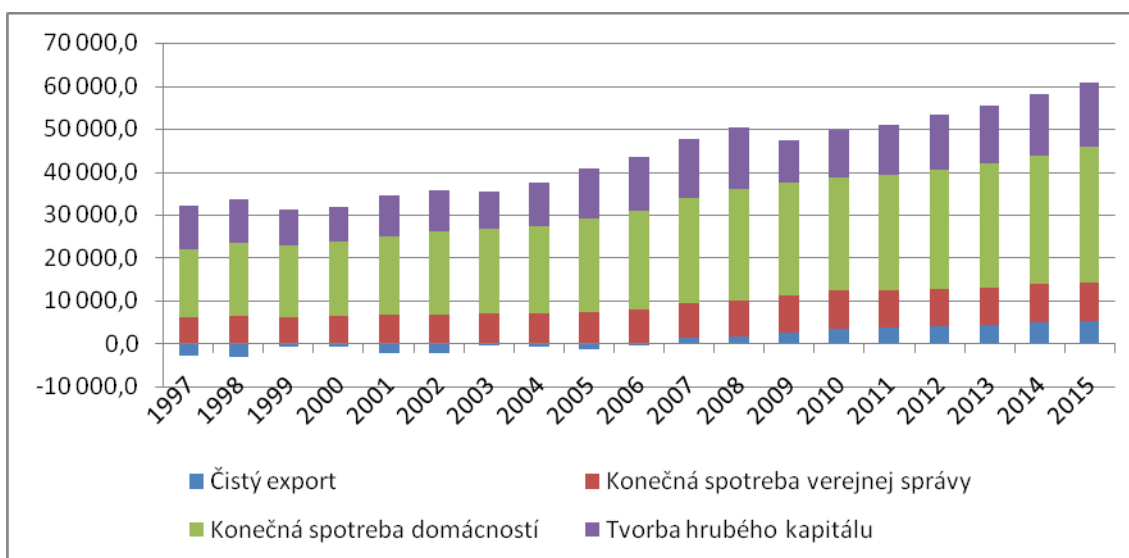
Konečná spotreba verejnej správy bude významne ovplyvnená konsolidačným úsilím. Aj napriek reštriktívnym opatreniam predpokladáme, že sa nepodarí utlmiť výdavky vlády tak výrazne, ako to predpokladá návrh štátneho a verejného rozpočtu. V roku 2011 však predpokladáme reálny pokles konečnej spotreby verejnej správy o 1,2% a v ďalšom roku o 0,7 %. Od roku 2013 očakávame reálny rast výdavkov verejnej správy s rastom o 0,8 % v roku 2013 po 2,7 % v roku 2015.

Významne dynamickejšou zložkou HDP by mali byť investície. Odkladanie obnovovacích investícií, vyšší prílev PZI, alokácia prostriedkov z NSRR a rast úverov podnikom by mal v roku 2011 prispieť k reálnemu rastu tvorby hrubého fixného kapitálu o viac ako 4,5%. Výrazne vyššia dynamika je očakávaná aj v ďalších rokoch na úrovniach 5,5-6 % ročne. Investície by mali byť z tohto dôvodu hnacím motorom ekonomiky v najbližších rokoch.

Druhým zdrojom rastu by mal byť v najbližších rokoch zahraničný obchod. Zahraničný dopyt sa obnovuje v oveľa vyššej miere ako domáci a z tohto dôvodu môžeme očakávať dosahovanie prebytkov čistého exportu aj v ďalších rokoch.

Bližší pohľad na vývoj jednotlivých zložiek výdavkov HDP je zobrazený na grafe 7. Hrubý domáci produkt by mal po 4 % raste v roku 2010 rásť miernejším tempom v roku 2011 (3,4 %). V ďalších rokoch očakávame mierne vyššie rasty cez 4 % ročne. Priemerný rast HDP v rokoch 2011-15 bude pri dodržaní predpokladov prognózy niekde na úrovniach okolo 4,2 %. Predkladaná prognóza je detailnejšie zobrazená v prílohe 1.

Graf 8 - Hrubý domáci produkt a zložky jeho použitia, mld. EUR

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Predkladaná prognóza môže byť výrazne ovplyvňovaná podľa reálneho vývoja predpokladov smerom nahor aj nadol. Ako sme boli svedkami v roku 2010, zmeny vo vývoji môže byť ovplyvnené aj inými ako ekonomickými faktormi (povodne). Niektoré z týchto faktorov už boli v texte spomenuté (vývoj cien ropy, menová kríza Eura a pod.). Významným faktorom ovplyvňujúcim makroekonomické prostredie je pripravovaná odvodová a daňová reforma. Jej reálne efekty je pri stále neistých parametroch ťažké odhadnúť. Nastavenie sociálneho systému je kľúčovou úlohou na dlhodobú udržateľnosť verejných financií, ktorá siaha výrazne za obzor tejto prognózy. Vzhľadom na predkladané demografické prognózy a rastúcu verejnú zadlženosť však bude treba prijať tieto a ďalšie konsolidačné opatrenia.

Záver

V práci bola predložená prognóza budúceho vývoja ekonomiky SR. Táto je založená na využití ekonometrického modelovania pri zahrnutí známych a očakávaných faktorov. Na Slovensku očakávame relatívne pozitívny makroekonomický vývoj s rastami HDP na úrovni 3,4 % v roku 2011 a úrovňami nad 4% v ďalších rokoch. Významnými faktormi ekonomického rastu sú stagnujúca, resp. mierne rastúca konečná spotreba domácností súvisiaca len s pozvoľným pozitívnym vývojom na trhu práce, reštriktívna fiškálna politika s cieľom znižovať deficity verejných financií s výrazným vplyvom na očakávaný pokles konečnej spotreby verejnej správy v najbližších rokoch, relatívne významným rastom investícií a prebytkom čistého exportu.

Spomenuté riziká prognózy ukázali možné odchýlky prognózovaných ukazovateľov oboma smermi. Dynamika vonkajšieho ekonomického prostredia je najvýznamnejší faktor, ktorý je však prakticky neovplyvniteľný domácou hospodárskou politikou. Reštriktívna fiškálna politika a zmena odvodového systému riešia akútne problémy pokrízového vývoja na Slovensku. Z hľadiska dlhodobých zámerov hospodárskej politiky by bolo vhodnejšie priklonenie sa k systémovým riešeniam a nástrojom upravujúcim trh práce a zlepšenia podnikateľského prostredia. Zároveň je otáznym schopnosť čerpať podporné prostriedky EÚ (NSRR) v dostatočnej miere, transparentne a efektívne.

Použitá literatúra

CHAJDIAK, J.: Východiská pri špecifikácii migrácii. Forum Statisticum Slovacum 3/2007, s. 119-123

PÁLENÍK Viliam - PÁLENÍK Michal: Inkluzívne služby ako možný spôsob vytvárania pracovných návykov. In Pohľady na ekonomiku Slovenska 2011 : [zborník z konferencie]. Zostavili: Jozef Chajdiak, Ján Luha - Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2011

RADVANSKÝ, Marek - PÁLENÍK, Viliam - SLOBODNÍKOVÁ, Soňa. Midterm forecast of Slovak economy for the period 2010 - 2013 with outlook to 2015. In Ekonomický časopis, 2010, roč. 58, č. 6, s. 614-634.

RADVANSKÝ, Marek - PÁLENÍK, Viliam - SLOBODNÍKOVÁ, Soňa. Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2010 - 2013 s výhľadom do roku 2015. In Pohľady na ekonomiku Slovenska 2010 : [zborník z konferencie]. Zostavili: Jozef Chajdiak, Ján Luha, František Bernadič. - Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2010, s. 68-82. ISBN 978-80-88946-49-6.

RADVANSKÝ, Marek - FRANK, Karol. Modelling the impact of postponed implementation of EU structural funds - the case Slovakia. In EcoMod2010 : international conference on economic modeling [online]. - Istanbul : Istanbul Bilgi University, 2010, 11 s.

VAŇO B., BLEHA B.: Prognóza vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025, Bratislava, Infostat, 2008

Adresa autora:

Marek Radvanský
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
marek.radvansky@savba.sk

Príloha č. 1: Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2011 – 2015

	Skutočnosť					Prognóza					
	mld. EUR		mld. EUR	rast		rasty					
Prognóza zložiek HDP, s.c. 2000	2007	2008	2009	2010		2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2011-15
Hrubý domáci produkt	47,5	50,3	47,9	49,8	4,0%	3,4%	4,1%	4,5%	4,6%	4,5%	4,2%
Konečná spotreba domácností	24,7	26,2	26,3	26,2	-0,3%	1,6%	4,4%	4,0%	4,2%	4,7%	3,8%
Tvorba hrubého fixného kapitálu	13	13,1	10,5	10,9	3,6%	4,6%	5,6%	6,1%	5,7%	5,4%	5,5%
Konečná spotreba verejnej správy	7,9	8,4	8,8	8,8	0,1%	-1,2%	-0,7%	0,8%	1,9%	2,7%	0,7%
Import tovarov a služieb	45,3	46,7	38,1	43,7	14,9%	8,8%	11,6%	11,7%	11,0%	11,2%	10,8%
Export tovarov a služieb	46,8	48,2	40,6	47,2	16,4%	8,8%	11,2%	11,5%	10,9%	10,8%	10,6%
						mld Eur., s.c. 2000					
Čistý export, mld. EUR. s.c. 2000	1,5	1,5	2,5	3,5		3,8	4,0	4,4	4,8	5,1	
Trh práce VZPS	2007	2008	2009	2010		2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2011-15
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, tisíc osôb	2649,2	2691,2	26900	2708,3		2713,3	2718,7	2721,3	2723	2719,9	2719,2
Zamestnaní, tisíc osôb	2357,3	2433,8	2365,8	2317,5	(-48 tis.)	2338,8	2364,7	2397,8	2429	2456,2	2397,3
Nezamestnaní, tisíc osôb	291,9	257,5	324,2	389	(+65 tis.)	374,5	354	323,5	294	263,7	321,9
Nezamestnanosť, %	11,0%	9,6%	12,1%	14,4%		13,8%	13,0%	11,9%	10,8%	9,7%	
Mzdy	2007	2008	2009	2010		2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2011-15
Priemerná mesačná nominálna mzda, Eur	669,1	723	744,7	769,3	3%	795,5	841	885,6	935,8	993,8	
Rast reálnej mzdy, %	5,5%	4,0%	1,4%	2,4%		0,5%	2,5%	2,3%	2,6%	3,1%	2,21%
Rast reálnej produktivity práce, %	7,9%	2,5%	-2,0%	6,1%		2,5%	3,0%	3,1%	3,4%	3,8%	3,13%
	2007	2008	2009	2010		2011	2012	2013	2014	2015	Priemer 2011-15
Index spotrebiteľských cien, inflácia, % (HICP)	1,9%	3,9%	0,9%	0,7%	% HDP	3,1%	2,9%	2,9%	3,0%	3,0%	2,98%
Príjmy ŠR, mld. Eur (*hotovostný princíp)	10,7	11,4	10,5	10,9	22%	12,6	12,9	13,5	14,3	15,1	
Výdavky ŠR, mld. Eur *	11,5	12,1	13,3	15,3	31%	16,3	16,3	16,4	16,8	17,3	
Deficit ŠR, mld. Eur *	0,8	0,7	2,8	4,4	9%	3,7	3,4	2,9	2,5	2,2	

Strednodobá predikcia MF SR a výhľad ekonomického rastu do roku 2020 **Medium-Term Forecast of MF SR and Economic Growth View until 2020**

Lucia Šrámková

Abstract: In the latest forecast from February 2011, the Ministry of Finance of the Slovak Republic slightly nudged up GDP growth prognosis over the whole forecasting period. The positive change was chiefly driven by faster than previously assumed economic recovery of major Slovak trading partners, better expectations as measured by soft indicators and positive inflation development. In 2011, GDP growth should be fuelled by the gross capital formation and foreign demand. As of 2012, all GDP components should contribute to the economic growth and the structure is expected to be more balanced. The global economic crisis caused a downturn of potential growth of the economy to below 2%, the lowest growth rate since the beginning of the economic transformation. MF SR expects an acceleration of the potential growth to 4% until 2014, but it does not anticipate the pre-crisis growth rates to be reached before 2020.

Key words: Medium term forecast, Economic growth, Slovakia.

Kľúčové slová: strednodobá predikcia, ekonomický rast, Slovensko.

JEL classification: E00.

1. Vývoj vonkajšieho prostredia a predpoklady strednodobej predikcie

Oživenie svetovej ekonomiky prebiehalo v roku 2010 rýchlejšie ako sa pôvodne očakávalo. V eurozóne pokračuje silný rast pre nás dôležitého Nemecka, zatiaľ čo spomaľujú hlavne periférne krajiny eurozóny (pre Slovensko menej určujúce). Vývoj mäkkých indikátorov nemeckej ekonomiky naznačuje pokračujúci trend silného rastu aj prvom polroku 2011.

Na druhej strane, vývoj na finančných trhoch nie je až taký bezproblémový. Kontinuálny rast akciových trhov a väčšiny komodít, ktoré sa nachádzajú vysoko nad krízovými úrovňami a už nie príliš ďaleko svojich historických maxim môže naznačovať isté riziko prasknutia bublín do budúcnosti. Pozitívnemu vývoju zodpovedajú aj relatívne nízke úrovne indexu volatility. V Európe sme svedkami výrazne rastúcich spreadov na vládne dlhopisy viacerých krajín, ktoré sú prejavom mimoriadne napätej situácie vo verejných financiách periférnych krajín a pokračujúca dlhová kríza je vážnym rizikom vývoja externého prostredia minimálne v najbližšom roku. Pozitívom zostáva, že riziková prirážka pre Slovensko mierne poklesla, signalizujúc hodnovernosť plánovanej konsolidácie v strednodobom horizonte.

2. Predpoklady domáceho prostredia

Okrem zlepšenia očakávaní ohľadom vývoja vonkajšieho prostredia pokračujú v pozitívnom vývoji aj konjunkturálne prieskumy na Slovensku. Indikátor ekonomického sentimentu (trojmesačný priemer) si aj naďalej udržuje rastúci trend, pričom dosiahol svoj dlhodobý priemer. Zlepšenie zaznamenali v posledných mesiacoch indikátory dôvery v priemysle, službách a v maloobchode, indikátor dôvery v stavebníctve stagnoval, avšak indikátor spotrebiteľskej dôvery zaznamenáva pokles už niekoľko štvrtrokov po sebe. Dôvodom je rastúca cenová hladina, pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti a očakávania ohľadom zhoršujúcej finančnej situácie domácností.

V prognóze na rok 2011 je premietnutý negatívny fiškálny impulz vo výške 1,8% HDP (k fiškálnej reštrikcii vo výške 2,3% HDP prispieva pozitívne vo výške 0,5% HDP suma na čerpanie EÚ fondov). Fiškálny impulz prispieva negatívne k rastu HDP vo výške 0,5 p.b.,

pričom pozitívne vo výške 0,2 p.b. pôsobí príspevok EÚ fondov (celkový negatívny vplyv na rast HDP bez EÚ fondov je teda vo výške 0,7 p.b.). Implikovaný multiplikátor je na úrovni 0,25, čo je menej ako štylizovaný odhad v literatúre vo výške 0,7, ktorý je však zvyčajne odhadnutý na veľkých a nekonvergujúcich ekonomikách.

Tabuľka 1: Vplyv fiškálnej konsolidácie na HDP v roku 2011, s.c. (v p.b.)

Vplyv fiškálnej konsolidácie na HDP v roku 2011, s.c. (v p.b.)	
príspevok k medziročnej zmene spotreby domácností	-1,3
príspevok k medziročnej zmene spotreby vlády	-7,0
Z toho EÚ fondy	0,8
príspevok k medziročnej zmene investícií	0,6
Z toho EÚ fondy	1,7
príspevok k medziročnej zmene importu	-1,7
príspevok k medziročnej zmene HDP	-0,5
Z toho EÚ fondy	0,2

Zdroj: MF SR

3. Strednodobá prognóza pre roky 2011-2014

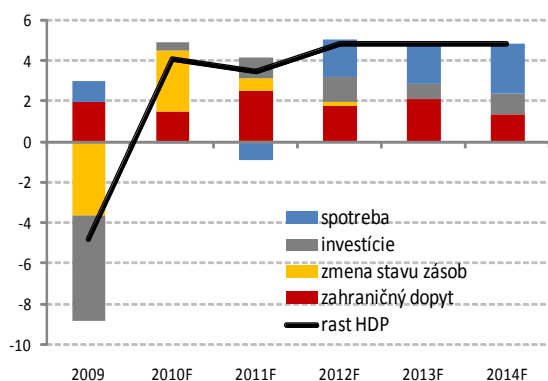
V ostatnej prognóze (február 2011) MF SR mierne zlepšilo odhad rastu HDP na celom horizonte prognózy. Za pozitívnejším vývojom stojí predovšetkým rýchlejšie oživenie obchodných partnerov v treťom štvrtroku 2010, zlepšenie očakávaní o ich budúcom vývoji, a nižší rast cien. Oproti roku 2010 je však rast HDP v roku 2011 nižší predovšetkým v dôsledku konsolidácie verejných financií, ktorá je však do istej miery tlmená očakávaným vyšším čerpaním EÚ fondov. Očakávania spojené s konsolidáciou zvyšujú neistou spotrebiteľov, čo spolu s nižším rastom zamestnanosti spôsobuje nižší odhad spotreby domácností v roku 2011. Zlepšenie vonkajšieho prostredia a očakávané vyššie čerpanie EÚ fondov v tomto roku na druhej strane priaznivo ovplyvní rast investícií a exportu. Zníženie rastu investícií v nasledujúcich rokoch je spôsobené čiastočným výpadkom výstavby diaľnic cez PPP projekty. Pod zvýšenie rastu HDP v ďalších rokoch sa podpísal predovšetkým rýchlejší rast vonkajšieho prostredia. V roku 2011 by mal byť rast HDP ťahaný predovšetkým tvorbou hrubého kapitálu a zahraničným dopytom, pričom príspevok domácej spotreby bude záporný. V nasledujúcich rokoch prognózy by už mali prispievať k rastu HDP všetky zložky a štruktúra rastu bude vyváženejšia.

Trh práce zostáva naďalej ovplyvnený krízou a jeho vývoj reaguje na produkčnú stránku ekonomiky s určitým oneskorením. Oživenie zamestnanosti bude pomalé a navyše bude v roku 2011 ovplyvnené fiškálnou reštrikciou vo forme prepúšťania vo verejnej správe a štátnych podnikoch. Rast zamestnanosti by mal v roku 2011 podľa metodiky ESA 95 dosiahnuť úroveň 0,3% (t.j. takmer 6 tisíc pracovných miest). Spolu so Slováckmi v zahraničí by celková zamestnanosť mala vzrásť o 0,7% (takmer 16 tisíc pracovných miest). Domáci rast by mal v tomto roku ťahať hlavne priemysel, v ďalších rokoch by hlavným faktorom rastu zamestnanosti mali byť služby. Počet zamestnaných ešte ani v roku 2014 nedosiahne úroveň zamestnanosti z pred krízového obdobia. Zhoršenie vývoja zamestnanosti sa automaticky prejavilo aj na prognóze vývoja nezamestnanosti. Miera nezamestnanosti by v roku 2011 mala klesnúť z 14,4% na 13,9% a postupne by mala klesať k úrovni 11,8% v roku 2014.

Tabuľka 2: Prognóza MF SR – hlavné indikátory ekonomiky (február 2011)

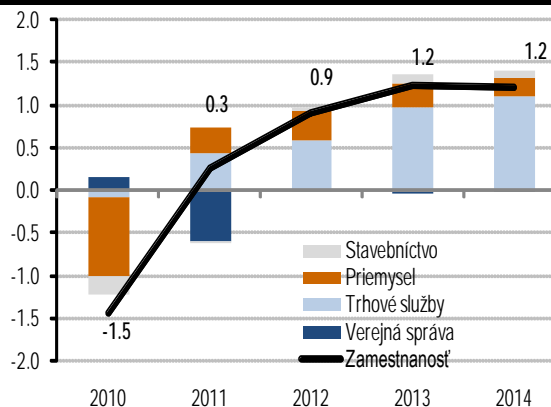
PROGNÓZA MF SR - HLAVNÉ INDIKÁTORY EKONOMIKY (február 2011)											
Ukazovateľ (v %)	Skut.	Prognóza					Rozdiel oproti septembru 2010				
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013
HDP, reálny rast	-4,8	4,1	3,4	4,8	4,8	4,8	0,1	0,1	0,3	0,1	-
Spotreba domácností a NISD, reálny rast	0,3	-0,4	0,1	3,5	4,0	4,1	-0,2	-0,3	0,0	0,0	-
Investície, reálny rast	-19,9	2,1	4,8	5,9	3,4	4,7	0,3	1,3	-0,6	-0,6	-
Export tovarov a služieb, reálny rast	-15,9	14,6	8,1	10,0	10,7	10,9	1,5	2,5	3,0	2,1	-
Zamestnanosť (VZPS), rast	-2,8	-2,1	0,7	0,9	1,2	1,2	0,3	-0,5	-0,2	-0,3	-
Miera nezamestnanosti (VZPS)	12,0	14,4	13,9	13,3	12,5	11,8	0,0	0,3	0,1	0,2	-
Nominálna mzda, rast	3,0	3,4	3,7	5,8	6,0	6,6	0,7	0,0	0,0	-0,1	-
Reálna mzda, rast	1,4	1,3	0,2	2,5	2,2	2,8	0,0	0,2	0,3	0,1	-
Inflácia, priemerná ročná; CPI	1,6	1,0	3,5	3,1	3,7	3,7	-0,4	-0,2	-0,4	-0,2	-
Inflácia, priemerná ročná; HICP	0,9	0,7	3,4	3,0	3,6	3,7	-0,3	-0,1	-0,4	-0,1	-
Bežný účet, podiel na HDP	-3,2	-3,8	-2,2	-1,7	-0,6	-0,3	-1,5	0,1	0,4	0,8	-

Príspevky k rastu reálneho HDP (p.b.)

Zdroj: MF SR

Príspevky k rastu zamestnanosti podľa sektorov (p.b.)

Zdroj: MF SR

Obrázok 1: Príspevky k rastu reálneho HDP (p.b.), príspevky k rastu zamestnanosti podľa sektorov (p.b.)

Prognóza nominálnej mzdy zostáva prakticky nezmenená na celom horizonte prognózy a to v dôsledku pôsobenia protichodných vplyvov. Na jednej strane bude negatívne na mzdy pôsobiť očakávaná vyššia miera nezamestnanosti, fiškálna reštrikcia a nižšia než očakávaná miera inflácie v minulom roku (spätná indexácia miezd). Na strane druhej vyšší rast produktivity práce bude pôsobiť na zrýchlenie rastu miezd. Rast nominálnej mzdy tak na rok 2011 zostáva nezmenený a mal by dosiahnuť rast na úrovni 3,7% (798 Eur). Reálna mzda by sa v dôsledku nižšej než očakávanej inflácie zvýšiť v celom horizonte prognóz. Reálna mzda

by mala v roku 2011 dosiahnuť rast na úrovni 0,2% a akcelerácia nad 2%-ný rast sa očakáva od roku 2012, v súlade s pokračujúcim oživením ziskovosti podnikov.

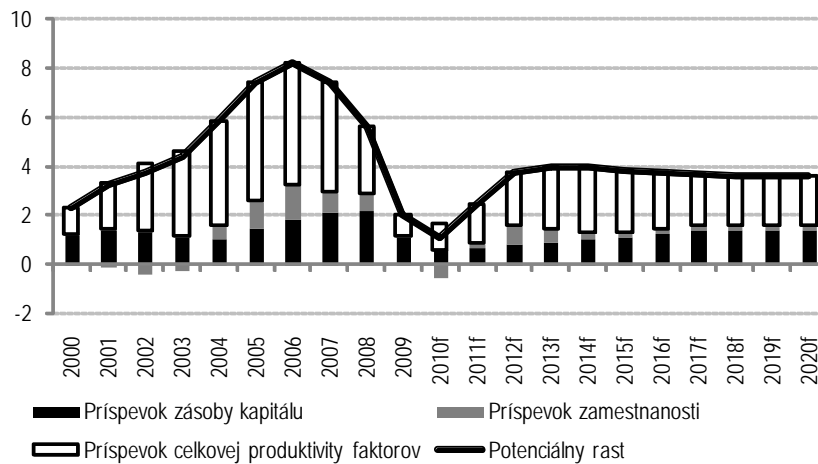
Prognóza inflácie sa v roku 2011 mierne znížila na úroveň 3,5% v dôsledku nižších rastov regulovaných cien ako sa predpokladalo v predošlej prognóze MF SR a aktualizácii fiškálnych opatrení. K výraznému rastu inflácie prišlo v úvode roka 2011, kedy sa prejavili vyššie ceny energií a príjmové opatrenia konsolidačného balíčka vlády, ktorých vplyv je odhadnutý vo výške 0,89 p.b. (zvýšenie DPH na 20%, zvýšenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov, zrušenie daňového zvýhodnenia pre biopalivá, zavedenie poplatku pre štátne hmotné rezervy a likvidáciu jadrových palív a zvýšenie ceny diaľničných známok). V roku 2011 bude inflácia ťahaná prevažne nákladovými faktormi súvisiacimi s rastom cien komodít na svetových trhoch (ropa, plyn) a rastom cien potravín. V ďalších rokoch prognózy nákladové tlaky inflácie ustúpia. Naopak, akcelerovať bude dopytová inflácia, najmä inflácia trhových služieb, súvisiaca s oživením domácej spotreby a uzatvárajúcou produkčnou medzerou. Zároveň v inflácii trhových služieb dôjde k znovu naštartovaniu konvergenčného procesu (Balassa-Samuelson effect).

Každá predikcia je sprevádzaná rizikom naplnenia predpokladov. Medzi pozitívne riziká patrí skutočnosť, že oživenie globálnej ekonomiky môže byť ešte rýchlejšie. Negatívne riziká prognózy vyplývajú prevažne z vývoja na finančných trhoch a vonkajšieho prostredia. Neistota na finančných trhoch pramení zo situácie krajín „PIGS“ (Portugalsko, Taliansko, Grécko, Španielsko), ktoré sa vyznačujú vysokým verejným deficitom a dlhom v kombinácii so slabým ekonomickým výhľadom. Pri vonkajšom prostredí existuje hrozba rastu cien komodít kvôli politickej nestabilite v krajinách Blízkeho východu a severnej Afriky, ako aj hrozba prasknutia bubliny v ázijských ekonomikách, čo by malo negatívne dôsledky na oživenie v eurozóne a na Slovensku. Podobne, v rozvíjajúcich ázijských ekonomikách rastú riziká rýchlejšej reštrikcie menových politík. Z domácich rizík hrozia vyšší dopad konsolidácie na rast HDP a vyšší rast cien.

4. Vývoj potenciálneho rastu ekonomiky do roku 2020

Oživenie svetovej ekonomiky prebiehalo v roku 2010 rýchlejšie ako sa pôvodne očakávalo. V eurozóne pokračuje silný rast pre nás dôležitého Nemecka, zatiaľ čo spomaľujú hlavne periférne krajiny eurozóny (pre Slovensko menej určujúce). Vývoj mäkkých indikátorov nemeckej ekonomiky naznačuje pokračujúci trend silného rastu aj prvom polroku 2011.

Na druhej strane, vývoj na finančných trhoch nie je až taký bezproblémový. Kontinuálny rast akciových trhov a väčšiny komodít, ktoré sa nachádzajú vysoko nad krízovými úrovňami a už nie príliš ďaleko svojich historických maxím môže naznačovať isté riziko prasknutia bublín do budúcnosti. Pozitívnemu vývoju zodpovedajú aj relatívne nízke úrovne indexu volatility. V Európe sme svedkami výrazne rastúcich spreadov na vládne dlhopisy viacerých krajín, ktoré sú prejavom mimoriadne napätej situácie vo verejných financiách periférnych krajín a pokračujúca dlhová kríza je vážnym rizikom vývoja externého prostredia minimálne v najbližšom roku. Pozitívom zostáva, že riziková prirážka pre Slovensko mierne poklesla, signalizujúc hodnovernosť plánovanej konsolidácie v strednodobom horizonte.

Tabuľka 3: Vývoj potenciálneho produktu a jeho zložiek do roku 2020 (v %)**Vývoj potenciálneho produktu a jeho zložiek do roku 2020 (v %)**

Pozn.: Metodika produkčnej funkcie s expertnými úpravami pre roky 2006-2008 Zdroj: MF SR.

5. Literatúra

- [1] LUCHAVA, J. – ŠILAN, J. 2011. Aktuálna makroekonomická prognóza prináša mierne zvýšenie rastu v rokoch 2011-2014. Bratislava: Inštitút Finančnej Politiky, 2011.
- [2] LUCHAVA, J. – ŠILAN, J. 2010. Aktuálna makroekonomická prognóza MF SR prináša spomalenie rastu pre konsolidáciu v roku 2011. Bratislava: Inštitút Finančnej Politiky, 2011.

Adresa autora:

Lucia Šrámková, Mgr.
 Inštitút finančnej politiky
 Ministerstvo financií Slovenskej Republiky
 Štefanovičova 5
 P.O.BOX 82
 817 82 Bratislava
 lucia.sramkova@mfsr.sk

HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT A DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY (rok 2004, rok 2005, rok 2006, rok 2007, rok 2008, rok 2009 a rok 2010¹)

Jozef Chajdiak

Štatistický úrad²: Hrubý domáci produkt SR v roku 2004 bol **45.161 mld. €**
 v roku 2005 bol **49,314 mld. €**
 v roku 2006 bol **55,081 mld. €**
 v roku 2007 bol **61,555 mld. €**
 v roku 2008 bol **67,007 mld. €**
 v roku 2009 bol **63,051 mld. €**
 v roku 2010 bol **65,906 mld. €**

Ministerstvo financií: Príjmy štátneho rozpočtu z dane z pridanej hodnoty v SR³
 za rok 2004 boli **3,305 mld. €**
 za rok 2005 boli **4,064 mld. €**
 za rok 2006 boli **4,264 mld. €**
 za rok 2007 boli **4,514 mld. €**
 za rok 2008 boli **4,632 mld. €**
 za rok 2009 boli **3,8464 mld. €**
 za rok 2010 boli **4,4315 mld. €**

Teória ekonomickej štatistiky: Hrubý domáci produkt predstavuje súčet
 individuálnych pridaných hodnôt a dane z pridanej hodnoty.

Výpočet⁴:

rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	rok 2010
+ 17 mld	+ 21 mld	+ 22 mld	+ 24 mld	+ 24 mld	+ 20mld	+ 23 mld PH
+ 3,3 mld	+ 4,1 mld	+ 4,3 ml	+ 4,5 mld	+ 4,6 mld	+ 3,8 mld	+ 4,4mld DPH
+ 24 mld	+ 24 mld	+ 28 mld	+ 33 mld	+ 38 mld	+ 39 mld	+ 38 nezd. zvyšok
= 45 mld	= 49 mld	= 55mld	= 61 mld	= 67 mld	= 63 mld	= 65mld HDP

Nemenovaný filozof: „Pochybujem – teda myslím, ...“

Pieseň populárnej hudby: „Sme také aké sme, ...“

Ale ... rok 2005: „O 0,6 mld. €sme sa zlepšili.“

Ale ... rok 2006: „O 4,5 mld. €sme sa zhoršili.“

Ale ... rok 2007: „O ďalších 4,8 mld.€sme sa zhoršili.“

Ale ... rok 2008: „O ďalších 5,1 mld. €sme sa zhoršili.“

Ale ... rok 2009: „O ďalších 0,9 mld. € sme sa zhoršili.“

A ... rok 2010: „O 1 mld.€sme sa zlepšili.“

Nuž čo:

„Z pohľadu HDP rastieme, či klesáme, ale dane z pridanej hodnoty nepribúda!“

Vypracované v rámci riešenia úlohy VEGA č.1/0536/10 „Inovácia ako strategický základ zvyšovania konkurenčnej schopnosti SR“

¹ Rok 2009, 2010 v mld. €, ostatné hodnoty prepočet z Sk na €konverzným kurzom 30,126

² Slovstat, 2.4.2011

³ www.finance.gov.sk, 2.4.2011

⁴ Pri výpočte sa použila sadzba dane z pridanej hodnoty 19 %.

Vývoj predvolebných preferencií – zloženie vládnej koalície ako faktor určujúci makroekonomickú politiku a vývoj

Jozef Chajdiak – Ján Luha

Súčasnú politickú situáciu u nás možno charakterizovať ako **stabilitu v nestabilite**. Keďže všetci, okrem SaS, si už vyskúšali opozíciu a plne chápu preferencie umiestnenia sa v „koalícii“ oproti umiestneniu sa v „opozícii“, možno predpokladať naplnenie štvorročného volebného mandátu.

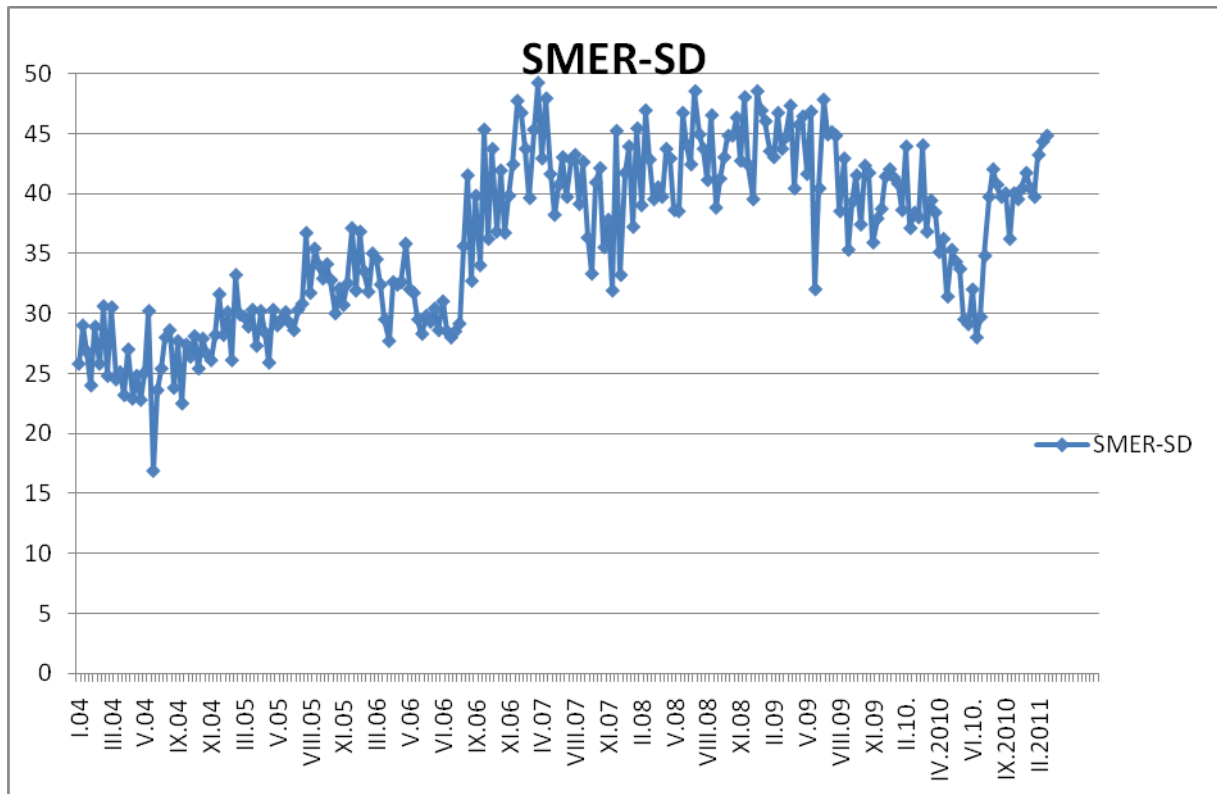
62 mandátov SMER-SD na jednej strane a pestrosť koalície na druhej strane, nie bezvýznamne, naznačuje možnosť, že dovládne SMER-SD s niekým dostatočne „urazeným“, ktorý vymení jednu štruktúru koalície za inú štruktúru.

Na minuloročných Pohľadoch na ekonomiky Slovenska v záverečnej neformálnej diskusii bolo možno pozorovať pomerne jednotné osvojenie si názoru, že voľby vyhrá SMER-SD a nezostaví vládu, t.j. prakticky prehrá. Nejednota ale panovala v otázke, ako dlho vydrží nová vládna koalícia pri moci – odhady sa pohybovali od niekoľko mesiacov po plný štvorročný mandát.

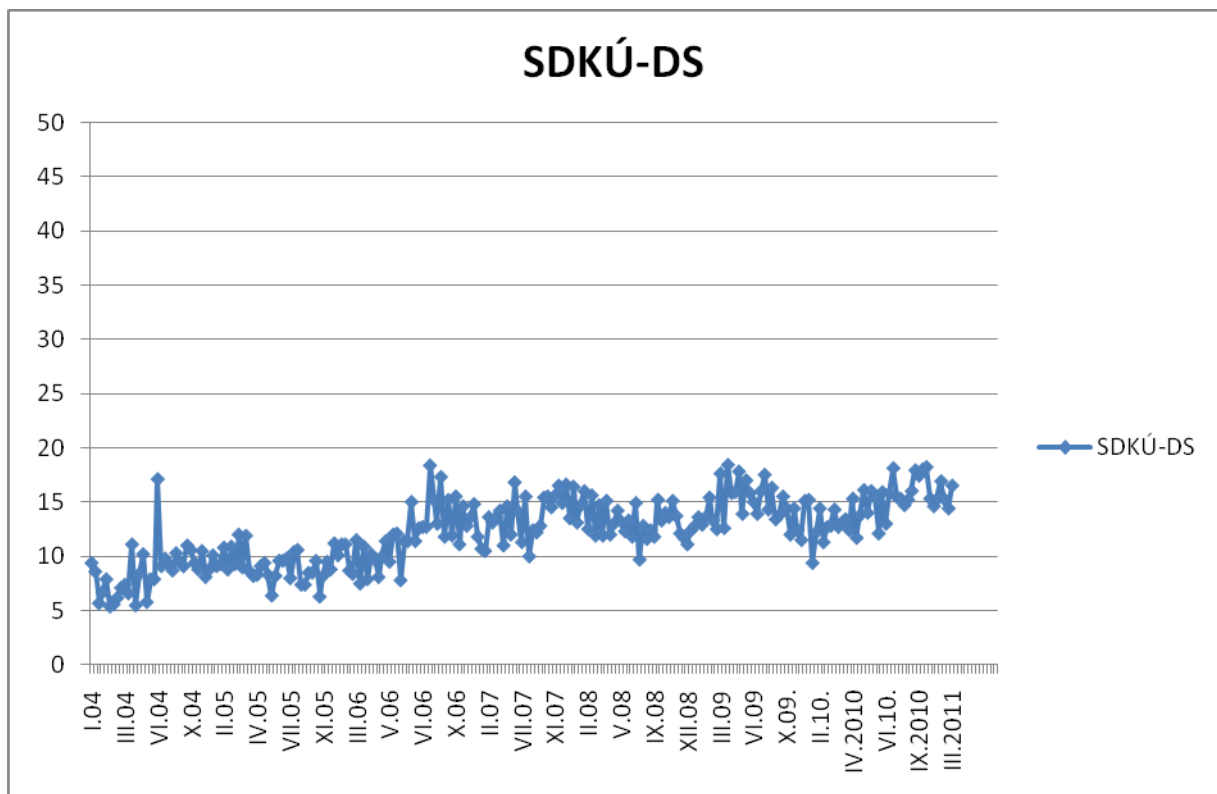
Naša „modrá“ väčšina prezentuje vládne rozumnú politiku realizácie nepopulárnych opatrení na začiatku volebného obdobia, na rozdiel od SMER-SD, ktorý v minulom volebnom období začal v „populárnom“ duchu a skončil, zdá sa, nie príliš účelným míňaním prostriedkov daňových poplatníkov. Modrá vládna politika naznačuje možnosť, že ak súčasná koalícia vydrží dokonca svojho mandátu, je možné jej pokračovanie aj v ďalšom volebnom období. V prípade, že nepopulárne opatrenia v druhej polovici vládnutia nenahradí ničím voličsky populárnym je potenciálna verzia budúcnosti aj vyše 76 mandátov pre SMER-SD.

Jedným z faktorov určujúcich volebné výsledky je miera doprivatizácie zvyškov národného majetku. Problém privatizácie je aj v tom, či predávajúci si uvedomuje, že predajom majetku predáva aj vlastnícke práva na tento majetok a z nich hlavne právo na privlastnenie si efektu z činnosti príslušného majetku (zisku). Elektorát si tiež uvedomuje, že po „nežnom“ víťazstve trhovej ekonomiky nad centrálnou riadenou ekonomikou sa heslo predávania majetku zdá v protirečení s heslom koncentrácie a centralizácie vlastného kapitálu.

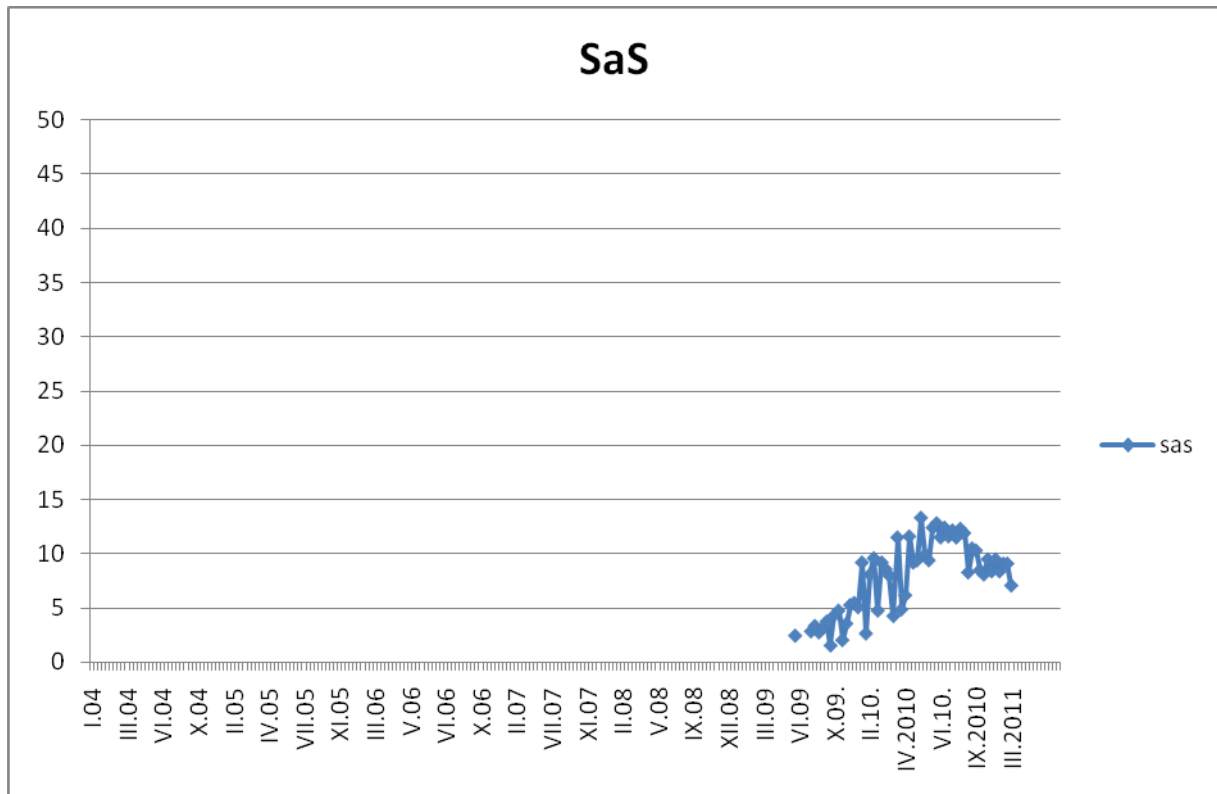
Grafická prezentácia preferencií (za všetky dostupné agentúry) jednotlivých politických zoskupení je na obr.1 až obr.8.

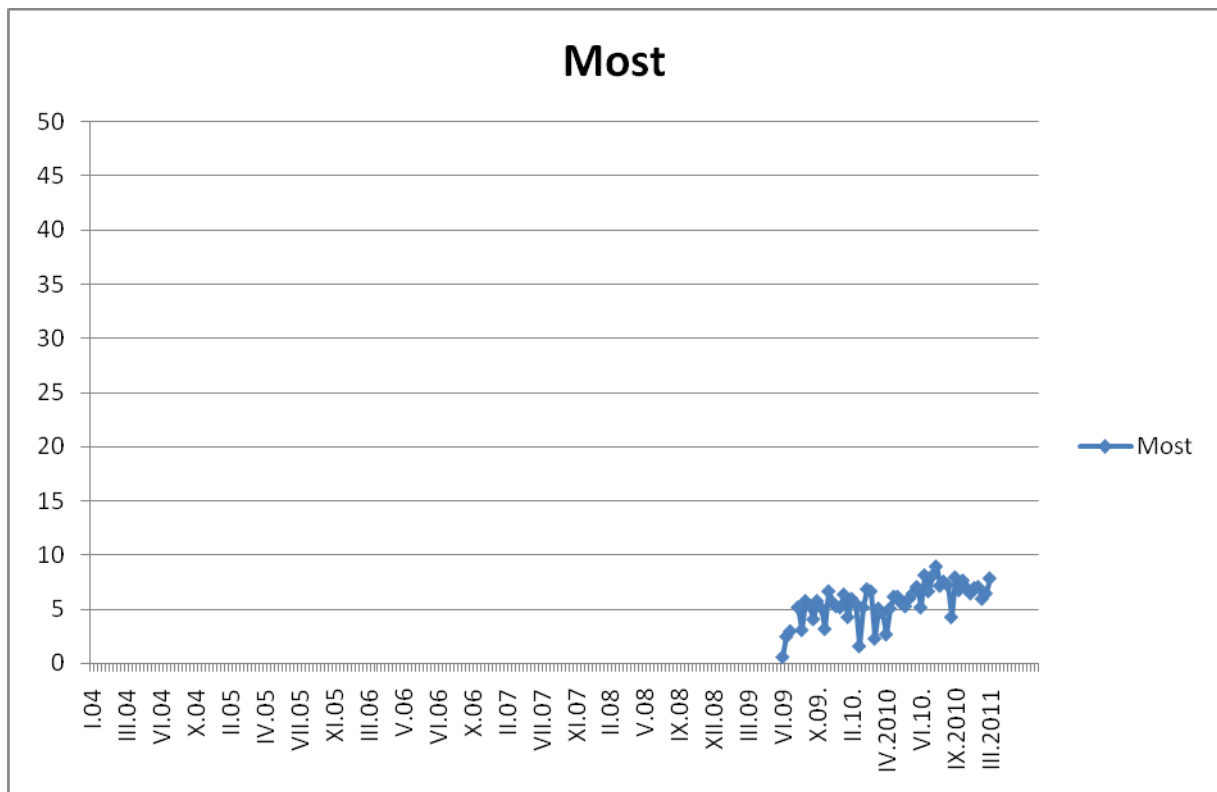
Obr.1 SMER-SD

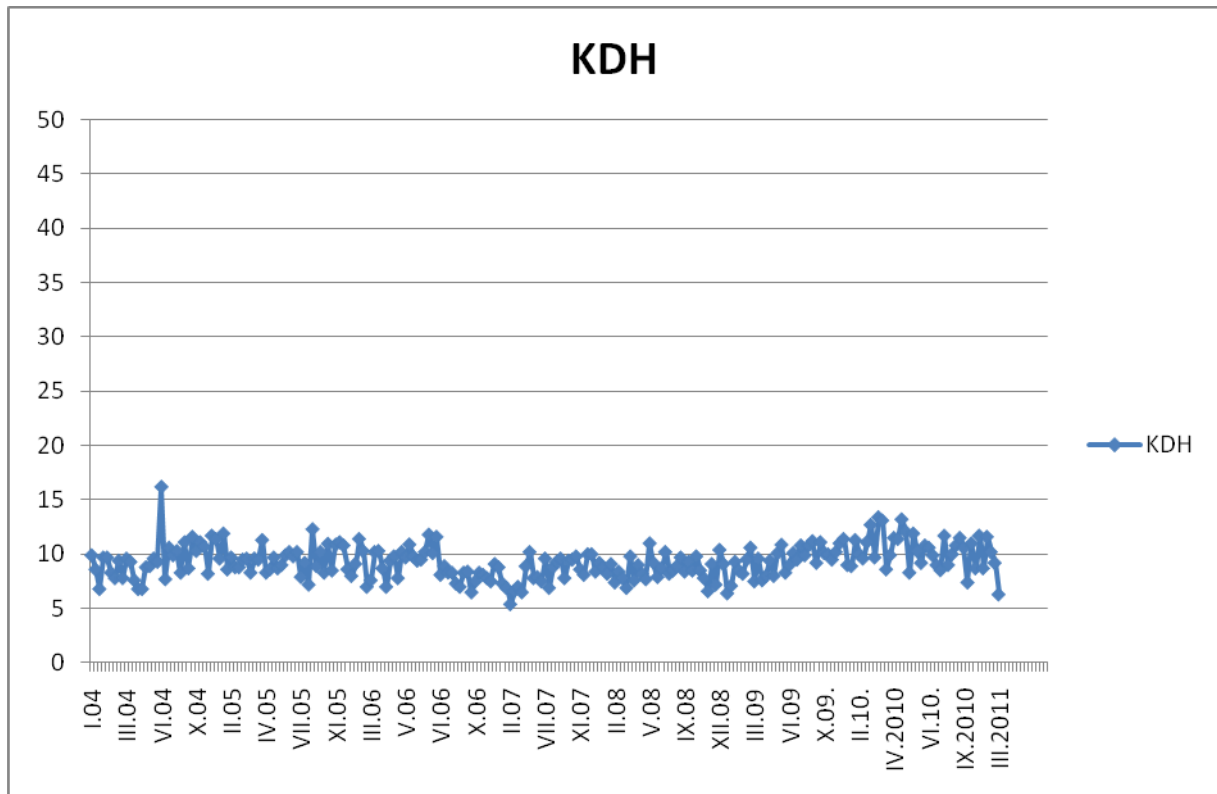
Obr.2 SDKÚ-DS

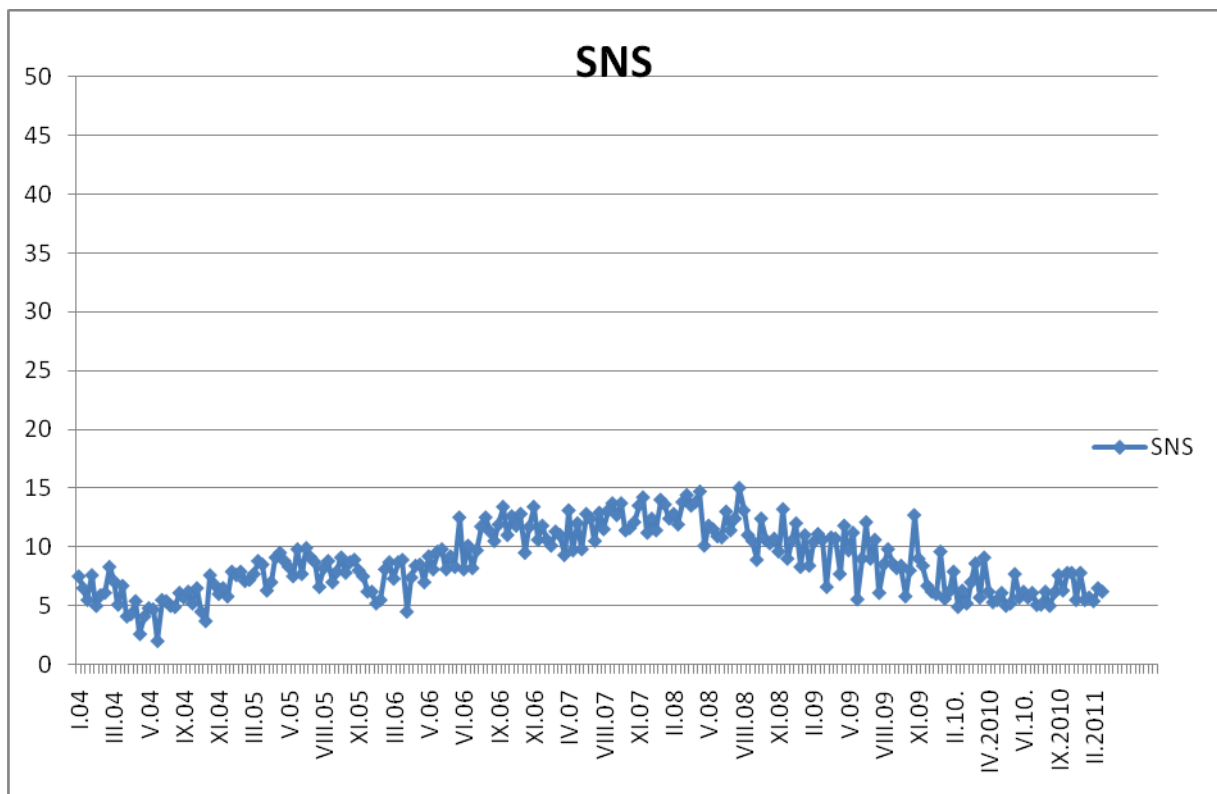
OBR.3 SaS

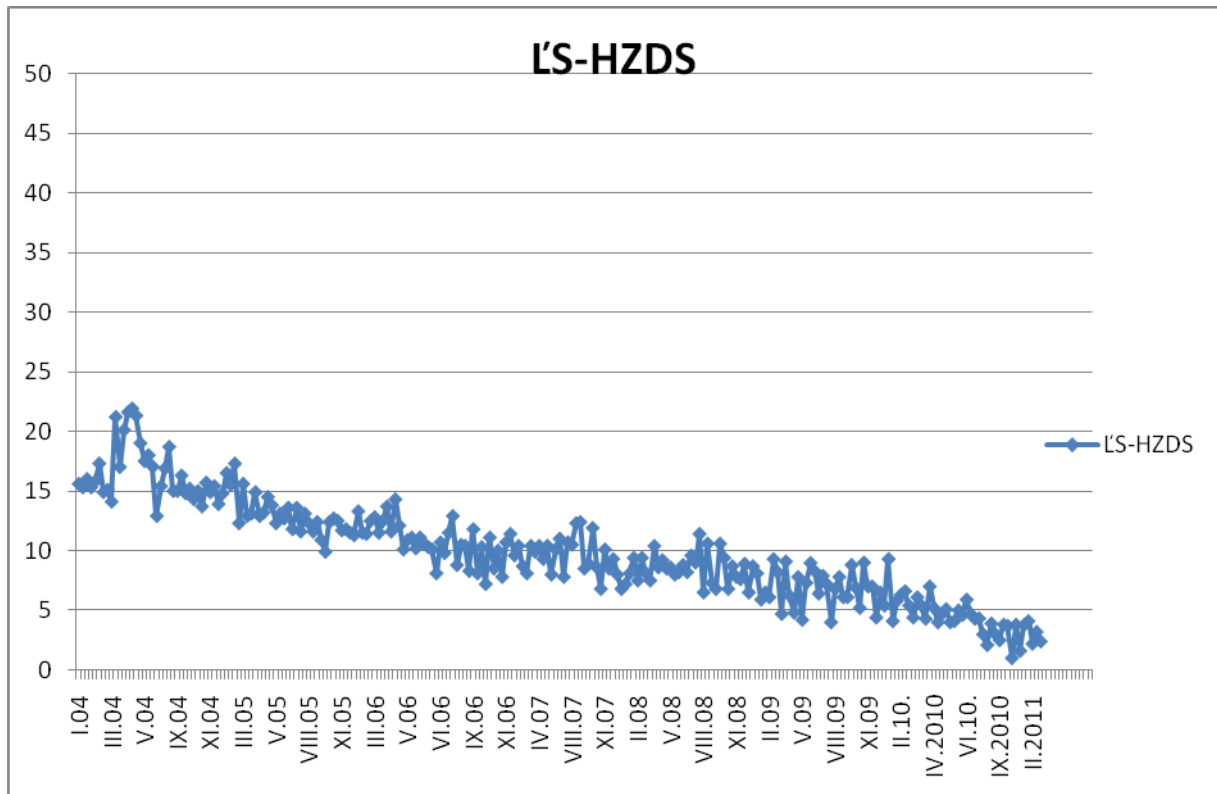
Obr.4 Most – Híd

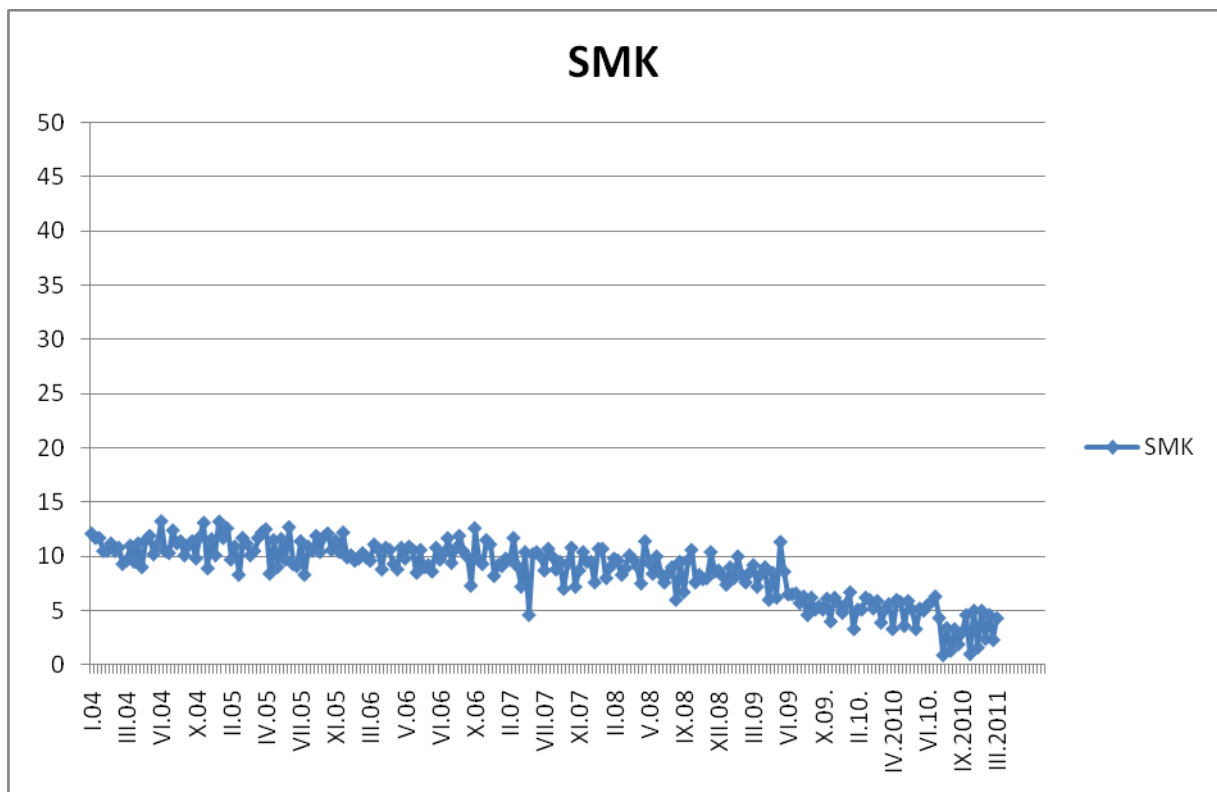
Obr. 5 KDH

Obr.6 SNS

Obr. 7 HZDS – ĽS

Obr.8 SMK - MKP

Preferencie SMER-SD sa hýbu už v pásme možnosti vytvorenia jednofarebnej vlády. Zložitosť vládnutia „modrých“ v podmienkach pokrízového alebo ešte stále krízového vývoja tomu napomáha. Keďže koalíciu predstavuje prakticky šesť subjektov, z ktorých každý má svoju „atraktívnu“ tému, ktorá ho doniesla až do Národnej rady, je dosť pravdepodobné, že niekto z nich bude mať snahu presadiť svoju „atraktívnu“ tému a zabudne na fakt, že podpora tejto témy je na úrovni 5 až 15 % voličských hlasov pri prirodzenom a jednoznačnom odpore zvyšku elektorátu. A časť nespokojných dá svoj hlas SMER-SD. A SMER-SD má navyše zdatného vodcu plus niekoľko mladých, už známych, skúsených, rozumných, voličské hlasy priťahujúcich rečníkov.

SDKÚ-DS sa zdá trvale prekročila svoju podporu vo výške 15 % voličských hlasov. Oproti SMER-SD je to smiešne málo, ale na druhej strane pod svojou modrou zástavou je schopná zjednotiť prakticky celý zvyšok politického spektra a vládnuť a voliči si čoraz viac uvedomujú toto jej postavenie.

SaS je novinka na politickej scéne. Kádre majú zreteľne podnikateľského ducha. Je otázkou, či to bude v prospech alebo neprospech volebných preferencií. Treba tiež vidieť, že zo 307000 volebných hlasov bolo 24000 až 38000 preferenčných hlasov Obyčajných ľudí. Pri všeobecnej nespokojnosti nášho elektorátu s ponukou politických strán, vedúci „obyčajný“ človek z Obyčajných ľudí môže po založení svojej strany svojím špecifickým správaním získať jednorázovo aj väčší počet voličských hlasov.

MOST-Híd predstavuje maďarskú stranu so slovenskou podporou časti spoločnosti naklonenej dobrému spolužitiu Maďarov a Slovákov v Stredoeurópskom regióne. Predpoklad získania ďalších slovenských voličských hlasov je málo pravdepodobný, možný je prechod časti maďarského elektorátu z košiaru SMK do košiaru MOST-Hídu a prítvrdenie „maďarskej muziky“.

KDH žije budovaním dopravnej infraštruktúry, problémy zdravotníctva a upevňovaním svojich mocenských pozícií. Zdá sa, že predvolebné preferencie majú tendenciu poklesnúť pod 10 %.

SNS svojou hrou na národné struny a prejavmi svojho vodcu, ktoré majú špecifický charakter, dosť vzdialený od diplomatického jazyka, ale sú prostým

a nielen prostým voličom dostatočne zrozumiteľné, by mala bezpečne preplávať aj do novej Národnej rady SR.

ĽS-HZDS úspešne pokračuje v poklese svojich preferencií a je reálny predpoklad, že o 2-3 roky už o nej nebudeme písať.

SMK je momentálne na mimoparlamentnej pôde. Uvidíme, čo urobí maďarsky hovoriaci volič v budúcich voľbách.

Na záver: Stabilita v nestabilite!

Tabuľky prognóz vývoja HDP na konferenciách Pohľady na ekonomiku Slovenska – prehľad za roky 2001 až 2011
Tables forecasts GDP development on Conferences Views on the Slovak economy – an overview for the years 2001 to 2011

Jozef Chajdiak, Ján Luha

Abstract: Article describe overview of forecasts GDP development on Conferences View on the Slovak economy for the years 2001 to 2011.

Key words: GDP, forecasts, Slovak economy, overview.

Kľúčové slová: HDP, prognózy, Slovenská ekonomika, prehľad.

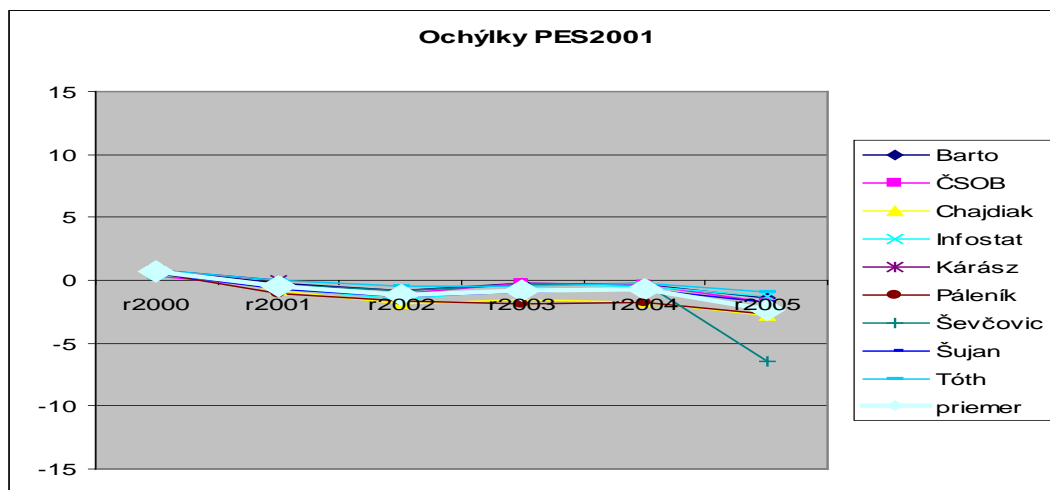
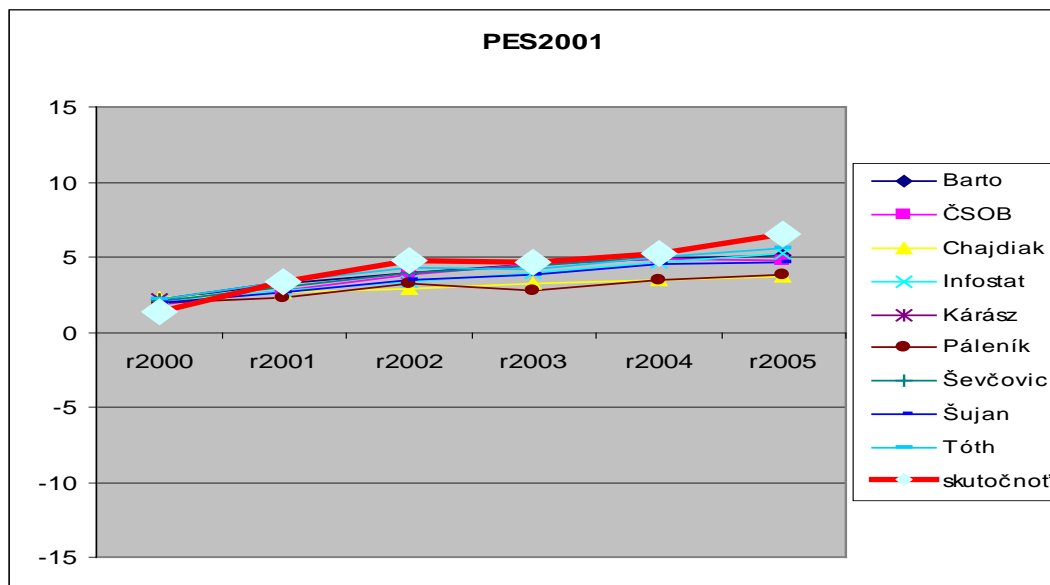
1. Úvod

11 ročníkov konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska (PES) prinieslo veľa podnetných výsledkov. Jednou z nosných tém konferencie PES je prognóza vývoja HDP. Bilanciu prognóz vývoja HDP 11 ročníkov uvádzame podľa jednotlivých autorov, resp. pracovísk uverejnených na konferencii Pohľady na ekonomiku Slovenska v rokoch 2001 až 2011. Tabuľky prognóz sú tabuľkami odchýlok od skutočnosti a doplnené grafmi.

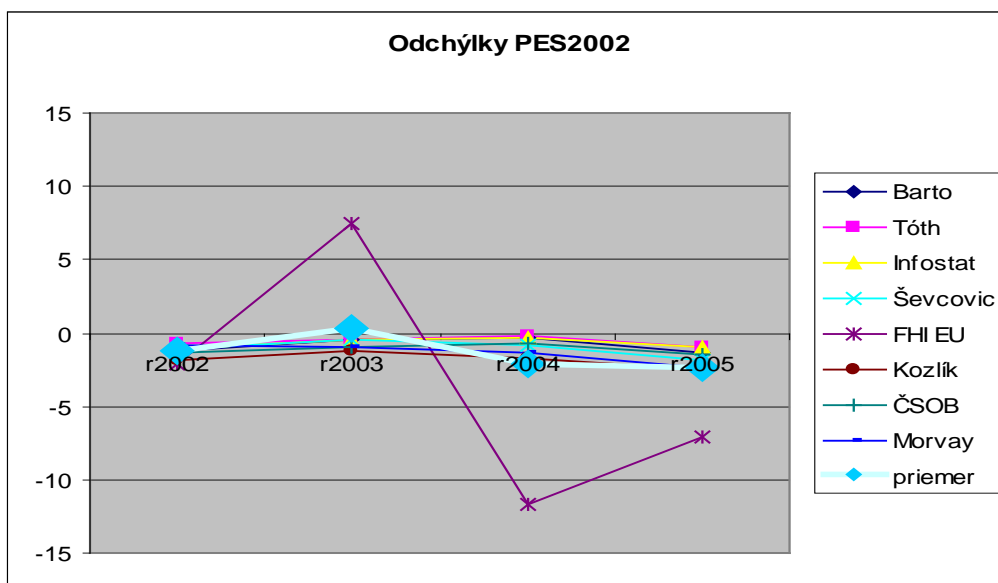
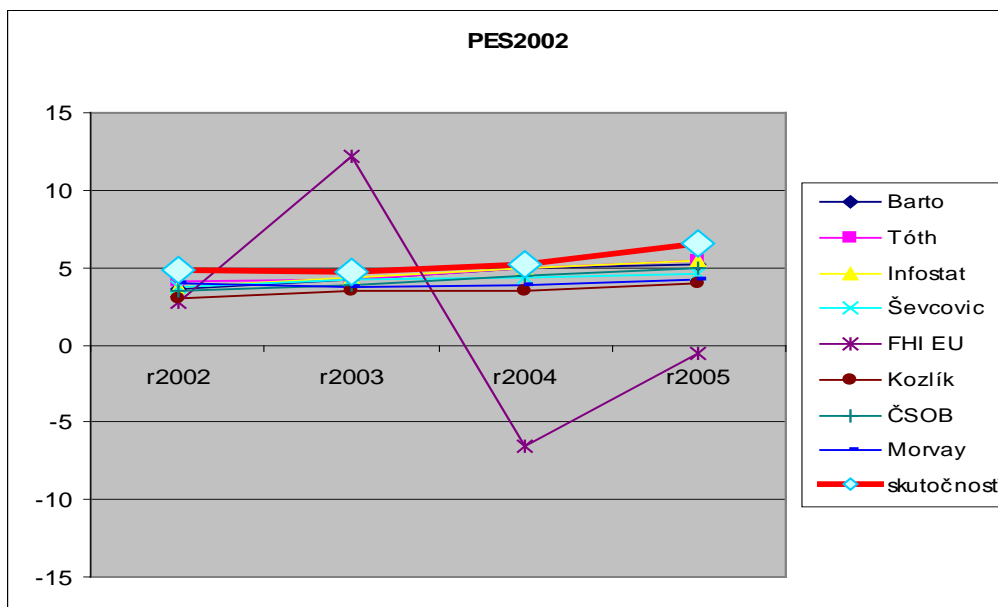
2. Prehľad prognóz vývoja HDP za roky 2001 až 2010

PES 2001:

Rok	Barto	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kárász	Páleník	Ševčovic	Šujan	Tóth	skutočnosť
r2000	2,2	1,8	2,3	1,9	2,2	2	2,1	2	2,2	1,4
r2001	3,2	2,8	2,6	2,8	3,4	2,3	3	2,7	3,4	3,4
r2002	4	3,8	2,9	3,3		3,2	4	3,5	4,3	4,8
r2003	4,5	4,5	3,2	4		2,8	4,4	3,8	4,2	4,7
r2004	4,9	4,9	3,5	4,7		3,5	5	4,5	5	5,2
r2005	5,1	4,8	3,7	5,2		3,8		4,7	5,6	6,5
Odchýlky	Barto	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kárász	Páleník	Ševčovic	Šujan	Tóth	priemer
r2000	0,8	0,4	0,9	0,5	0,8	0,6	0,7	0,6	0,8	0,68
r2001	-0,2	-0,6	-0,8	-0,6	0	-1,1	-0,4	-0,7	0	-0,49
r2002	-0,8	-1	-1,9	-1,5		-1,6	-0,8	-1,3	-0,5	-1,18
r2003	-0,2	-0,2	-1,5	-0,7		-1,9	-0,3	-0,9	-0,5	-0,78
r2004	-0,3	-0,3	-1,7	-0,5		-1,7	-0,2	-0,7	-0,2	-0,70
r2005	-1,4	-1,7	-2,8	-1,3		-2,7	-6,5	-1,8	-0,9	-2,39

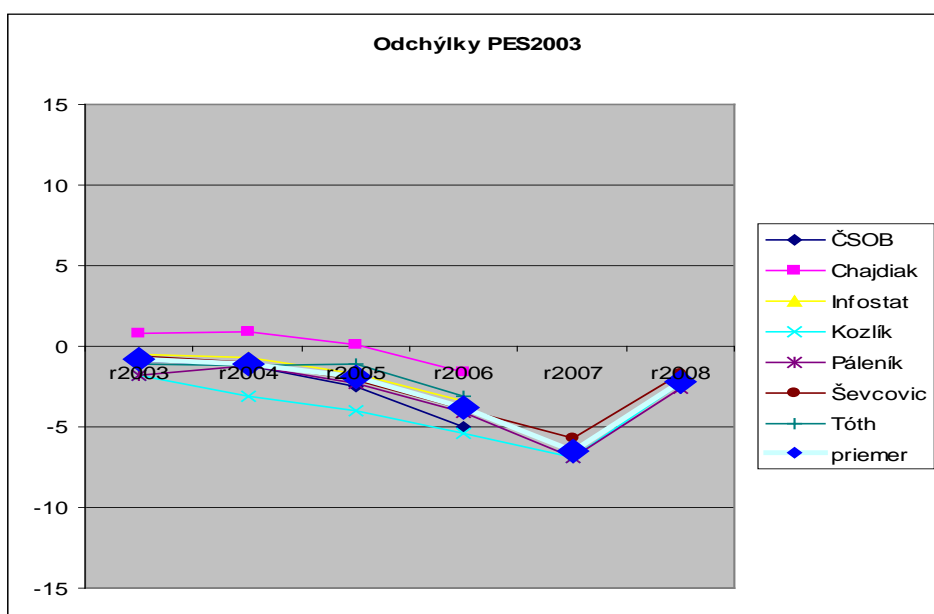
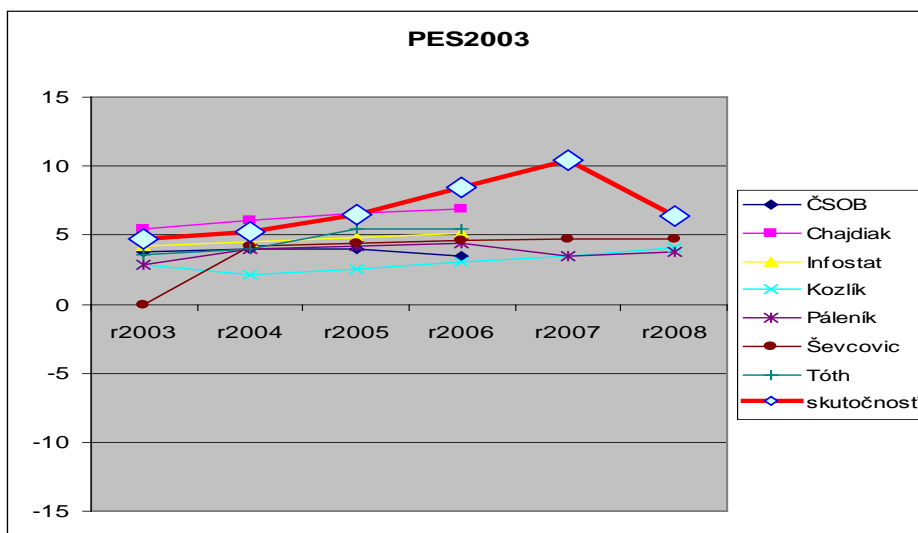
PES 2002:

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay	skutočnosť
r2002	3,6	4,1	3,7	3,7	2,7	3	3,5	4	4,8
r2003	4,2	4,2	4,3	4,2	12,2	3,5	3,8	3,7	4,7
r2004	4,9	5	4,9	4,4	-6,5	3,5	4,5	3,9	5,2
r2005	5,2	5,5	5,5	4,6	-0,6	4	5	4,2	6,5
Odhýlky					FHI EU				
	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay	priemer
r2002	-1,2	-0,7	-1,1	-1,1	-2,1	-1,8	-1,3	-0,8	-1,26
r2003	-0,5	-0,5	-0,4	-0,5	7,5	-1,2	-0,9	-1	0,31
r2004	-0,3	-0,2	-0,3	-0,8	-11,7	-1,7	-0,7	-1,3	-2,13
r2005	-1,3	-1	-1	-1,9	-7,1	-2,5	-1,5	-2,3	-2,33

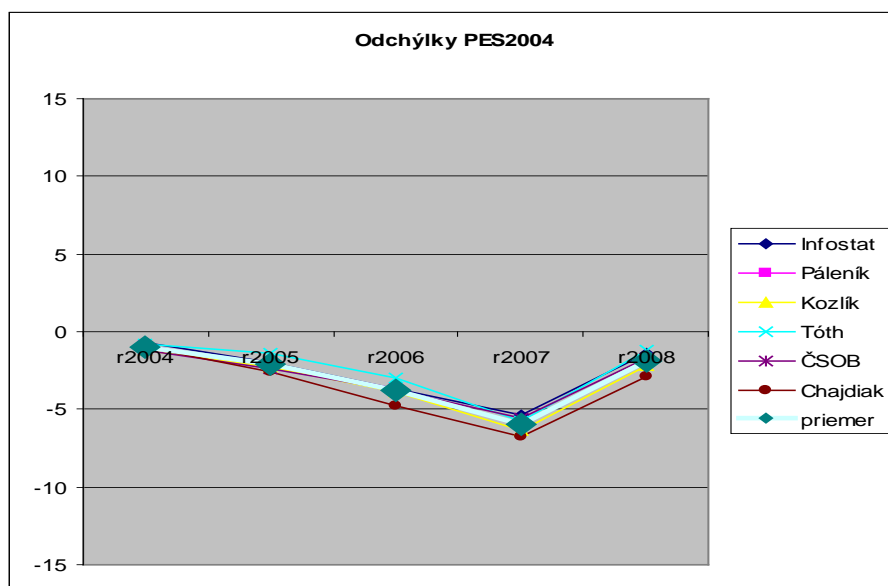
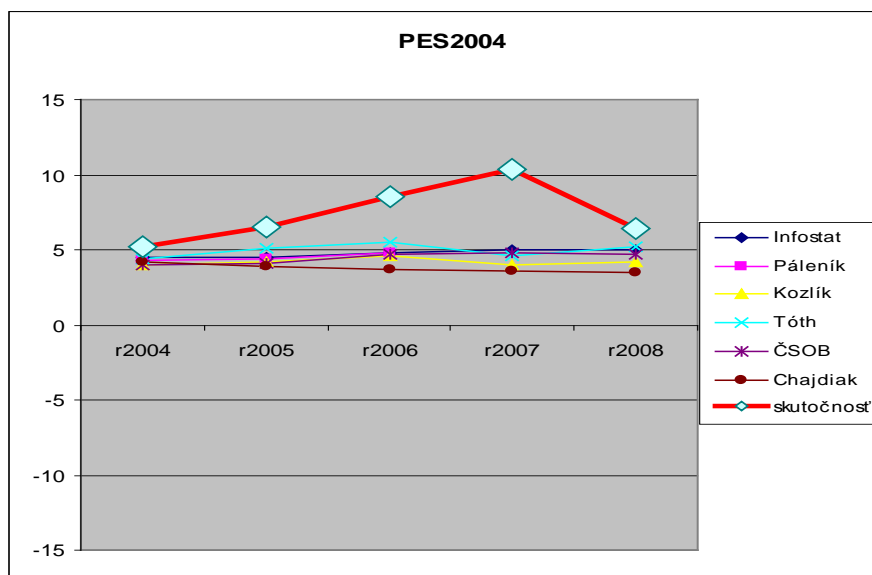

PES 2003:

Rok	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kozlík	Páleník	Ševcovic	Tóth	skutočnosť
r2003	3,8	5,5	4,2	2,9	2,9	3,9-4,3	3,6	4,7
r2004	4	6,1	4,5	2,1	4	4,2	4	5,2
r2005	4	6,6	4,8	2,5	4,2	4,4	5,4	6,5
r2006	3,5	6,9	5,1	3,1	4,4	4,6	5,4	8,5
r2007				3,5	3,5	4,7		10,4
r2008				4,1	3,8	4,7		6,4
Odchýlky	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kozlík	Páleník	Ševcovic	Tóth	priemer
r2003	-0,9	0,8	-0,5	-1,8	-1,8	-0,6	-1,1	-0,84
r2004	-1,2	0,9	-0,7	-3,1	-1,2	-1	-1,2	-1,07
r2005	-2,5	0,1	-1,7	-4	-2,3	-2,1	-1,1	-1,94
r2006	-5	-1,6	-3,4	-5,4	-4,1	-3,9	-3,1	-3,79
r2007				-6,9	-6,9	-5,7		-6,50
r2008				-2,3	-2,6	-1,7		-2,20

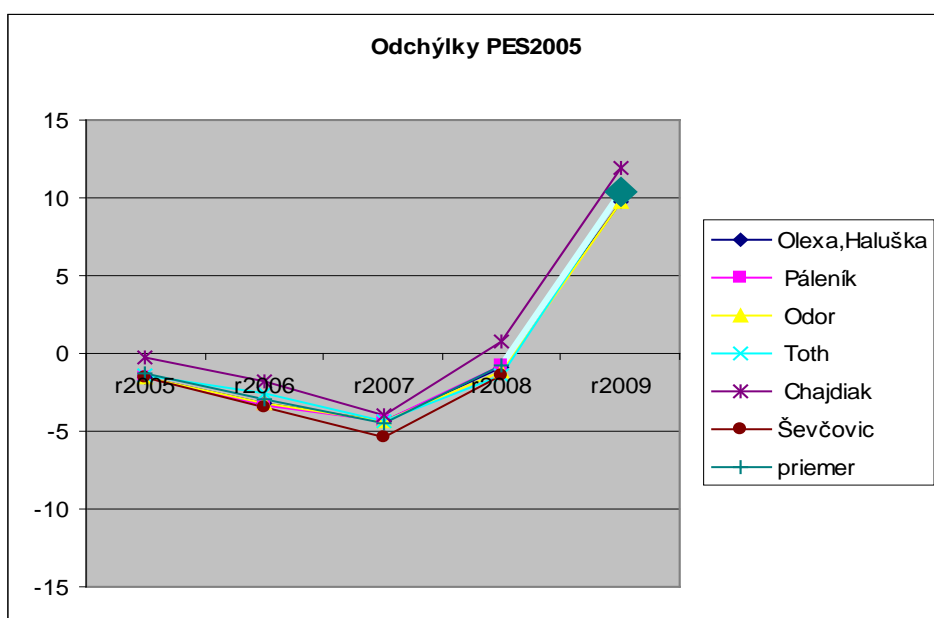
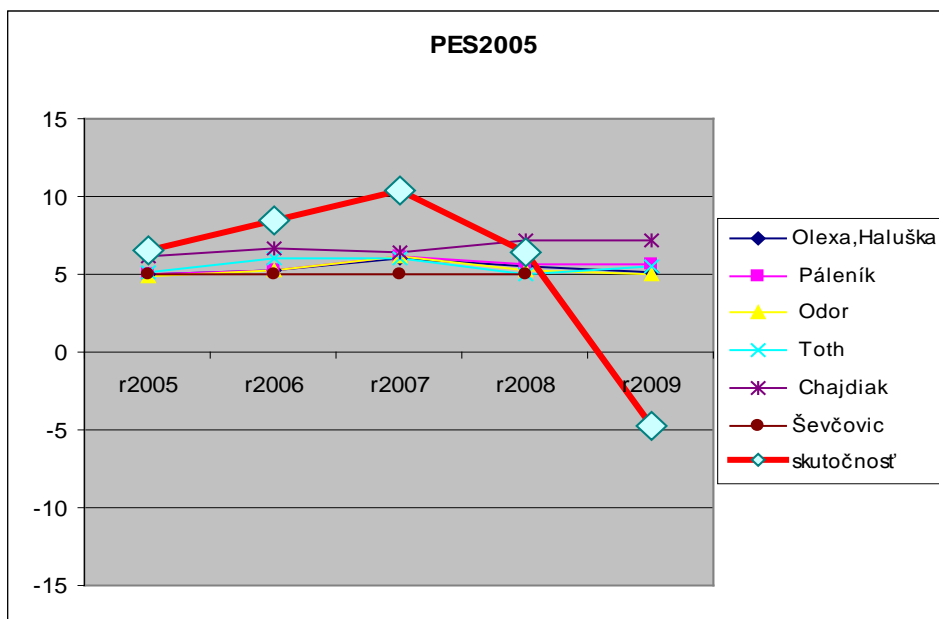
PES 2004:

Rok	Infostat	Páleník	Kozlík	Tóth	ČSOB	Chajdiak	skutočnosť
r2004	4,5	4,3	4	4,4	4	4,2	5,2
r2005	4,5	4,4	4,2	5,1	4,1	3,9	6,5
r2006	4,8	4,8	4,6	5,5	4,7	3,7	8,5
r2007	5		4	4,6	4,8	3,6	10,4
r2008	5		4,2	5,2	4,7	3,5	6,4
Odchýlky							
	Infostat	Páleník	Kozlík	Tóth	ČSOB	Chajdiak	priemer
r2004	-0,7	-0,9	-1,2	-0,8	-1,2	-1	-0,97
r2005	-2	-2,1	-2,3	-1,4	-2,4	-2,6	-2,13
r2006	-3,7	-3,7	-3,9	-3	-3,8	-4,8	-3,82
r2007	-5,4		-6,4	-5,8	-5,6	-6,8	-6,00
r2008	-1,4		-2,2	-1,2	-1,7	-2,9	-1,88

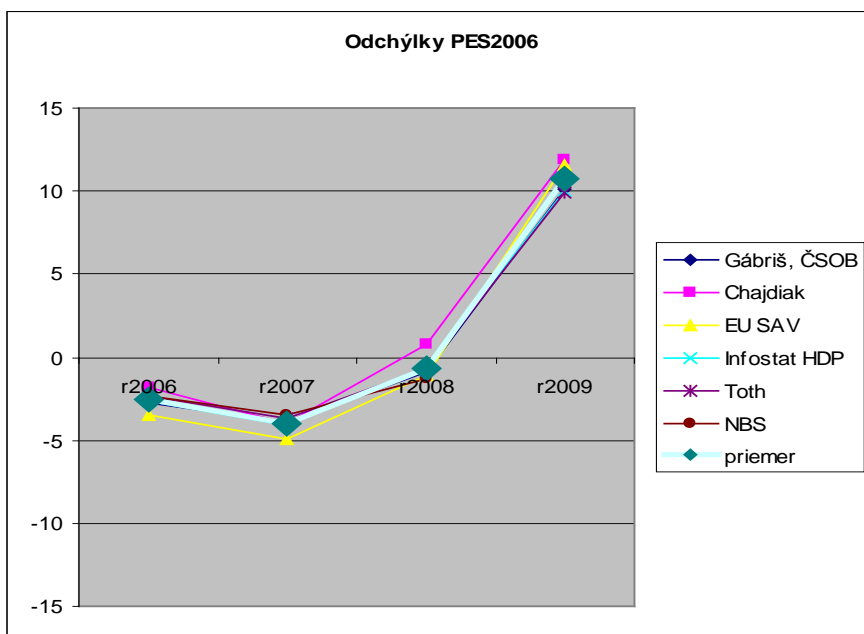
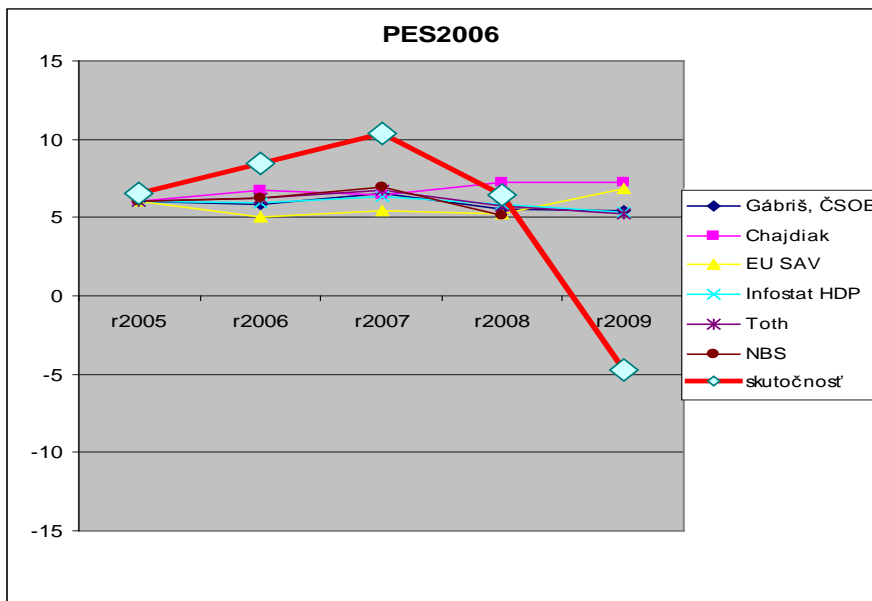

PES 2005:

Rok	Olexa,Haluška	Páleník	Odor	Toth	Chajdiak	Ševčovic	skutočnosť
r2005	5	5	4,9	5,1	6,2	5	6,5
r2006	5,3	5,2	5,3	6	6,7	5	8,5
r2007	6	6,1	6,1	6	6,4	5	10,4
r2008	5,5	5,6	5,2	5	7,2	5	6,4
r2009	5,1	5,6	5	5,5	7,2		-4,7
Odchýlky							
	Olexa,Haluška	Páleník	Odor	Toth	Chajdiak	Ševčovic	priemer
r2005	-1,5	-1,5	-1,6	-1,4	-0,3	-1,5	-1,30
r2006	-3,2	-3,3	-3,2	-2,5	-1,8	-3,5	-2,92
r2007	-4,4	-4,3	-4,3	-4,4	-4	-5,4	-4,47
r2008	-0,9	-0,8	-1,2	-1,4	0,8	-1,4	-0,82
r2009	9,8	10,3	9,7	10,2	11,9		10,38

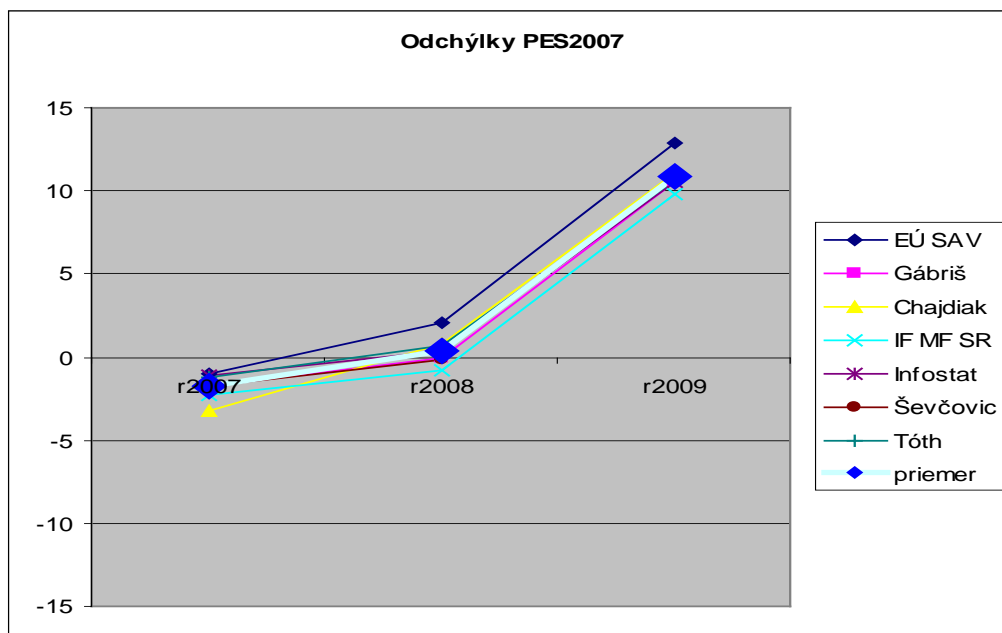
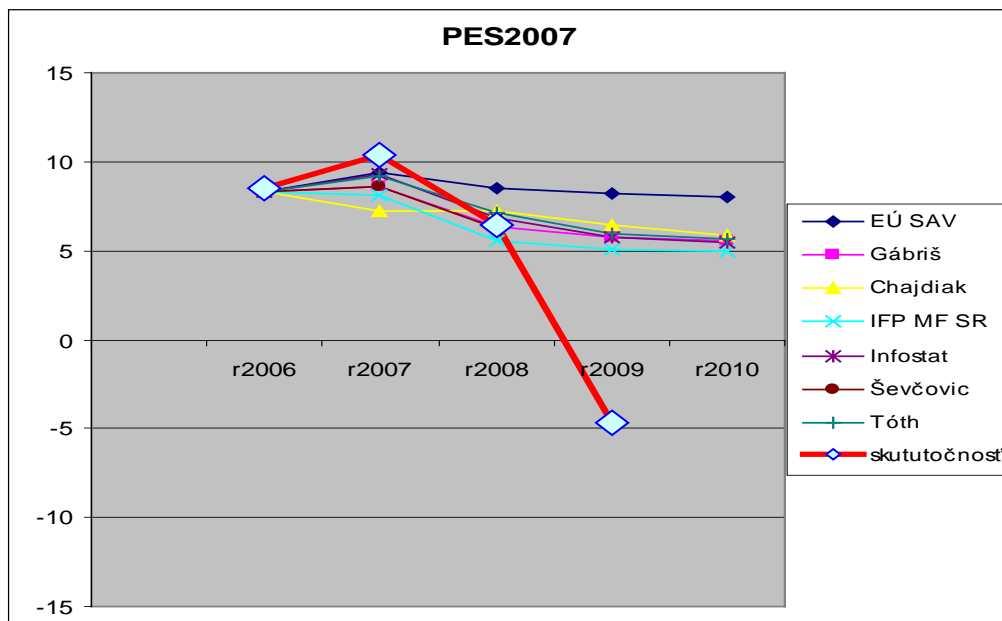
PES 2006:

Rok	Gábriš, ČSOB	Chajdiak	EU SAV	Infostat HDP	Toth	NBS	skutočnosť
r2005	6	6	6	6	6	6	6,5
r2006	5,8	6,7	5,02	5,9	6,2	6,2	8,5
r2007	6,5	6,4	5,44	6,3	6,7	6,9	10,4
r2008	5,5	7,2	5,26	5,8	5,7	5,1	6,4
r2009	5,4	7,2	6,87	5,3	5,2		-4,7
Odchýlky							priemer
r2006	-2,7	-1,8	-3,48	-2,6	-2,3	-2,3	-2,53
r2007	-3,9	-4	-4,96	-4,1	-3,7	-3,5	-4,03
r2008	-0,9	0,8	-1,14	-0,6	-0,7	-1,3	-0,64
r2009	10,1	11,9	11,57	10	9,9		10,69

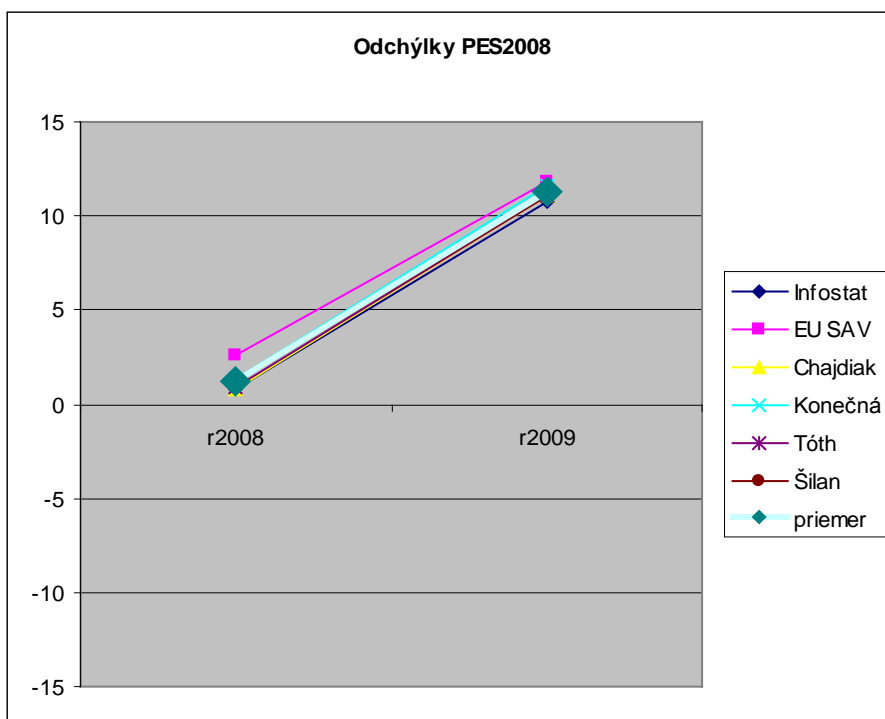
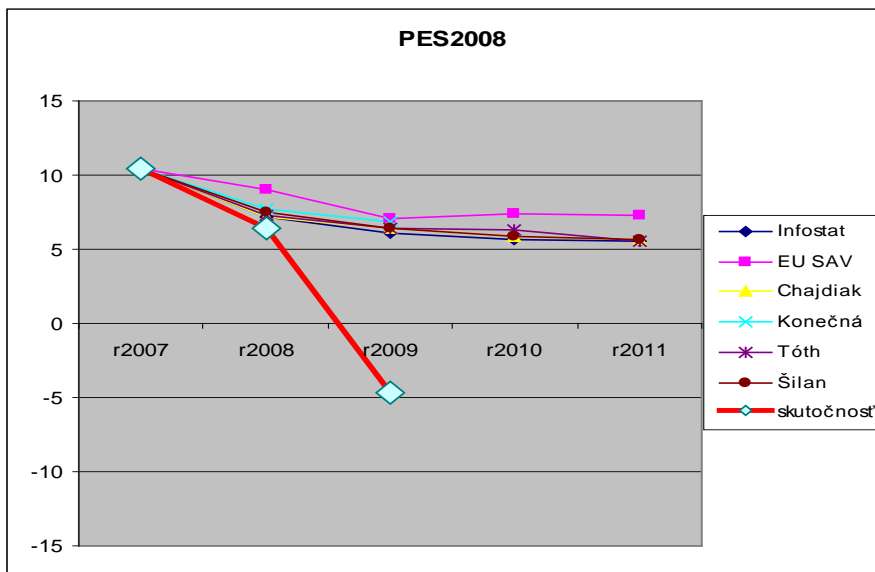

PES 2007:

Rok	EÚ SAV	Gábris	Chajdiak	IFP MF SR	Infostat	Ševčovic	Tóth	skututočnosť
r2006	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,5
r2007	9,4	8,6	7,2	8,1	9,3	8,6	9,2	10,4
r2008	8,5	6,3	7,2	5,6	6,8	6,2	7,1	6,4
r2009	8,2	5,8	6,4	5,1	5,8		6	-4,7
r2010	8	5,6	5,9	5	5,5		5,7	
Odchýlky	EÚ SAV	Gábris	Chajdiak	IF MF SR	Infostat	Ševčovic	Tóth	priemer
r2007	-1,00	-1,80	-3,20	-2,30	-1,10	-1,80	-1,20	-1,77
r2008	2,10	-0,10	0,80	-0,80	0,40	-0,20	0,70	0,41
r2009	12,90	10,50	11,10	9,80	10,50		10,70	10,92

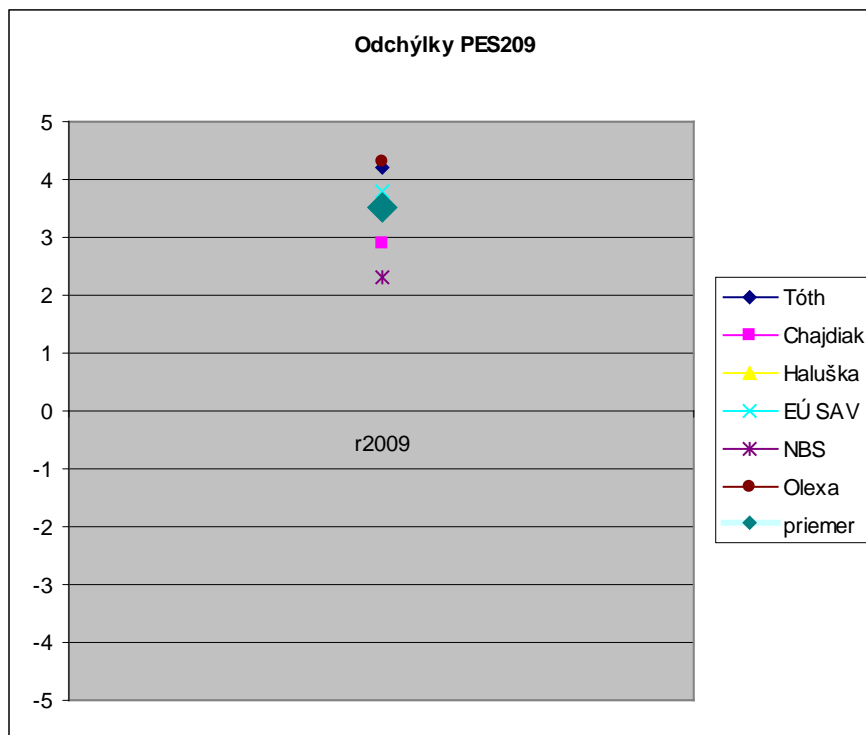
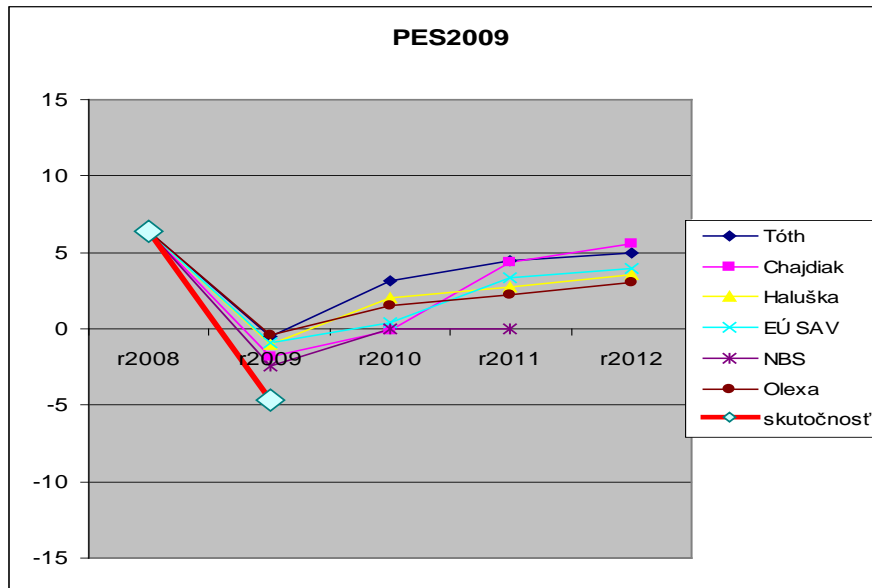
PES 2008:

Rok	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan	skutočnosť
r2007	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
r2008	7,2	9	7,2	7,7	7,3	7,5	6,4
r2009	6,1	7,1	6,4	6,9	6,4	6,4	-4,7
r2010	5,7	7,4	5,9		6,3	5,9	
r2011	5,5	7,3	5,7		5,5	5,6	
Odchýlky		EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan	priemer
r2008	0,8	2,6	0,8	1,3	0,9	1,1	1,25
r2009	10,8	11,8	11,1	11,6	11,1	11,1	11,25

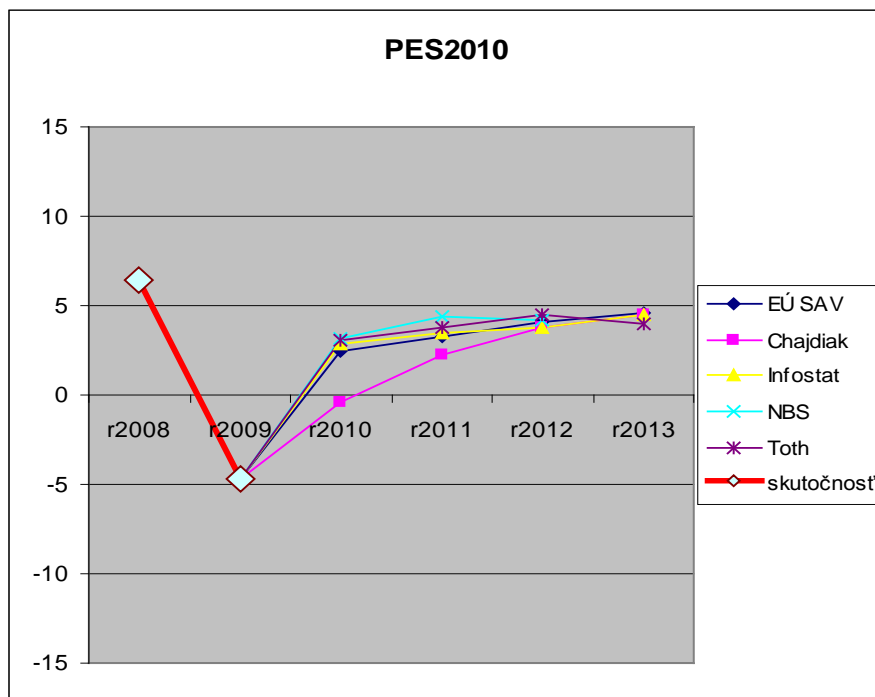

PES 2009:

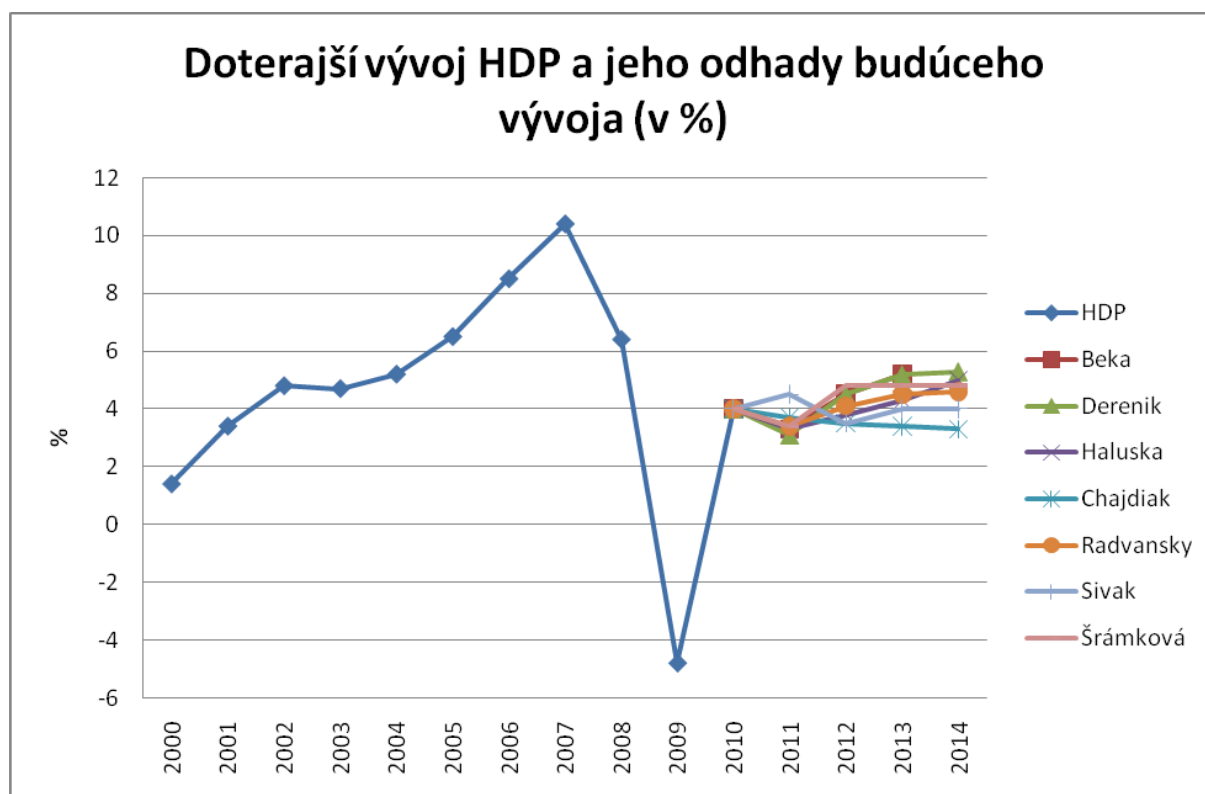
Rok	Tóth	Chajdiak	Haluška	EÚ SAV	NBS	Olexa	skutočnosť
r2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
r2009	-0,5	-1,8	-1	-0,9	-2,4	-0,4	-4,7
r2010	3,1	-0,1	2	0,4	2,0	1,5	
r2011	4,5	4,4	2,7	3,3	3,2	2,2	
r2012	5	5,6	3,5	4		3	
Odchýlky	Tóth	Chajdiak	Haluška	EÚ SAV	NBS	Olexa	priemer
r2009	4,2	2,9	3,7	3,8	2,3	4,3	3,53

PES 2010:

Rok	EÚ SAV	Chajdiak	Infostat	NBS	Toth	skutočnosť
r2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
r2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
r2010	2,5	-0,4	2,9	3,2	3,1	
r2011	3,3	2,2	3,5	4,4	3,8	
r2012	4,1	3,8	3,8	4,2	4,5	
r2013	4,6	4,5	4,5		4	

PES 2011:

	Beka	Dereník	Haluška	Chajdiak	Radvanský	Sivák	Šrámková
Rok	%	%	%	%	%	%	%
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2011	3,3	3,1	3,3	3,7	3,4	4,5	3,4
2012	4,5	4,5	3,8	3,5	4,1	3,5	4,8
2013	5,2	5,2	4,3	3,4	4,5	4,0	4,8
2014		5,3	5,0	3,3	4,6	4,0	4,8

Skutočnosť roku 2011 bude známa budúci rok, preto odchýlky prognóz od skutočnosti zistíme až potom.

3. Závěry

Komplexné hodnotenie kvality prognóz je zložitá úloha a závisí aj od naplnenia predpokladov, ktoré boli zakomponované do prognostických modelov a teda aj ako sa podarilo tieto predpoklady v reálnom živote kompetentným (napríklad vládám SR) naplniť.

Kvôli úplnosti uvádzame v nasledujúcej tabuľke skutočné hodnoty indexu vývoja HDP a tempa rastu, resp. poklesu HDP. Čitateľ môže samostatne posúdiť kvalitu práce našich prognostikov vo všeobecnosti ako aj jednotlivých autorov zvlášť. Grafické vyjadrenie ukazuje zaujímavé posuny odhadov za obdobie rokov 2001 až 2011.

Reálny rast HDP	index rastu	tempo prírastku
2000/1999	1,014	1,4
2001/2000	1,034	3,4
2002/2001	1,048	4,8
2003/2002	1,047	4,7
2004/2003	1,052	5,2
2005/2004	1,065	6,5
2006/2005	1,085	8,5
2007/2006	1,104	10,4
2008/2007	1,064	6,4
2009/2008	0,953	-4,7
2010/2009	1,040	4,0

4. Literatúra

- [1] Chajdiak J., Luha J., editori: Pohľady na ekonomiku Slovenska. Zborníky konferencie SŠDS, Bratislava 2001 – 2011.

Adresa autorov:

Jozef Chajdiak, Doc., Ing., CSc.
Ústav managementu, STU,
Vazovova 5, Bratislava
chajdiak@statis.biz

Ján Luha, RNDr., CSc.
Ústav lekárskej biológie, genetiky a
klinickej genetiky LF UK a UNB
Sasinkova 4, Bratislava
jan.luha@fmed.uniba.sk

Pohľad na predošlé konferencie POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA

RNDr. Ján Luha, CSc., Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.
Slovenská štatistická a demografická spoločnosť

Prvý ročník konferencie POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA sa uskutočnil v roku 2001. Vzhľadom na pozitívny ohlas účastníkov tejto konferencie bol v roku 2002 zorganizovaný i druhý ročník. Ukázalo sa, že zameranie a koncepcia konferencie sú veľmi zaujímavé a tak vznikol zámer zaradiť túto konferenciu do stáleho programu činnosti Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti. Pre účastníkov desiateho ročníka sme pripravili stručný pohľad na predošlých deväť ročníkov konferencie. Prvé štyri ročníky sa konali v Hoteli Fórum, piaty ročník organizátori z technických príčin premiestnili do Kongresovej sály Únie žien Slovenska. Šiesty ročník sa konal v Kongresovom centre Technopolu. Siedmy ročník sa konal na pôde Štatistického úradu SR v Kongresovej sále na Hanulovej ulici 5/c. Ôsmy ročník sa konal v Bratislave v hoteli Bôrik. Deviaty ročník a tohtoročný ročník sa konali v Aule Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Konferencia sa riadi špecifickým modelom, ktorého autorom je J. Chajdiak. Na úvod konferencie uvedie J. Chajdiak informácie o vývoji makroekonomických ukazovateľov, potom nasleduje vystúpenie podpredsedu vlády SR, ktorý prijal záštitu nad konferenciou. Pred začatím konferencie si jednotliví prednášatelia vylosujú poradie, podľa ktorého prednášajú príspevky. Na záver je diskusia kde majú možnosť účastníci položiť referujúcim otázky a tiež môžu referujúci reagovať na vystúpenia kolegov.

Účastníci – v tradičnom zložení: predstavitelia štátnej správy a samosprávy, poslanci Národnej rady SR, zástupcovia zamestnávateľov a odborový predstavitelia, predstavitelia podnikovej sféry, vysokých škôl a výskumných ústavov, študentov, predstavitelia tlače a iní odborníci. Počet účastníkov kolíše okolo 150.

Konferencie zabezpečuje Programový a organizačný výbor, ktorý má v posledných rokoch ustálené zloženie. Prvý a druhý ročník zabezpečoval konferenciu v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Juraj Kvetko. Tretí, štvrtý a piaty ročník pracoval Programový a organizačný výbor v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník. Od šiesteho ročníka pracoval v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Magdaléna Šipková.

Zborníky jednotlivých konferencií zostavujú: J. Chajdiak a J. Luha.

Recenziu zborníkov zabezpečujú: J. Chajdiak, P. Mach, J. Luha. Pri prvom ročníku bol medzi recenzentmi aj J. Kvetko.

Desiaty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD., Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Jedenásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Zborník desiateho a jedenásteho ročníka konferencie:

Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Zborníky predošlých ročníkov konferencie sú dostupné na stránke: <http://www.ssds.sk/> v zložke ďalšie publikácie.

Vzhľadom na rastúci rozsah príspevku sme sa rozhodli uvádzať iba prehľadné informácie o každom ročníku v tabuľkách:

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2001	
Dátum:	22. február 2001
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • prognózy vývoja HDP a námety na jeho rast, • prognózy vývoja nezamestnanosti a námety na zabezpečenie jej poklesu, • prístupový proces k euro – problémy a námety.
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), V. Páleník, V. Kvetan (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV (ÚSSE SAV)), P. Karas (Prognostický ústav SAV (PÚ SAV)), I. Šujan (ÚSSE SAV), J. Chajdiak (Ekonomická univerzita (EU)), P. Ševcovic (Národná banka Slovenska (NBS)), M. Barto (Slovenská sporiteľňa (SISp)), P. Dufek, L. Odór (Československá obchodná banka (ČSOB)), J. Tóth (ING Bank), M. Bohatá – predsedníčka Českého štatistického úradu
Zborník	ISBN 80-88946-12-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab.1 Prognóza vývoja ročného objemu HDP (v mld. Sk. s. c. 1995, metodika ESA95, v %)

Rok	Barto		ČSOB		Chajdiak		Infostat		Kárász	
1999	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast
2000	667,7	2,2	665,1	1,8	668,1	2,3	665,7	1,9	667,0	2,2
2001	689,0	3,2	683,7	2,8	685,5	2,6	684,1	2,8	685,4	3,4
2002	716,6	4,0	709,7	3,8	705,5	2,9	706,7	3,3		
2003	748,8	4,5	741,6	4,5	728,1	3,2	734,9	4,0		
2004	785,5	4,9	778,0	4,9	753,3	3,5	769,5	4,7		
2005	825,6	5,1	815,3	4,8	781,1	3,7	809,5	5,2		
Rok	Páleník		Ševcovic		Šujan		Tóth			
1999	653,3	Rast	653	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast		
2000	666,4	2,0	667	2,1	666,4	2,0	667,7	2,2		
2001	681,6	2,3	687	3,0	684,4	2,7	690,6	3,4		
2002	703,1	3,2	715	4,0	708,3	3,5	720,2	4,3		
2003	722,5	2,8	746	4,4	735,3	3,8	750,4	4,2		
2004	747,9	3,5	783	5,0	768,4	4,5	787,8	5,0		
2005	776,1	3,8			804,6	4,7	831,7	5,6		

Tab.2 Minimálna a maximálna verzia rastu HDP (v mld. Sk. s.c. 1995, metodika ESA95; v %)

Rok	min	%	max	%
2000	665,1	1,8	668,1	2,3
2001	681,6	2,5	690,6	3,4
2002	703,1	3,2	720,2	4,3
2003	722,5	2,8	750,4	4,2
2004	747,9	3,5	787,8	5,0
2005	776,1	3,8	831,7	5,6
2005/1999		18,8		27,3

Z uvedených výsledkov jednotlivých prognóz môžeme konštatovať ich pomerne vysokú mieru zhody a urobiť nasledujúce závery:

- 1) Všetci prognostici očakávajú rast HDP s tempami od 1,8 % (ČSOB, 2000/1999) po 5,6 % (J. Tóth, 2005/2004).
- 2) Rast HDP by sa mal podľa jednotlivých prognóz postupne zrýchľovať, pričom u časti prognóz sa predpokladá volebný cyklus v raste HDP, t. j. rýchlejší rast v roku 2002 s kompenzačným spomalením v roku 2003.
- 3) V neformálnej diskusii sa objavila otázka – čo je recesia? Klasickou odpoveďou je, že recesiou vyjadruje záporný rast HDP, t. j. pokles jeho objemu v čase. Iný pohľad predstavuje, že recesiou je pomalší rast HDP ako je rast HDP v Európskej únii. Z tohto druhého pohľadu pri raste HDP v EÚ o 3 % recesiou môžeme jednoznačne vyhlásiť v roku 2000, u vyše polovici autorov aj v roku 2001 a pri dvoch menej optimistických prognózach až do roku 2004.

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2002	
Dátum:	11. apríl 2002
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • prognózy vývoja HDP a opatrenia na zabezpečenie jeho rastu, • prognózy vývoja bežného účtu platobnej bilancie a opatrenia na zlepšenie jeho stavu
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), M. Barto (SLSP), S. Kozlík (RHRS), J. Tóth (ING Bank), M. Gabriš (ČSOB), K. Morvay (MESA10), J. Chajdiak (FHI EU), V. Páleník (ÚSSE SAV)
Zborník	ISBN 80-88946-17-4
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNOZ

Štvrťročný objem HDP v mld. Sk s.c. 1995

	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	Chajdiak
2002q1	166.2	167.0	166.5	166.5	167.8
2002q2	183.4	182.9	183	183.2	183.2
2002q3	185.3	186.6	185.4	182.9	186
2002q4	179.9	181.3	180.3	178.4	180.3
2003q1	172.3	174.2	173		175.5
2003q2	190.3	191.2	190.9		191.4
2003q3	193.5	194.3	193.6		194.5
2003q4	188.8	188.4	188.6		189.1

Tempo rastu ročného objemu HDP v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	3.6	4.1%	3.7	3.7	2,7	3	3.5	4
2003	4.2	4.2%	4.3	4.2	12,2	3.5	3.8	3.7
2004	4.9	5.0%	4.9	4.4	-6,5	3.5	4.5	3.9
2005	5.2	5.5%	5.5	4.6	-0,6	4	5	4.2

Saldo bežného účtu platobnej bilancie v mld. Sk

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	-77.0	-86.6	-87.0	-81.2	-79,6	80	-7.70%	-93.9
2003	-53.1	-69.8	-84.2	-63.5	-89,4	50	-6%	-79.5
2004	-52.9	-64.2	-79.9	-56.3	-159,5	30	-4.20%	-105.3
2005	-45.9	-74.9	-76.5	-45.3	-175,8	40	-4%	-115.3
							% z HDP	

Vývoj medziročnej inflácie v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	4.4	4.7%	3.9	4.2	4,1	8	4.6	4.2
2003	6.5	6.4%	6.7	7.0	8,7	10	6	5.5
2004	5.3	5.1%	5.3	5.2	3,8	10	5.1	5
2005	4.6	4.8%	4.3	4.5	2,8	10	4.5	4.8
		dec/dec						

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2003	
Dátum:	8. apríl 2003
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ŠTÁTNEHO ROZPOČTU – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	J. Chajdiak (Ekonomická univerzita), J. Haluška (INFOSTAT), S. Kozlík (RHRS), V. Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), P. Ševčovic (NBS), J. Tóth (ING Bank N.V.) a M. Gábris (ČSOB)
Zborník	ISBN 80-88946-26-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Výsledky prognóz rastu HDP v stálych cenách vyjadrené v % prírastku u jednotlivých autorov sú v tabuľke 1:

Tab. 1

Rok	Tempo prírastku HDP v stálych cenách						
	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kozlík	Páleník	Ševcovic	Tóth
2003	3,8	5,5	4,2	2,9	2,9	3,9-4,3	3,6
2004	4,0	6,1	4,5	2,1	4,0	4,2	4,0
2005	4,0	6,6	4,8	2,5	4,2	4,4	5,4
2006	3,5	6,9	5,1	3,1	4,4	4,6	5,4
2007				3,5	3,5	4,7	
2008				4,1	3,8	4,7	

Odhady vývoja príjmov, výdavkov a salda štátneho rozpočtu SR v mld Sk sú v tab. 2:

Tab. 2

Rok	Kozlík			Páleník		
	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	235	292	57	233,8	290,0	56,2
2004				256,1	310,7	54,6
2005				276,0	324,4	48,4
2006				298,8	345,3	46,4
2007				322,7	369,2	46,4
2008				345,5	393,0	47,4

Rok	Chajdiak			Ševcovic		
	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	do 240	nad 300	min 60	235	291	-56
2004				255	305	-50
2005				280	320	-40
2006				305	340	-35
2007				330	360	-30
2008				360	385	-25

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2004	
Dátum:	6. apríl 2004
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ZAHRANIČNEHO OBCHODU – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil štátny tajomník MF SR Vladimír Tvaroška. Viliam Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT)
Zborník	80-88946-33-6
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNÓZ

Tab. 1: Prognózy vývoja tempa prírastku HDP v s.c.

Rok	Autor					
	Infostat	Páleník	Kozlík	Tóth	ČSOB	Chajdiak
2004/2003	4,5	4,3	4,0	4,4	4,0	4,2
2005/2004	4,5	4,4	4,2	5,1	4,1	3,9
2006/2005	4,8	4,8	4,6	5,5	4,7	3,7
2007/2006	5,0		4,0	4,6	4,8	3,6
2008/2007	5,0		4,2	5,2	4,7	3,5

Tab. 2 Tempá prírastku dovozu a vývozu
ČSOB

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,0	10,0	7,0	12,0
2005/2004	14,0	11,0	15,0	13,0

Páleník

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,6	8,0	5,8	6,3
2005/2004	11,3	9,4	10,6	8,2
2006/2005	10,6	10,4	11,7	11,0

Infostat

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	10,0	9,2	11,7	10,8
2005/2004	9,2	8,3	11,8	10,9
2006/2005	8,8	8,5	12,1	11,8
2007/2006	8,3	8,7	11,5	12,0
2008/2007	9,0	10,0	12,3	13,3

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2005	
Dátum:	19. apríl 2005
Miesto:	Bratislava, Kongresová sála Únie žien Slovenska
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • RAST HDP – prognózy a námety • ZAVEDENIE EURA – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	<p>V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil Ľudovít Ódor.</p> <p>Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Ľudovít Ódor (IFP MF SR), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT), Viliam Páleník a Ján Ďuraš (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Peter Ševčovič (NBS).</p> <p>Pred začiatkom diskusie vystúpil Ivan Šramko guvernér NBS s informáciami o riadení kurzov v Eurozóne, o menovom programe a o zavedení Eura k 1. 1. 2009.</p>
Zborník	80-88946-41-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab. Odhad tempa rast HDP v stálych cenách, dátumu momentu zavedenia eura a kurzu

Meno autora:	Olexa, Haluška	Páleník	Odor	Toth	Chajdiak	Ševčovic
Rok	% rastu HDP					
2005	5,0	5,0	4,9	5,1	6,2	5
2006	5,3	5,2	5,3	6,0	6,7	5
2007	6,0	6,1	6,1	6,0	6,4	>5
2008	5,5	5,6	5,2	5,0	7,2	5
2009	5,1	5,6	5	5,5	7,2	
Dátum momentu zavedenia eura:	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009
Kurz eura v momente zavedenia eura:	35	35		33-34	35	

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2006
Dátum:	4. apríl 2006
Miesto:	Bratislava, Kongresové centrum Technopolu
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a DPH na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a k problematike DPH na Slovensku
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	<p>Pred vystúpením prognostikov bol príspevok zástupkyne Daňového riaditeľstva SR J. Janáčkovej o dani z pridanej hodnoty.</p> <p>Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábris (ČSOB), Ján Haluška (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita)</p>
Zborník	80-88946-42-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Súhrn jednotlivých prognóz na roky 2006 až 2009

Autor: Marek Gábris, ČSOB

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,8	130,5
2007	6,5	138,1
2008	5,5	146,4
2009	5,4	154,8

Autor: Jozef Chajdiak, EU

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	6,7	130
2007	6,4	130
2008	7,2	134
2009	7,2	138

Autor: EU SAV

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,02	129,5
2007	5,44	137,5
2008	5,26	144,9
2009	6,87	152,9

Autor: INFOSTAT

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	5,9	126,7
2007	6,3	136,2
2008	5,8	145,3
2009	5,3	155,2

Autor: Jan Toth

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	6,2	127
2007	6,7	135
2008	5,7	142
2009	5,2	151

Autor: NBS

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH akruál
2005	6,0	117,0
2006	6,2	128,7
2007	6,9	136,8
2008	5,1	144,7
2009	-	153,2

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2007	
Dátum:	27. marec 2007
Miesto:	Bratislava - Dúbravka, Kongresová sála ŠÚ SR
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a zamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a zamestnanosti na Slovensku
Záštitá:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (Europoslanec za SR), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Statis), Peter Ševčovic (NBS)
Zborník	80-88946-46-5
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Pre zaujímavosť uvádzame oficiálne tempá rastu HDP v stálych cenách roku 1995 a v číslach vo verzii roku 2005 a v stálych cenách roku 2000 a v číslach vo verzii marca roku 2007. Čitateľ môže kvalitu prognóz jednotlivých autorov tak oceniť samostatne.

Tab. 1 Tempá rastu HDP
(HDP v s.c. 2000, resp. 1995 vo verzii roku 2005)

Tempo	s.c.2000	s.c.1995
2000/1999	100,70%	102,04%
2001/2000	103,20%	103,79%
2002/2001	104,10%	104,62%
2003/2002*	104,20%	104,46%
2004/2003*	105,40%	105,50%
2005/2004*	106,00%	105,95%
2006/2005*	108,30%	x

* predbežné údaje

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2008	
Dátum:	15. apríl 2008
Miesto:	Bratislava – Hotel Bôrik
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a poklesu dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník, Kvetan Vladimír, Radvanský Marek (Ekonomický ústav SAV), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (ÚM STU), Renáta Konečná (NBS)
Zborník	80-88946-47-2
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Súhrn prognóz (k 9. 4. 2008)

Rast HDP v s.c.

% rastu HDP	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
2008	7,2	9,0	7,2	7,7	7,3	7,5
2009	6,1	7,1	6,4	6,9	6,4	6,4
2010	5,7	7,4	5,9		6,3	5,9
2011	5,5	7,3	5,7		5,5	5,6

Počet dlhodobozamestnaných

tis.nezam.	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	195,9	206,9	122	206,9	196	294,3
2008	188,0	187,0	113	189,2	174	269,7
2009	175,0	177,1	101	173,1	158	260,1
2010	164,0	164,0	81		140	252,7
2011	155,0	150,0	79		130	245,3

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2009	
Dátum:	7. apríl 2009
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> • výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja dopravnej náročnosti HDP na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR, Ľubomír Vážny, minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
Referujúci:	Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU), Ľubomír Palčák (VÚD)
Zborník	ISBN 978-80-88946-48-9

Prednášajúci účastníci konferencie odhadovali aj tempá prírastku HDP (v stálych cenách). Ich odhady sú v nasledujúcej tabuľke.

	Tóth	Chajdiak	Haluška	EÚ SAV	Olexa
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-0,5	-1,8	-1,0	-0,9	-0,4
2010	3,1	-0,1	2,0	0,4	1,5
2011	4,5	4,4	2,7	3,3	2,2
2012	5,0	5,6	3,5	4,0	3

Všetky odhady na rok 2009 prognózujú pokles objemu HDP oproti roku 2008. V rokoch 2011 a 2012 môžeme konštatovať prognostický mierne optimistický rast.

Kvôli úplnosti a pre zaujímavosť uvádzame dosiahnuté reálne hodnoty tempa prírastku resp. indexy rastu ročného objemu HDP v stálych cenách roku 2000 v nasledujúcej tabuľke:

Reálny rast HDP	index rastu	tempo prírastku
2000/1999	1,014	1,4
2001/2000	1,034	3,4
2002/2001	1,048	4,8
2003/2002	1,047	4,7
2004/2003	1,052	5,2
2005/2004	1,065	6,5
2006/2005	1,085	8,5
2007/2006	1,104	10,4
2008/2007	1,064	6,4

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2010	
Dátum:	13. apríl 2010
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja súkromných investícií na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU),
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 49 - 6

Tabuľka: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	EÚ SAV	Chajdiak	Infostat	NBS	Toth
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	2,5	-0,4	2,9	3,2	3,1
2011	3,3	2,2	3,5	4,4	3,8
2012	4,1	3,8	3,8	4,2	4,5
2013	4,6	4,5	4,5		4,0

EÚ SAV – Páleník, Radvanský a kolektív

Infostat – Haluška, Olexa a kolektív

NBS – Beka a kolektív

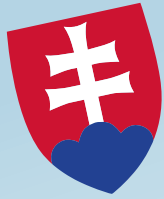
Práve prebieha:

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2011	
Dátum:	12. apríl 2011
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	<ul style="list-style-type: none"> výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja inkluzívneho rastu na Slovensku
Záštita:	Iveta Radičová, predsedníčka vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), I. Mikloš (podpredseda vlády SR a minister financií), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Beka (NBS), František Bernadič (ŠÚ SR), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic, Jozef Chajdiak (UM STU), Lucia Šrámková (IFP MF SR), Dávid Dereník (UniCredit Bank), Juraj Valachy (Tatra BANKA).
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 56 - 4

Tabuľky prognóz a grafy sú na stranách 6 a 7 na začiatku publikácie.

OBSAH

	Úvod	3
	Experné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2010 a oproti roku 2009 a odhad budúceho rastu HDP	4
Chajdiak Jozef	Makroekonomický vývoj SR do marca 2011	8
Bezáková Valéria	Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti	22
ŠÚ SR	Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2008 a prognóza vývoja na 1. polrok 2010	29
Sivák Rudolf	Pohľad na vývoj ekonomiky SR v roku 2010	35
Kozlík Sergej	Inkluzívny rast v Európskej únii	42
Páleník Viliam, Páleník Michal	Inkluzívne služby ako možný spôsob vytvárania pracovných návykov	46
Chajdiak Jozef	Dĺžka pracovného času – faktor inkluzívneho rastu	56
Beka Ján	Vývoj ekonomiky SR v roku 2010 a strednodobá predikcia NBS P1Q-2011	60
Haluška Ján a kolektív	Makroekonomická výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2010 a odhad jej vývoja v roku 2011	65
Radvanský Marek, Slobodníková Soňa	Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2011 – 2015	68
Šrámková Lucia	Strednodobá predikcia MF SR a výhľad ekonomického rastu do roku 2020	80
Chajdiak Jozef	Hrubý domáci produkt a daň z pridanej hodnoty (rok 2004, rok 2005, rok 2006, rok 2007, rok 2008, rok 2009 a rok 2010)	85
Chajdiak Jozef, Luha Ján	Vývoj predvolebných preferencií – zloženie vládnej koalície ako faktor určujúci makroekonomickú politiku a vývoj	86
Chajdiak Jozef, Luha Ján	Tabuľky prognóz vývoja HDP na konferenciách Pohľady na ekonomiku Slovenska – prehľad za roky 2001 až 2011	93
Luha Ján, Chajdiak Jozef	Pohľad na predošlé konferencie POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA	106

Univerzálny Register⁺ Slovenskej republiky

Databáza Univerzálneho registra Plus Business Protection obsahuje unikátne negatívne informácie o existencii záväzkov po lehote splatnosti voči leasingovým a obchodným spoločnostiam, ktoré do Univerzálneho registra Plus SR prispievajú na zmluvnej báze, ako aj informácie o neplatičoch voči veriteľom z verejného sektoru vrátane ich histórie.

Univerzálny register Plus Business Protection

Preventívna ochrana pred druhotnou platobnou neschopnosťou preverením platobnej disciplíny Vašich obchodných partnerov

Efektívny nástroj pre Vaše strategické rozhodovanie

www.urplus.sk

UR⁺ Business Protection

- + Informácie o všetkých právnických a fyzických osobách podnikateľoch (živnostníkoch), neziskových organizáciách, občianskych združeniach a spoločenstvách vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktoré sú registrované na Slovensku
- + Prehľad o platobnej disciplíne podnikateľských subjektov vrátane hodnotenia ich finančnej stability prostredníctvom indexov
- + Finančné údaje o firmách umožňujúce benchmarking voči porovnateľným subjektom s rovnakým predmetom činnosti - k dispozícii sú Stredné hodnoty finančných ukazovateľov ekonomických činností (odvetví) v SR
- + Prehľad personálnych prepojení subjektov
- + Informácie o nehnuteľnostiach, ťarchách a záložných právach na celom území SR
- + Komplexné, denne aktualizované zdroje, ktoré umožňujú doplniť celkový obraz o preverovanom subjekte

SCB-Slovak Credit Bureau, spol. s r.o.
Malý trh 2/A, 811 08 Bratislava, Slovak Republic
Tel. +421 2 5920 7511 • Fax +421 2 5920 7510
<http://www.scb.sk>

 **SLOVAK
CREDIT
BUREAU**
A CRIF company